

**COLA
KKU**

Local วารสารการบริหารท้องถิ่น Administration Journal

Volume 14 • Number 3 • July – September 2021
ISSN (Print) 1906-103X • ISSN (Online) 2730-1834
www.localadminjournal.com

Local วารสารการบริหารท้องถิ่น Administration Journal

Volume 14 • Number 3 (July - September 2021)

ปีที่ 14 • ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม – กันยายน 2564)

The Local Administration Journal (LAJ) has been the flagship open-access journal of the College of Local Administration, Khon Kaen University, Thailand since 2008. LAJ serves as a forum for scholars, researchers, public administrators, students, and the general public, both domestic and international, to disseminate their latest scholarly and empirical work on local governance. LAJ's mission is to provide, on a regular and sustainable basis, a high quality scholarly journal for reporting empirical and comparative study findings, topical issues, theoretical concerns, and reviews on local governance and its related fields of study. LAJ also publishes high quality review and research articles in the fields of public administration, political science, economics, management, social sciences, and other disciplines related to local governance.

LAJ is published quarterly and provides immediate open access to its content on the principle that making research freely available to the public supports a greater global exchange of knowledge. LAJ is indexed by the Thai-Journal Citation Index (TC) and Google Scholar.

To ensure the highest quality of the journal, all research, review, and academic articles will undergo a double-blind peer-review process in which the authors and reviewers do not know each other's identity. At least two reviewers will be assigned to review an article. The opinions expressed in LAJ are those of the individual author or authors, and not necessarily those of the editorial staff or the College of Local Administration.

Honorary Editor-in-Chief: Assoc. Prof. Dr. Peerasit Kamnuansilpa

Editor-in-Chief: Prof. Dr. Hirofumi Ando

Editors: Asst. Prof. Dr. Grichawat Lowatcharin and Dr. Sirisak Laochankham

Editorial Staff Member: Ms. Nattaya Srihanarm

Editorial Board Members:

Dr. Bruce Gilley, Portland State University, USA

Dr. Allen Hicken, University of Michigan, USA

Dr. Weerasak Krueathep, Chulalongkorn University, Thailand

Dr. Kealeboga Maphuny, University of South Africa, South Africa

Dr. Charles E. Menifield, Rutgers University, USA

Dr. Masashi Nishihara, Research Institute for Peace and Security, Japan

Dr. Oraon Pooncroen, Chiang Mai University, Thailand

Dr. Keiko Osaki-Tomita, Tokiwa University, Japan

Dr. Emmanuel Kojo Sakyi, University of Ghana, Ghana

Dr. Maria Fe Villamejor-Mendoza, University of the Philippines, Philippines

Dr. Xiaodong Xu, Huazhong University of Science and Technology, China

ISSN (Print) 1906-103X • ISSN (Online) 2730-1834

Copyright © 2021 College of Local Administration, Khon Kaen University. All rights reserved.

Local Administration Journal

College of Local Administration, Khon Kaen University

123 Mittraphap Road, Mueang, Khon Kaen 40002 Thailand

Phone: +66-4320-3124 • Email: cola.laj@gmail.com • Website: www.localadminjournal.com

Contents

RESEARCH ARTICLES

- The Role of Improved O&OD Methodology in Promoting Social Economy in Tanzania: A Solution to Sustainable Community Social Development Projects?** 213

Rogers Rugeiyamu

- Understanding Social Capital Context in Water Resource Management: A Case Study of Nakhon Pa Mak Subdistrict, Bang Krathum District, Phitsanulok Province** 233

Jitsupa Kitipadung and Watunyu Jaiborisudhi

- Development of Village Committees' Performance Indicators in Integrating Area-Based Collaboration for Fighting Drug Problems at the Village Level in Thailand** 251

Noppon Akahat and Phanompatt Smitananda

- Hazard-Specific Competency in Earthquake and Building Collapse for Local Administrative Organizations' Disaster Risk Reduction** 269

Kanrawee Wichaipa

- Coping Mechanisms for the COVID-19 Pandemic of Khuan Pring Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Trang Province** 291

Hasan Akrim Dongnadeng, Nattipa Nimket, Nattawadee Thiangtham, Wanwipa Rongdach, and Wantida Rongdach

- The Trend of Knowledge in Environmental Management for the Elderly in the Disruptive Era** 309

Wisakha Phoochinda, Paron Vongchan, and Kitipa Mapagdee

สารบัญ

บทความวิจัย

The Role of Improved O&OD Methodology in Promoting Social Economy in Tanzania: A Solution to Sustainable Community Social Development Projects? 213

Rogers Rugeiyamu

Understanding Social Capital Context in Water Resource Management: A Case Study of Nakhon Pa Mak Subdistrict, Bang Krathum District, Phitsanulok Province 233

Jitsupa Kitipadung and Watunyu Jaiborisudhi

การพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาياهาสเพตติในระดับหมู่บ้าน 251

นพพล อัครชาติ และพนมพัทธ์ สมิตานนท์

การสร้างสมรรถนะเฉพาะภัยในการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวและอาคารถล่มสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 269

กานต์รวี วิชัยปะ

กลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ขององค์การบริหารส่วนตำบลควนปริงอำเภอเมือง จังหวัดตรัง 291

ฮาซันอักกริม ดงนะเต็ง, นัฐธิภา นิมเกตุ, ณัฐวดี เทียงธรรม, วรณวิภา รองเดช, และวรรณธิดา รองเดช

ทิศทางองค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในยุคแห่งความพลิกผัน 309

วิสาชา ภูจินดา, ภาารณ วงศ์จันทร์, และกิติภา มาภักดี

Reviewers

International Reviewers

Rethy	Chhem	Cambodia Development Resource Institute, Cambodia
Khai C.	Dinh	University of Economics Ho Chi Minh City, Vietnam
Kenneth	Dipholo	University of Botswana, Botswana
Sheng-ju	Fang	Yunnan University, PR China
Bruce	Gilley	Portland State University, United States
Allen	Hicken	University of Michigan, United States
Kealeboga	Maphunye	University of South Africa, South Africa
Charles E.	Menifield	Rutgers, State University of New Jersey, United States
Douglas	Morgan	Portland State University, United States
Gayl	Ness	University of Michigan, United States
Masashi	Nishihara	Research Institute for Peace and Security, Japan
Keiko	Osaki-Tomita	Tokiwa University, Japan
Emmanuel Kojo	Sakyi	University of Ghana, Ghana
Haryono	Suyono	Anugerah Kencana Foundation, Indonesia
Seeorla	Tsoeu Ntokoane	National University of Lesotho, Lesotho
Maria Fe	Villamejor-Mendoza	University of the Philippines, Philippines
Xiaodong	Xu	Huazhong University of Science and Technology, PR China

Reviewers from Thailand

Sukanya	Aimimtham	Khon Kaen University
Alongkorn	Akkasaeng	Maha Sarakham University
Kanjana	Boonyoung	Sukhothai Thammathirat Open University
Sakon	Bunsin	Walailak University
Parisha Marie	Cain	Kalasin University
Tanayut	Chaithongrat	Maha Sarakham University
Thanapauge	Chamaratana	Khon Kaen University
Chanisada	Choosuk	Prince of Songkla University
Watcharapong	Deewong	Udon Thani Rajabhat University
Adis	Israngkura	National Institute of Development Administration
Kathanyoo	Kaewhanam	Kalasin University
Donruthai	Kowatthanakun	Khon Kaen University
Sirisak	Laochankham	Khon Kaen University
Siripapun	Leephaijaroen	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Orathai	Liengjindathawon	Ubon Ratchathani University
Grichawat	Lowatcharin	Khon Kaen University
Pratuang	Muang-on	Ubon Ratchathani University

Pennee	Narot	Khon Kaen University
Srawooth	Paitoonpong	Thailand Development Research Institute
Supwat	Papassarakan	Suan Dusit University
Ajirapa	Pienkhuntod	Khon Kaen University
Vinai	Poncharoen	Maha Sarakham University
Annob	Pongwat	Chiang Mai University
Darunee	Pumkaew	Ubon Ratchathani University
Jirapong	Ruanggoon	Dhonburi Rajabhat University
Charles	Ruangthamsingha	Khon Kaen University
Wimonsiri	Saengkrod	Khon Kaen University
Prachasan	Saenpakdee	Khon Kaen University
Kanlaya	Saeoung	Srinakharinwirot University
Thanasak	Saijampa	Sukhothai Thammathirat Open University
Somkiat	Saithanoo	Lampang Rajabhat University
Kittisak	Sangthong	University of Technology Srivijaya
Sirinbhattra	Sathabhornwong	Ubon Ratchathani University
Worapod	Sereerat	Chiang Mai University, Thailand
Chainarong	Sretthachau	Maharakham University
Siwach	Sripokangkul	Khon Kaen University
Tatchalerm	Sudhipongpracha	Thammasat University
Chanit	Suntapan	National Institute of Development Administration
Pakawadee	Suphunchitwana	Ramkhamhaeng University
Trairong	Swatdikun	Walailak University
Chantha	Thanawattanawong	Ubon Ratchathani University
Olam	Thinbangtieo	Burapha University
Pumsaran	Tongliemnak	Ministry of Education
Pattanapong	Topark-ngam	Khon Kaen University
Narut	Wasinpiyamongkhon	Ubon Ratchathani University
Pinkanok	Wongpinpech	King Mongkut's University of Technology North Bangkok
Achakorn	Wongpreedee	National Institute of Development Administration
Aphiradee	Wongsiri	Khon Kaen University
Supawathanakorn	Wongthanavasu	Khon Kaen University
Yupaporn	Yupas	Rajabhat Maha Sarakham University
Vissanu	Zumitzavan	Khon Kaen University

The Role of Improved O&OD Methodology in Promoting Social Economy in Tanzania: A Solution to Sustainable Community Social Development Projects?

Rogers Rugeiyamu

Human Resource Management Department
The Local Government Training Institute,
Tanzania

Abstract

This study uses Participatory Local Social Development (PLSD) to assess whether Improved Opportunities & Obstacles to Development (O&OD) is an effective methodology for promoting sustainable social economy in Tanzania. The study was conducted at Maseyu village in the Morogoro region of Tanzania. A case study design was applied whereby data were collected through observation and interviews and analyzed using content analysis approach. The results revealed that improved O&OD can be an answer to community social development projects sustainability in Tanzania. This is a prerequisite of anticipated social economy if communities change their current mindset of “waiting for the government/development partners to do for them” to “start doing by themselves”. The study recommends communities use the Ward Facilitators (WFs) and Community Facilitators (CFs) proposed by the Improved O&OD Guidelines as a tool to change people’s mindsets to ensure that they plan, implement, and sustain self-initiated projects.

Keywords

Improved O&OD, social economy, social development projects, sustainability

CORRESPONDING AUTHOR

Rogers Rugeiyamu, The Local Government Training Institute
P.O. Box 1125, Dodoma, Tanzania. Email: okoth3890@gmail.com
© College of Local Administration, Khon Kaen University. All rights reserved.

The Genesis of O&OD in Tanzania

Opportunities and Obstacles to Development (O&OD) methodology was adopted in Tanzania by the government in 2001 as a community planning methodology. The methodology evolved in line with Local Government Reform Programme (LGRP), which introduced the Decentralization by Devolution (D by D) Agenda of 1998 and the subsequent Local Government Policy Paper of 1998. The LGRP was derived from legal framework of the Constitution of the United Republic of Tanzania 1977, Articles 145 and 146, supporting the move of authority to the people and allowing them to participate in planning and implementation of development projects (PORALG, 2019).

The government of Tanzania realized that planning was, in most cases, owned and led by experts and development partners who had always believed they have the control and that they know what the people need. Arguably, this traditional planning approach led to many plans implemented in Tanzania communities not being sustainable, having no relevance to the targeted communities, not reflecting their needs, suffocating of the sense of liberty to adjudicate, and thence deleterious to the entire perspective of community ownership of development programmes (PMO-RALG, 2007).

Therefore, the government introduced O&OD as a bottom-up planning and development methodology to be implemented in all Local Government Authorities (LGAs) to enhance development and service delivery (Cooksey & Kikula, 2005, p. 2). Cooksey & Kikula (p. 26) contend that the methodology be driven by bottom-up planning, starting with opportunities rather than obstacles. This would invigorate the need to seek homegrown solutions to development in every locality, hence promoting ownership and instilling a sense of self-reliance in the community. It operates within the structures of LGAs and in line with overall national plans and budgets and is comprehensive and multi-sectoral. It was anticipated the methodology to be a good move towards building social economy to local communities (Fjeldstad et al., 2010, p. 1). In relation to this study, social economy as used above refers to the set of associations, communities, cooperatives, mutual organizations, and foundations whose activity is driven by values of solidarity, the primacy of people over capital, and democratic and participative governance. All these were the vision of O&OD by transforming Tanzanian communities to ensure cooperation in attaining social development and participative governance (OECD, 2007).

By 2004, O&OD methodology had been rolled out to more than two thirds of all LGAs. In 2004, the government issued the Guidelines for institutionalizing the O&OD in the LGAs as a basis for devolving powers to the people, strengthening democracy, emphasizing human rights and poverty eradication, though it was not clearly used to make plans sustainable. To address this, in 2006 the government, in cooperation with Japan International Cooperation Agency (JICA), conducted a study to improve the O&OD process (PMO-RALG, 2008, p. 1). It resulted in the O&OD

Handbook Training Manual, The Rural Planning Guide, and The Urban Planning Guide to reflect the proposed changes. The aim was to promote a self-help spirit, mobilize materials and human resources, and enhance transparency in planning and implementation of community projects (PMO-RALG, 2007).

As part of social preparation, the O&OD handbook proposed the use of national, district facilitators (DF) and ward facilitators (WF) to ensure the internalization of the methodology and carry out their facilitation effectively (PO-RALG, 2001). They were supposed to receive in depth training about the process and facilitation skills. However, their understanding remained shallow as Cooksey & Kikula (2005, p. 7) contend that the process was overambitious hence, it was not effective.

During the implementation of O&OD, one of its characteristics was that community members were participating in data collection (community needs). This had community members develop a list of what they wanted and probably not what they felt was needed. After data collection, the government decided which priority to implement first. The people were involved in the planning stage and the government did the rest, including implementation, monitoring, and evaluation. This gave the people the feeling that they did not own the projects; they were government projects and hence it was the responsibility of the government to sustain these projects (Fjeldstad et al., 2010, p. 4-5).

Arguably, this can be seen as a bad move towards implementation of O&OD as a methodology. This assertion is raised because people were not prepared to assume their new role as development planners and implementers. They thought that their responsibility was to tell the government what they wanted and the government would do it. There was no liberation mindset among community members (PMO-RALG, 2008). Hence, the developed projects failed to be sustained as the government assumed that the people were aware of what they were supposed to do. So, O&OD was still not an effective methodology towards self-help development and building of a strong social economy.

In connection with that, other factors resulted in this type of O&OD to fail include lack of people's ownership of community projects. The people depended too much on government support. This made them reluctant to play their anticipated role for their own development.

All of these made this O&OD to fail as an approach of making people self-reliant in their own development. PORALG (2019) calls this type of O&OD a Conventional one, which we will refer to as Conventional O&OD. Due to the above challenges, the government revisited its guidelines and conducted more studies to find out what went wrong with Conventional O&OD and developed a new version known as Improved O&OD.

The Birth of Improved O&OD in Tanzania

The challenges confronting Conventional O&OD paved the way for the development of Improved O&OD. Improved O&OD is a methodology to strengthen LGAs' capacity to grasp the reality in the communities, villages/Mitaa (*Mitaa are the administrative areas within the urban authorities' wards. Mitaa are headed by Mtaa chairperson (political post) and Mtaa Executive Officer (MEO) (administrative post). Mitaa are responsible for ensuring the implementation of LGAs functions in their jurisdiction*) and establish community development projects reflecting the reality of the people. Improved O&OD aims to allow communities to implement self-help efforts, nurture them and establish collaborative relationships with the government to realize better service delivery and local economic and social development (PORALG, 2019, p. 3).

This methodology is in line with several government aspirations such as Tanzania Development Vision (2025), Second Five Year Development Plan (2016/17-2020/21), National Five Year Development Plan 2021/22-2025/26 and various other policies. It is anticipated to be most effective methodology for all LGAs to accelerate D by D agenda which intends to provide better service to the people, and it started to be implemented in 2019.

The methodology insists that local development will be realized if LGAs build and sustain collaborative relationships with the communities and promoting Community Initiatives (CIs). CIs are collaborative actions or projects that people proactively plan, implement and reflect to overcome challenges identified by themselves. They are strong community priorities that people make up their mind to start taking actions by themselves without waiting for somebody to do for them. Collaborative relationship for CIs is because it is the juncture where people and government efforts can be joined to bring effective service delivery and local economy. In this regard, under Improved O&OD the government and communities or groups are supporting one another to realize better service delivery and local development. The collaborative efforts include people in their self-organized groups/communities make efforts to overcome their challenges by themselves whenever they can instead of waiting for the government action. Villages/Mitaa function as administrative units so that people can take actions as the main actor to improve their own life and LGAs encourage villages/Mitaa to function as the focal point of people's self-help efforts and facilitate people to boost collaborative activities.

Under collaborative relationship, the role of the government in the implementation of CIs will be community facilitation, and providing moral, technical, and financial support whenever will be needed.

For better implementation of self-efforts based on felt problems, Improved O&OD encourages the establishment of Ward Facilitators (WFs) and Community Facilitators (CFs) to empower groups/community to plan and implement projects based on their self-efforts. WF's will have to support groups/community to identify their challenges and plan to overcome them,

collaborate with villages/Mitaa leaders to monitor and evaluate people's development activities, provide technical support around specialization, identify and train CFs and Ward Executive Officers (WEOs) to deal with challenges beyond their capabilities and link people with different development partners for sustainable development. On the other hand, the CFs will have to collaborate with villages/Mitaa leaders to identify felt needs and take collective actions in response to people's needs, facilitate community members to realize projects. CFs will be selected because of their experience in working for community empowerment. The WFs will be appointed at the ward level and trained so that they can train CFs and community members to realize self-help efforts (PORALG, 2019, 12, 40, 42).

Perhaps the presence of active WFs and CFs is what differentiates Improved O&OD from the Conventional O&OD. Under this methodology, these facilitators live in the specific areas and empower and link community members with local government and other development partners to realize group/community projects. Again, what differentiates Improved from Conventional O&OD is that, in conventional, people were participating in planning and budgeting and leaving the government to implement projects for people while Improved O&OD makes people part and parcel of projects and maintain a collaborative relationship between the government and local communities. Also, Conventional O&OD concentrated on community priorities which sometimes were not their felt need/problem a thing that is addressed in improved O&OD as it focuses on community initiatives which reflect the felt needs of people.

To implement this methodology, the government through Ministry in the President's Office Regional Administration and Local Government (PO-RALG) in collaboration with Japan International Cooperation Agency (JICA) and the Local Government Training Institute (LGTI) developed guidelines for Improved O&OD together with manuals for implementation including Planning and Implementation manual for Improved O&OD; Community Facilitation Manual, Trainers manual and Trainers of Trainers manual. These manuals are clearly interlinked under the guidelines for Improved O&OD.

The researcher is optimistic that this methodology is theoretically sound and, if implemented well, can enable promoting social economy in Tanzania. However, the worry is if the projects initiated will be effectively sustained because this requires mindset liberation and acting in a positive way, something that contributed to the failure of Conventional O&OD. Changing people's mindset from Conventional to Improved O&OD requires extra effort and ingenuity. This will require training WFs and CFs in removing dependency syndrome, because even if they initiate projects, they will still depend on funding by external organizations for sustainability and will depend on LGAs readiness to implement the guidelines for Improved O&OD.

These concerns lead to some questions. First, will the methodology enable removing dependency syndrome? Next, are people ready to change their mindset? Third, what techniques

are to be used to liberate mindset? Finally, will people be willing to contribute resources for project sustainability without seeking external assistance? These questions lead to a rationale for this study, which is to assess if Improved O&OD is able to liberate people for CIs sustainability. The role of this methodology is assessed by using Participatory Local Social Development (PLSD) framework. The researcher expects the study to help inform the PO-RALG, LGAs, and Local Government Training institute (LGTI) to focus to ensure that Improved O&OD helps people sustain projects established by themselves to advance social economy.

Participatory Local Social Development (PLSD): A Framework for Community Social Project Sustainability

This study was built along PLSD framework. PLSD was developed by Sharma and Ohama (2007) for understanding the planning and implementation of projects at the community and groups level. It focuses on experience, capability, and adequate interventions for empowerment and realization of outstanding community and group development. It aims to show what people can do to promote self-help efforts. The framework suggests five elements that should be considered in sustainability of social development projects. Project sustainability, in its essence, entails the assurance of the continued utilization of projects results after its completion.

Sharma and Ohama (2007) argue that planning, management, and sustainability of community and groups self-help efforts should ensure a balance among norms, organization, resources, capability, and institutional linkage. Self-help efforts which are also equated to social projects are used to entail attempts by communities and groups to address challenges facing them socially and economically without waiting for major interventions from the government. In this framework, it is believed that through the five elements, people will be able to plan, implement, and sustain self-help efforts without waiting external assistance, hence enabling move towards building strong social economy. The framework suggests that, if communities are to sustain initiated projects the mentioned elements should be integrated as the diagram presents and elaborated below.

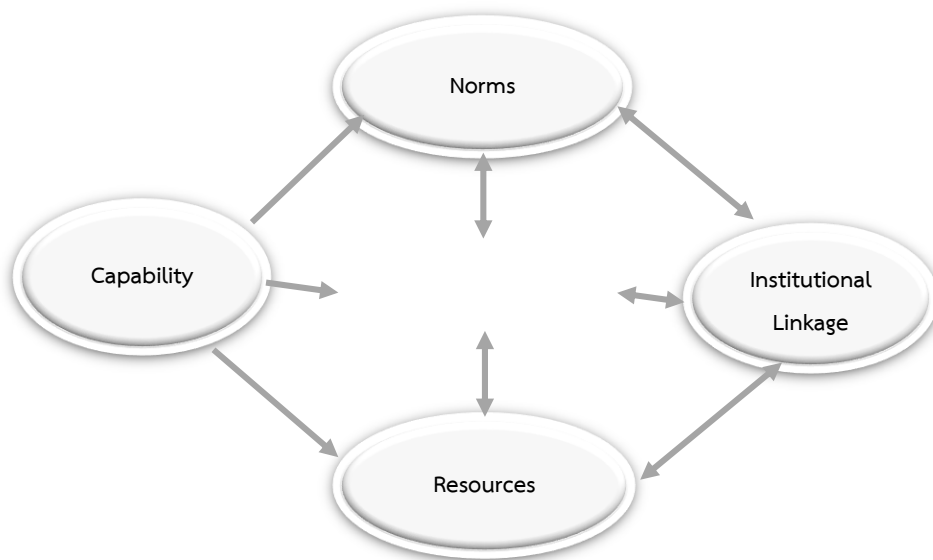

Figure 1. PLSD Framework for Project Sustainability (Sharma & Ohama, 2007)

Norms Element: PLSD suggests that social projects and self-help efforts should ensure that norms are set to regulate the behavior of community members from planning to sustainability. Norms should set clear how community and group members shall participate in the project sustainability. Norms are categorized into two areas. Cognizant norms include culture, values, attitudes, and behavior, where projects should take into consideration the culture and values of the community or group so that people can own the project and take it as part and parcel of the community. Operational norms include regulations and by-laws. The framework suggests that for project sustainability, rules, regulations, and by-laws should be developed in a participatory way to ensure people’s awareness of what they need to contribute for project sustainability. The operational norms will ensure mindset and behavior change among community members as they will be regulated by laws developed by themselves to contribute to their efforts towards project enhancement.

Organization Element: The framework insists that community or group members should be organized in a way that they are in a position of administering projects and have a sense of togetherness. Strong leadership should prevail. Through a democratic approach, members should appoint leaders that are strong and competent to help community and groups attain social development through effective implementation of social projects. Leadership should be able to use set norms to run organizations and guide members towards sustainability of projects.

Resources Element: Resources are important for effective implementation and sustainability of self-help efforts. Community and group members should be aware of the importance of mobilizing resources for projects sustainability. Resources may include financial, human, physical, technological, and time. Community and group members should be able to

contribute and mobilize resources in both the inner and outer system of the community. Inner systems include areas where they have control, such as household and the community, itself. Here, members must contribute resources as they are able without waiting for the government to contribute. Under outer systems, the community or group should develop linkage with outside institutions found in local markets and higher local government to seek assistance which cannot be found in the inner systems. The resources solicited should be utilized for project sustainability as norms and strong leadership will be guiding members to reach their goals.

Capability Element: This element encourages the capacity of communities and groups to initiate, implement and sustain projects. Communities and groups should be empowered to handle small and huge projects. The capability that is insisted here is to identify felt need, plan, implement and sustain self-effort projects. In all the development stages, members should be liberated to implement and sustain projects without waiting for assistance from outside. They must think that they can handle the project. This fastens social development and attainability of individual objectives.

Institutional Linkage Element: Strengthening collaboration mechanisms among different organizations, communities and groups, and establishment of horizontal and vertical linkage with similar sector organizations outside the community is necessary. It is desirable to develop collaborative linkage with external support organizations like Non-Governmental Organizations (NGOs) and LGAs, which will help to build capacity and mobilize resources significant for project sustainability.

Framework's Contribution to the Study

Communities and groups in Tanzania have been implementing projects both with Conventional O&OD and with Improved O&OD. Under Conventional O&OD, they failed to sustain projects because the projects were initiated by the government and people were involved only in the planning stage, making them think that they are government projects. Projects failed as people did not feel they owned the projects as they did not emanate from the people. Improved O&OD treats people as part and parcel of projects, and they participate in all stages of project development. PLSD framework is reflected in the Improved O&OD methodology and is expected to guide communities and groups to be able to sustain projects for social development by considering the suggested elements. In this regard, this framework helped this study by assessing how such elements were internalized in Maseyu village, which started to implement the methodology in 2016.

Study Methods

Study Design

This study applied case study design. This is an interpretive philosophical related design used to generate in-depth and multi-faceted understanding of an issue. Yin (2009) contends that the design can be used to explain, describe, or explore events or phenomena in the everyday contexts in which they occur. In this regard, the study had one case which aimed at assessing how Maseyu village uses Improved O&OD as a solution to sustainable community projects in Tanzania.

Area of Study

The study was conducted at Maseyu village. Maseyu is a village that was established in 1974 during the implementation of Villagization policy in Tanzania. The village is located 45 kilometres from Morogoro town centre, Morogoro region. The village is composed of five hamlets (Vitongoji) including Maseyu, Kitulang'alo, Chatupa, Mazizi, and Mavulu. The village has a population of 2,987, with 1,499 females and 1,538 males. The village is estimated to have 1,105 able to work. The village has a total of 17,742 hectares of land with 2632 hectares being part of the Kitulang'alo forest reserve. The major economic activity of Maseyu village is agriculture, with 90% of the households engaged in this activity and 10% engaged in entrepreneurship. However, the village is also engaged in the extraction of gold ore. This village was chosen due to its implementation of Improved O&OD.

Another reason is that, in 2011, village leaders visited Homboza Village in Kisarawe district, which is among the successful districts in implementing O&OD, to gain knowledge of how Homboza implemented sustaining development projects. The visit was arranged by the village and O&OD team. They learned good leadership, how to establish and administer village groups, how to utilize available resources, how to establish community groups and the better use of self-developed regulations for project sustainability.

The Improved O&OD created Ward Facilitators (WFs) and Community Facilitators (CFs) who functioned to help in identifying community initiatives, increasing the participation of village members on decisions and implementation of development projects, increasing the number of villages participating in village meetings and linking the village to the outer system like other development partners and Higher LGAs.

Currently, the village has managed to establish ten community groups that helps members to solve various challenges. Also, it has managed to implement various projects as presented in results section.

Target Population

This study involved village leadership including chairperson, village executive officer (VEO) and projects chairpersons; village members, Community groups, WFs and CFs. The village leadership category was targeted to find out how the projects were initiated, planned, implemented, and sustained. Village members were targeted as a group which helped to know how far the village understands the Improved O&OD, its implementation, and its role in project sustainability. Community groups were targeted in this study to examine group organization under the Improved O&OD, including establishment, administration, and sustainability. Moreover, WFs and CFs were targeted to find out how they were facilitating community members in planning, management, and sustainability of village projects. Included in the study were one Village Chairperson, one Village Executive Officer (VEO), two Ward Facilitators (WFs), four Community Facilitators (CFs), two committee chairpersons (construction committee and health committee), and the *Wanawake wa Maseyu Tanzania* (WAMATA) group, which had 16 members and 30 Village members, making a total of 56 participants.

Data Collection

Data were collected through observation and interviews. The aim of using these methods was to allow triangulation and how they are used are presented below.

Observation

This is a technique that involves systematically selecting, watching, listening, reading, touching, and recording behavior and characteristics of living beings, objects, or phenomena. Researchers, adopting this method, attempted to understand the behavior and societies by getting to know the persons involved and their values, rituals, symbols, beliefs, and emotions (Patton, 2015). The method was applied whereby the researcher observed the projects that were implemented including class and dispensary. The researcher also interacted with female group members and observed the activities they were implementing within their group. This allowed the researcher to collect data in an effective and efficient way.

Interviews

Interview questions were prepared in advance in relation to a topic that the researcher or interviewer wished to cover. They tended to be more informal and free flowing than in a structured interview, much more like a conversation (Rubin & Rubin, 2011). Conversational style allows for spontaneity and for questions based on the interviewees' responses to develop during the interview. The chief feature of the unstructured interview is to reveal information from the respondent in a more neutral environment with less attached bias from the interviewer (Bowling, 2014). Participants were allowed to be freer in conversation with the researcher and to tell what

they knew about improved O&OD and the way it is helping the village to implement and sustain social development projects.

Data Analysis

Data were analyzed using thematic approach whereby data of the same themes are grouped into one category. The aim of using thematic approach was to ensure that each of the suggested elements for project sustainability are tested to assess its role in the community and group social development projects.

Results

Social Development Projects

This section presents the social development projects that were initiated and implemented by Maseyu village after the introduction of Improved O&OD. Maseyu. Social projects that were included in this study include Maseyu Dispensary, Maseyu Pre-Primary Education Classroom, and WAMATA Group.

Maseyu Village Dispensary

This is a self-initiated project by the village to solve health service challenges that they were facing. It is a project that currently is in final stages of completion and expected to be helpful to village members. The implementation of this project was triggered by the long distance to access health services due to the village being about 15 kilometres from the nearest health services, a hospital in Pwani Region. Also, the village experienced the problem of lack of awareness of HIV/AIDS among village members, especially youth. Again, a study tour to Homboza Village in Kisarawe District by village leaders organized by village leadership and the O&OD team to gain knowledge in how to initiate and implement small and large development projects was another catalyst. Through self-initiatives, the village managed to solicit internal resources to construct the project. The internal resources included a workforce, blocks, sand, and quarries. Financial resources amounted to 9,282,000 TZS (4,000 USD). Resources solicitation was made possible after awareness creation by WFs in identifying the resources the village had before the implementation of the project.

The project also received external assistance from various sources including financial assistance of 30,000,000 TZS (12,930 USD) from TANZANIA ZONE FAR, a company investing in the village; technical assistance from the Morogoro District medical officer; Tanzania Sand Quarries, a company developing quarries in the village contributed 26,000,000 TZS (11,206 USD); JASCO LTD Mwanza, a construction company investing in the village, contributed 20,854,000 TZS (8,988 USD); Morogoro District Council contributed 24,858,500 TZS (10,714 USD); and JANDU contributed sand. The project spent a total of 123,000,000 TZS (53,058 USD) and is nearing

completion, although it is in operation already. The implementation of this project is a big step towards social development as villagers will have low cost access to health services. The project was made possible due to efforts by village members, strong leadership, regulations, and unity among all parties.

To sustain the project, the village is using the construction committee and health committee to ensure that the project will be sustained. Also, they are aiming at ensuring that the dispensary will upgrade to a health centre so that they can expand services to village members and people near the village. However, the challenge they are facing towards project sustainability is lack of drugs and funds to purchase them. Village leaders are considering approaching the district council for support. In this regard, government intervention is mandatory. Looking at the way they intend to sustain the project highlights the way the dependency syndrome is still in their minds.

Maseyu Hamlet Pre-Primary Education Classroom

This project was self-initiated by the Maseyu Hamlet members, which aimed at ensuring that children in Maseyu village below five years old have access to pre-primary education. It is a project that evolved from a village meeting when members revealed that children below five years were facing a challenge in accessing pre-primary education, because the village hamlets were too distanced from the pre-primary education services. They agreed to create classes to all five Maseyu village Hamlets.

The construction of the class facilities commenced in 2012 and it started to operate in 2018, with students being taught by a teacher from Maseyu primary school. In constructing the class, they solicited internal resources such as a workforce, bricks, sand, and 3,000,000 TZS from the Village Council. Also, they got assistance of 2,000,000 TZS from District council to accomplish the project. The project efforts were made possible by the help of WFs and CFs who played a great role in raising awareness of the significance of implementing the project without waiting for outside assistance. The project took a long time because it started to be initiated before the introduction of Improved O&OD. After its introduction, they managed to progress further in the project's implementation.

The implementation of the project was due to the awareness of members and leaders by WFs who educated them on the importance of implementing self-help efforts and soliciting the required resources by themselves.

The WAMATA Group

WAMATA (Wanawake wa Maseyu Tanzania) is a registered women's group that was self-initiated by members through village leadership support. The goal was to tackle challenges facing women of Maseyu Village. These challenges included economic hardships, increased

dependency on men (their husbands), poverty, and uncertainties of the future. It was established in 2016 and started providing small-scale loans to members.

They also started to keep hens and sell eggs, process groundnuts, and process clothes (Batiki). The group has been successful by increasing awareness to members of how to establish small projects to help them solve problems and raise capital. The group can now loan up to 500,000 TZS (215 USD). Moreover, the group has been participating in supporting community projects like 40,000 TZS for a girls' dormitory of the secondary school in their ward.

Discussion: A Solution to Sustainable Social Development Projects?

The results are discussed by using PLSD framework of understanding the community. As the framework maintains, the sustainability of social development projects requires the integration of Norms, Organization, Resources, Capability, and Institutional linkage. These elements shape a discussion on whether the Improved O&OD is a solution to sustainable social development projects.

Norms and Sustainability of Social Development Projects

Looking at the studied projects at Maseyu, the study opines the village have managed to develop both cognizant and operational norms. Through the Improved O&OD they have developed regulations and bylaws to regulate the behavior of village members towards the implementation of social development projects. Also, they have managed to change the behavior of youth to cooperate with each other in implementing community projects.

Arguably, changed behavior helped the village to initiate and construct a dispensary and a pre-primary classroom. Through bylaws, they have been able to solicit resources and sometimes, with assistance from outside the village, implement projects. The WAMATA group, through its constitution, is able to regulate behaviors of members towards common goals. However, the question has been if the developed norms will help them to sustain the initiated projects? The answer to this question is that mindset change is a significant weapon. A positive factor is that Maseyu village has WFs who help them to initiate and implement projects.

The issue of norms for project sustainability was also raised during interviews. For instance, the Village Executive officer said:

“The issue to be concerned with is if regulations we have developed will help to sustain projects. But we have WFs hopefully they will help us to change people's mindset”

Under the Conventional O&OD, people lacked mindset liberation towards projects established by the government. They did not have the point of view that they owned the projects.

Though theoretically Improved O&OD encourages mindset change, encouragement should also be made practical in sustainability of the projects through WFs and CFs so that communities can be in a good position to use the set norms to sustain the projects.

This can be a solution towards sustainability of projects in most of communities in Tanzania. Using WFs and CFs to change mindset, communities and groups will increase their income. This will be a good move towards building sustainable social economy among communities in Tanzania. The idea of strong norms for mindset change is also in line with Oloyede (2009, p. 62) who comments that sustainability of communities in Africa require cultural bonds of shared commitments, identity, and belief. Also, Oino et al. (2015) encourages that community projects should consider the community's beliefs, norms, and religion in project design and implementation.

Organization and Sustainability of Social Development Projects

PLSD framework suggests that sustainability of projects needs strong organization of community and group members and leadership which will have a vision towards the sustainability of the projects. Through Improved O&OD, Maseyu village has managed to establish strong leadership that leads village members towards implementation of the projects. They have a village council which has a vision of implementation of projects for sustainable development. Also, they have managed to establish various committees which have been tasked to ensure everything is done as planned in their meetings. For instance, they have a construction committee which is responsible to ensure that the dispensary project is completed and sustained as planned.

“We have committees to make follow up. For instance, the construction committee helps us to make follow up in the construction of our dispensary and ensure everything is fine.”

In connection to organization, a WAMATA group member addressing group organization said:

“I trust our leaders; they are always cooperating with us to plan and implement the projects initiated. Our organization is strong.”

The WAMATA has its own leadership appointed through the constitution. The appointed leadership is respected and advised whenever possible towards implementation of the initiated projects. They have managed to achieve the goal of offering loans to their members so they are able to solve economic challenges. During interviews, the WAMATA chairperson said:

“We have a constitution which helps us to appoint leadership. Leaders appointed are respected and advised by members on how to move towards our common goal. Leadership is strong in our group.”

The leadership has been strong in a sense that the group has managed to move from one project implementation and now they are implementing multiple projects, including production of soap and clothes (batiki). If this spirit continues and spreads to other communities, it is possible that the Improved O&OD can be a solution towards building a strong social economy in Tanzania. However, it requires a mindset change among community members who are drivers of their own development.

Strong leadership and management of communities and groups receives attention in the literature supporting the idea that it can be used as tool for project sustainability. For instance, Rees et al. (2004) contend that strong management is essential for securing local resources. Also, Espinosa et al. (2007) argue that leadership is essential to lead community to becoming familiar with tasks that they need to attain social development. Leadership should be appointed according to the group’s constitution, bylaws, and government laws governing LGAs. However, the study found that appointments should be participative and inclusive to ensure its legitimacy and acceptance for development.

Resources and Sustainability of Social Development Projects

Resources are a significant element in a project. PLSD framework suggests that community members should be able to solicit enough resources for project sustainability. Maseyu village has managed to do this for their projects. As presented in results section, they managed to solicit a workforce, blocks, sand, quarries, and part of the 9,282,000 TZS from themselves as internal resources for construction of the dispensary. The chairperson of the construction committee said:

“We managed to raise resources like building materials, manpower and 9,282,000 TZS by asking people to contribute what they could. This is a great achievement for us.”

Though they solicited resources from outside the village, they first committed themselves to contribute towards the realization of the dispensary project. Self-initiation likely contributes toward changing people’s mindsets. This is an improvement over Conventional O&OD in which community members had no self-initiation but waited for the government to fund projects.

Also, through the construction committee, the village is carrying on soliciting resources so that it can help to sustain and run the dispensary, such as lobbying Morogoro municipal

council to help them in running the project. However, this still shows some elements of dependency mindset by the village in project sustainability.

WAMATA managed to solicit financial resources by themselves and lenders' money to members so that they can solve their challenges. This self-initiation contributes to building a strong social economy. If this spirit continues to other communities by assistance from WFs and CFs, communities and groups will contribute to solving people's economic problems in Tanzania.

The idea of self-mobilized resources receives strong support from literature, including UNHCR (2008), Hacker (2012), Mancini and Marek (2004), and Argaw et al. (2007) contending that sustainable community development can be achieved by using local resources mobilized by communities and groups, themselves. Such support shows that the internalization of Improved O&OD among communities in Tanzania can contribute to sustainable projects.

Capability and Sustainability of Social Development Projects

Maseyu people have proven to be capable of handling self-initiated projects. They started implementing small projects like the construction of Maseyu pre-primary education and then started to implement larger projects like the construction of the Maseyu dispensary. This indicates that their capability is increasing. It started with mindset change among villagers as they realized that they were capable of handling big projects. As one of the village members said:

“We are now capable of handling big projects like dispensary. Mindset change among us helped the village to where it is.”

The village chairperson also said:

“Ward facilitators gave us confidence and changed our mindset. We started to think that we can handle other big projects. We are capable now of soliciting resources and following our plans”

Looking at these responses, the use of WFs and CFs under the Improved O&OD methodology allows communities to become capable of implementing self-initiated projects without waiting for the government or other funders to implement development projects for them. WFs and CFs are a good base towards mindset change, bringing community togetherness and the capability to plan and implement self-initiated projects based on the peoples' needs. WFs and CFs build confidence among community members to solicit their own resources, plan, and implement large projects in areas like Maseyu.

Again, WAMATA have proven to be capable of implementing their plans. They are now capable of establishing other projects and implementing them as a group. They have been using WFs to get advice on how they can start projects which will help them to realize their goals. If

Improved O&OD is implemented per its guidelines, Tanzania will build a strong social economy within a few years.

Institutional/Organizational Linkage and Sustainability of Social Development Projects

The PLSD framework encourages communities and organizations to build strong linkages with other communities and institutions in the surrounding areas. The aim of strong institutional linkage is to ensure that organizations can access other resources and assistance from other communities and groups not found in their areas. In fact, Maseyu village have managed to build strong linkage with other organizations to help them implement projects they initiated.

Through linkage with Morogoro Municipal Council, the village managed to solicit financial resources to construct pre-primary education class and the Maseyu dispensary. Also, through good relationship with TANZANIA ZONE FAR, Tanzania Sand Quarries, JASCO Ltd, Mwanza JANDU, and Morogoro Municipal Council, they received financial and technical support to accomplish the Maseyu dispensary. The linkages built between the village and these institutions helped them to efficiently implement the project. This shows how the Improved O&OD can effectively help communities and groups to solicit resources and implement projects without waiting for the government.

Moreover, they have been in talks with the Morogoro Municipal Council to continue helping them to sustain and run the dispensary because, at this time, they cannot run it by themselves. Though it still shows village external dependency, having a good linkage with the council, will enable the village to run and sustain the project. Social economy can be built if there is a good linkage among communities and groups in that they will be helping each other to implement community initiatives. The issue of institutional linkage is also supported by Oloyede (2009, p.60-61) who points that the sustainability of community development requires greater cooperation among local entities.

Conclusion and Recommendations

The Improved O&OD can be a solution to the sustainability of community social projects and a road to building strong social economy in Tanzania if it will succeed in changing the people's mindset. People need to be liberated from thinking that the government will do everything for them and start to drive development by themselves. Mindset change will assist people in becoming responsible, cooperating, and building a strong economy. To succeed in this, extra effort and cleverness is required in training Ward Facilitators and Community Facilitators as change agents and LGAs in funding the internalization of the methodology.

The study recommends that Tanzania should train as many WFs and CFs as possible and place them in communities to play a role of changing people's mindset. The mindset change will make people responsible for their own development and change the "wait and see" perspective.

Also, communities and groups should be strengthened so that they can be used as a cornerstone of solving socio-economic challenges affecting people. This will create a self-dependence economic mode which will be significant towards alleviating poverty in Tanzania.

Moreover, efforts are required to ensure that all LGAs access the Improved O&OD Guidelines and be trained and mentored on how to best implement them. Not only should LGA leaders be trained but this training should also be extended to extension officers at village/Mitaa level to assist in internalization and easy implementation of the Guidelines. Each LGA should prepare a budget for each financial year to train extension officers (WFs and CFs), which this study believes are closest to people at the community level.

References

- Argaw, D, Fanthahun, M. & Berhane, Y. (2007). Sustainability and factors affecting the success of community-based reproductive health programs in rural Northwest Ethiopia: Original research article. *African Journal of Reproductive Health*, (11), 79–88.
- Bowling, A. (2014). *Research methods in health: investigating health and health services*. United Kingdom: McGraw-Hill Education. 398.
- Cooksey, B. & Kikula, I. (2005). *When bottom-up meets top-down: The limits of local participation in local government planning in Tanzania*. REPOA Special Paper 17. Dar es Salaam: Mkuki na Nyota Publishers.
- Espinosa, J.A, Slaughter, S.A, Kraut, R.E., & Herbsleb, J.D. (2007). Familiarity, Complexity, and Team Performance in Geographically Distributed Software Development. *Organization Science*, 18(4), 613–630.
- Fjeldstad, O, Katera, L. & Ngalewa, E. (2010). *Planning in Local Government Authorities in Tanzania: Bottom-up Meets Top-down*. REPOA brief. No. 10.
- Hacker, K., Tendulkar, S.A., Rideout, C., Bhuiya, N., Trinh-Shevrin, C., Savage, C.P & DiGirolamo, A. (2012). Community capacity building and sustainability: Outcomes of community-based participatory research. *Prog Community Health Partnersh*, 6(3), 349–360.
- Mancini, J.A. & Marek, L.I. (2004). Sustaining community-based programs for families. *Family Relations*, 53(4), 339–347.
- Ministry of Finance and Planning. (2016). *Second Five Year Development Plan 2016/17-2020/21*. URT.1-293.
- Ministry of Finance and Planning. (2021). *National Five Year Development Plan 2021/22-2025/26*. URT. 1-321.

- Online library of the Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). (2007). *The Social Economy: Building Inclusive Economies*. Retrieved from <https://doi.org/10.1787/9789264039889-en>
- Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2008). *A Community-Based Approach in UNHCR Operations*. UNHCR: Geneva, Switzerland.
- Oino, P.G., Towett, G., Kirui, K.K. & Luvega, C. (2015). The Dilemma in Sustainability of Community-Based Projects in Kenya. *Global Journal of Advanced Research*, 2(4), 757–768.
- Oloyede, O. (2009). Developing Sustainable Communities in Africa: Components for a Framework. *Identity, Culture and Politics: An Afro-Asian Dialogue*, 10(2), 56–64.
- Patton, M.Q., (2015). *Qualitative research & evaluation methods: integrating theory and practice, Fourth edition*. Ed. SAGE Publications Inc, Thousand Oaks, California.
- Payne, G. & Payne, J. (2004). *Key Concepts in Social Research*. London: Sage Publications.
- Prime Minister's Office – Regional and Local Government (PMO-RALG). (2007). *Opportunities and Obstacles to Development: A community participatory planning methodology*. (Handbook).
- Prime Minister's Office – Regional and Local Government (PMO-RALG). (2008). *The study on improvements of opportunities and obstacles to development planning process*. (Final report). Japan International Cooperation Agency (JICA).
- Planning Commission. (1995). *The Tanzania Development Vision (2025)*. Retrieved from <https://www.mof.go.tz/mofdocs/overarch/vision2025.htm>
- President's Office, Regional Administration and Local Government Tanzania (PO-RALG). (2001). *A Framework for Operationalizing the Community Participatory O&OD Process in Tanzania*. Dar es Salaam, mimeo.
- President's Office, Regional Administration and Local Government Tanzania (PO-RALG). (2019). *Guidelines for Improved Opportunities and Obstacles to Development (O&OD)*. Retrieved from <https://tamisemi.go.tz/storage/app/media/uploaded-files/20191107%20Guidelines%20English%20PDF.pdf>
- Rees, G., Huby, G., McDade, L. & McKechnie, L. (2004). Joint working in community mental health teams: Implementation of an integrated care pathway. *Health Soc. Care Community*, 12, 527–536.
- Rubin, Herbert J.; Rubin, Irene S. (2011). *Qualitative Interviewing: The Art of Hearing Data*. Sage Publications.
- Sharma, J & Ohama, Y. (2007). *Participatory local social development: An emerging discipline*. Barhat Book Centre. Lucknow, India.
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2008). *A community-based approach manual*. Office of the United Nations High Commissioner for Refugees. Geneva, Switzerland.
- Yin, R. K. (2009). *Case study research: Design and method (4th ed.)*. London: Sage Publications.

Understanding Social Capital Context in Water Resource Management: A Case Study of Nakhon Pa Mak Subdistrict, Bang Krathum District, Phitsanulok Province

Jitsupa Kitipadung

Innovative Learning Center
Srinakharinwirot University, Thailand

Watunyu Jaiborisudhi

Institute of East Asian Studies
Thammasat University, Thailand

Abstract

This research examines the social capital context of water resource management in Nakhon Pa Mak Subdistrict, Bang Krathum District, Phitsanulok Province. It is a qualitative study that includes the examination of relevant documents as well as focus group discussions. It was found that, because of their community's social capital, the Subdistrict was able to collaborate in water resource management. Traditional and cultural activities in the Subdistrict contribute to the dimension of trust. These events brought the members of the Subdistrict together and fostered trust and togetherness. The community leaders and the Subdistrict Administrative Organization played a significant role in connecting people and developing trust among community members via consultation, resulting in mutual understanding and cooperation. In terms of social norms, most community members share the vision and understanding of the seriousness of the water resource crisis, and it has become a norm to make sacrifices in the best interests of the public. They worked together to uphold the community's guideline of sharing water resources. There is a tangible network in the community, such as the water resource management committee, which is an essential instrument in water resource management in the dimension of a coordination network. Furthermore, external networks were established as a support mechanism to stimulate the advancement of water resource management in the Subdistrict. To promote successful and effective water management at a community level, concrete consensus of social capital in the community should be encouraged.

Keywords

social capital, water resource management, community management

CORRESPONDING AUTHOR

Jitsupa Kitipadung, Innovative Learning Center Srinakharinwirot University, Bangkok 10110 Thailand. E mail: jitsupak@g.swu.ac.th

© College of Local Administration, Khon Kaen University. All rights reserved.

Introduction

Thailand faces water resource management challenges due to regular floods and droughts. Although there are many major and minor irrigation systems, they are still insufficient in comparison to the water usage requirement, and many rural areas are still outside the irrigated areas. Water supplies are scarce in such areas despite efforts to prepare water reserves, diversion, and the use of subsurface water as the world faces climate change. Despite the rainy season, the amount of rainfall sometimes declines while the length of the drought period rises. The rainfall sometimes exceeds the reservoir capacity. Presently, Thailand's need for water is increasing, particularly in the agricultural and industrial sectors (Prime Minister's Delivery Unit, 2021). The country's water resource management system is thus a key tool for preventing damage in the national economy from the national to the local levels. It is especially crucial in areas prone to flooding and drought. Thailand has significant water supplies, but it has yet to figure out how to store or use it properly. As a result, the nation frequently experiences both drought and flooding. These issues might be avoided with better water resource management, planning, data collection, and analysis.

According to the water resource management master plan covering the years 2018-2037, community water resource management is included as a component of sustainable water resource management. The plan describes the community water resource management strategy that is suited for socioeconomic and environmental development. Furthermore, the plan addresses effective river basin management governance, water allocation systems and mechanisms, the creation of an appropriate form of water resource management system, and the formulation of a plan based on the priority of each region. (Office of the National Water Resources, 2018)

Meanwhile, a key cultural asset in Thailand is the trust-based unity in resource allocation among community members. This is the social capital that enables community members to reap several economic rewards. Community members may form a savings club to serve as a shared resource and then work together to manage community resources such as water, forests, and public property that can be used by alternative farming groups (Treevanchai, 2003). The more diverse the connections between these groups or networks and other external groups, the greater the expansion of their social capital.

Nakhon Pa Mak Subdistrict in Bang Krathum District, is about 50 kilometers from the Phitsanulok downtown area, in the lower north sub-region of Thailand. In 2016, the population of the Subdistrict was 6,492. The total Subdistrict area is 36,637 rai, or approximately 58 square kilometers. Nakhon Pa Mak is predominantly agricultural, with an agricultural area of 31,000 rai. Water resource management is necessary in the Nakhon Pa Mak Subdistrict, where farmers make up the majority of the population and water is one of the most crucial resources for agriculture.

The Subdistrict is located outside of irrigated areas and relies primarily on rainwater and canals. Bang Krathum District has seen recurrent droughts and floods. Water from the Wang Thong River, Grong Greng Yai Canal, and Grong Greng Lek Canal flow through Nakhon Pa Mak Subdistrict (*Tambon*) and the water levels rise during the rainy season in several of the rural communities. Despite this, there is not enough water for farming during the dry season as the existing structure for storing and draining water could not be used because there was no maintenance of the water reserve system to ensure efficient performance. The structure of water resources was ignored and canals and marshes were left un-dredged. The upkeep of the water resources management system was delegated to local government agencies. The budget was sometimes insufficient for equipment maintenance combined with a lack of preventive maintenance of structures for storing and draining water. In addition, there was no water resources management plan.

As a result, the problem festered and was exposed, especially in 2011, when severe flooding devastated over 80% of Tambon Nakhon Pa Mak, most of which were agricultural areas such as rice fields, banana orchards, and sugar cane fields. The ensuing famine heightened the awareness of the villagers of the importance of local water resource management. Thus, they initiated the idea of creating a survival space and dependence on vegetables as the primary food source during a crisis. They also became aware of the concept that, to reduce damage to households and property, there would need to be specific areas for a floodway, a map of evacuation routes, the location of temporary sanctuaries, and early warning systems to alert the community about the potential for a flash flood. In 2012, the Japan International Cooperation Agency (JICA) funded a survey of the area in and around Nakhon Pa Mak to learn how people were interacting with water resources and coping during periods of flooding. In 2013, the Utokapat Foundation (under Royal Patronage of H.M. the King) also surveyed the facilities related to water resources and provided suggestions in water management.

In the years since, Tambon Nakhon Pa Mak continued to face a shortage of water for agricultural operations due to its geographical location in which the terrain is prone to flooding and drought. Nonetheless, the community members finally decided to band together to confront the challenge of water resource management to create sustainable well-being. As a first step, the community agreed to cooperate with an outside analysis of social capital in the process of community coordination in Nakhon Pa Mak as a foundation for building upon the existing assets of the community to become stronger and self-sufficient in the long run. The findings of this case study can serve as a model for other participatory cooperation efforts by local community administrations going forward.

Research Objective

The objective of this research was to study and analyze the role of social capital in water resource management of Nakhon Pa Mak Community, Bang Krathum District, Phitsanulok province and propose a set of policy recommendations for future water resource management.

Literature Review

Water Resource Management

Water resource management in a community is a cooperative effort between support agencies and the host community. It is an attempt by the community to identify the issues within their local water system and assess the limitations of community management. This information is then used to identify possible solutions. Some fundamental principles of community water resource management are: 1) Communities own the process of change; 2) Facilitators and local researchers participate in the community endeavor; 3) Increased management capacities are the basis for an improved water system; and 4) Each community develops its own specific management systems (Lammerink et al., 1999). The goal of community water resource management is to improve community administrative capacity and provide a chance for the community to discuss and reflect on its own ability to self-organize. Traditionally, each community has its own distinct water resource management system based on its geographical surroundings and way of living. Furthermore, a variety of other factors may influence the success of water resource management in any given location. In many situations, critical elements may be missed. These elements include societal considerations, the obligation of government officers, and the engagement of stakeholders at all levels (Distanonta et al., 2017).

According to the Hydro-Informatics Institute (Public Organization) (2017), community water resource management should aim to develop a community's capacity to manage its own water resources using science, technology, and an ICT system as a mechanism for management and solving water problems in the locality. This approach encompasses the management of water resources, production, and community revenue. As a result, the community must comprehend the challenge and begin collecting data about their region. That information will be used in the analysis and the development of solutions, then develop communal water resources in accordance with their findings. During this process, community members would participate in the development, restoration, and management of water resources until they could become a model community. Subsequently, the results could be extended to the broader network of water resources management where knowledge can be exchanged and applied in other areas.

It is obvious that communal water resource management is a type of administration in which residents are the stakeholders and leaders of the quest for solutions to water-related problems in the community. This involves connecting with networks, sources of expertise, and associated water management technology, but ensuring a community-led process since the residents are usually more knowledgeable about the challenges and community context than outsiders.

Concept of Social Capital

Social capital is a form of essential capital that has accumulated over time, directly contributes to the well-being of members at the community level, and spurs growth of the nation's economy and security at the macro level. Social capital helps to maintain the effectiveness of the economic sector's service and production processes, alleviates the severity of the socio-economic crises, and addresses issues that transcend the limits of natural resources and economic capital. The restoration of a community to pre-crisis levels necessitates social capital (Intria, 2017).

Social capital is defined in various ways. In the context of this study, social capital is considered as a concept that explains the social interaction, social involvement, social trust, civil norms, social networks, social support, community participation, and democratic governance of the target area. There are two levels of benefit to be derived from social capital: Individual and community or group levels. At the individual level, the concern is how people use the available social capital. For example, a person may use an existing social network to gain access to resources that would help them achieve their goals. As a result, social capital, like human capital, benefits the individual as an investment which is expected to yield something tangible in return. (Lin, 2000)

According to Putnam (1993), the components of social capital include trust, norms, and networks that can increase societal efficiency through mutual support and coordination. Putnam went on to describe how social capital arises when individuals of a community share the same belief system and values. As a result, social capital in the form of a network could achieve the following: 1) Increase the capacity and lower the cost of work better rather than working individually; 2) Initiate customs about mutual dependency or reciprocation that empower and strengthen the local organization; 3) Build trust among network members to ensure fast communication and information systems; and 4) Leverage past success for future success.

At the community or group level, there are various forms of social capital in the Thai rural setting. This includes social capital in the household, community, and external environment such as institutions and organizations. Social capital leads to a social network of mutual support, increased trust, and coordination in local development. External social capital is the mechanism that encourages the participation of people and the local administrative organization, ensures

expression of opinion that reflects the needs of the community and enhances coordination, unity, brainstorming, and mutual decision-making based on trust and shared local development goals (Wongsiri, 2018).

Social capital originates from interaction and coordinating activities. The more social capital, the more benefits there are in terms of learning, awareness, and transmission of information, resulting in some value that is created through mutual acceptance, which could be spent in the development of society and community. This study applied the concept of social capital according to Putnam's definition of trust, norms, and networks as the framework for analysis.

Methodology

This research is a mixed-method research study that focuses on the use of social capital in the context of water resource management in Nakhon Pa Mak Subdistrict, Bang Krathum District, Phitsanulok Province. The researchers began with documentary research, which led to the development of a conceptual framework. The author reviewed concepts, theories, research reports, provincial strategies, community water resource management strategies, academic articles, and related documents in the field of water resource management. The author also collected primary data from local key informants.

Next, quantitative data were collected using a structured questionnaire which can be divided in three parts. Part One asks about general information related to water resource management of Nakhon Pa Mak Subdistrict, the general situation of the social capital of the community, background, problems, and the existing form of community water resource management. Part Two explores social capital such as local resources, traditions, culture, norms, trust, social networks, and social relationships. Part Three solicits issues, recommendations, and development guidelines for water resource management. The protocol for the research was approved by the Research Ethics Committee of Srinakharinwirot University, with clearance number SWUEC-497/2563E.

Following the literature review and personal interviews, a focus group discussion was organized with a sub-group of key informants. The focus group discussion was conducted on April 7, 2021, at Nakhon Pa Mak Subdistrict Administrative Organization (SAO). Participants in the focus group discussion were selected with the purposive sampling approach. Twelve persons were selected from various sectors as key informants in water resource management. The informants included local stakeholders such as representatives from the SAO, villager leaders, and community representatives who were knowledgeable about the research objectives and could provide relevant response. The author also conducted an in-depth interview with the village leader to gain supplementary information.

Data analysis involved documentary analysis and content analysis by studying the content themes and synthesizing the results with the quantitative data. Content was structured to depict the relationship of social capital and water resource management in order to arrive at lessons learned.

Results

Background

The Nakhon Pa Mak Subdistrict was aware of communal water resource management. The Subdistrict dug a floodway to ensure maximum efficiency in reducing flooding of its agricultural area. The Subdistrict used a two-pronged strategy of collecting rainwater and harnessing the water from seasonal flooding. Instead of letting water flow through the area, the Subdistrict dug a reservoir to store flood water for use during the dry season. At the same time, the Subdistrict used information and communications technology (ICT) such as GPS to precisely define the problematic floodways. They produced a flood map for 2006 and 2011 with overlays onto land-use and contour maps to help devise solutions for flood and draught problems in a more systematic way (ThaNakhon Thongraphai, personal communication, April 7, 2021). During a recent water crisis, the Nakhon Pa Mak Subdistrict demonstrated its improved ability in crisis management by implementing its flood preparedness plan which mitigated the impact. As a result of the early warning system and evacuation map, the Subdistrict is better prepared for a natural disaster. Furthermore, water resources are increasingly managed to reduce the risk of flooding and drought. According to the focus group discussion, villagers believed that Nakhon Pa Mak could manage the water crisis better than those neighboring communities that are less prepared.

As mentioned above, Nakhon Pa Mak could coordinate its communal water resource management and, therefore, represents an interesting case study which could be analyzed according to the concept of social capital. Firstly, external actors emerged because of overlapping coordination between external organizations and the recruitment of a support network by Nakhon Pa Mak itself. Usually, in a top-down scenario, national-level agencies responsible for supporting Thailand's water management will survey the country's major river basins and enlist the support of communities with the potential to be models of communal water resource management. By contrast, Nakhon Pa Mak mobilized its own coordination mechanisms for flood control from the ground up. This initiative started with the Subdistrict's readiness and capacity for water resource management. Then, to improve the efficiency of its water management system, the Subdistrict enlisted the support of national-level agencies and external organizations to provide technology and budget for the community plan.

The Dimension of Trust

As an initial step, community leaders and the Nakhon Pa Mak SAO played a critical role in connecting people, developing trust among community members, and generating understanding and cooperation in water resource management. The community leaders and SAO could be relied on to request funds from the central Department of Water Resources as well as provincial and district agencies involved in water resource management.

The Nakhon Pa Mak's water resource management team knew that they could not neglect culture and customs, which are a foundation of community trust. An important ceremony in some communities is a candle-bearing procession to mark the beginning of Buddhist lent. Wat Sam Reun Buddhist monastery in Village #11 is an important location in Nakhon Pa Mak Subdistrict because it is the focus of traditional activities such as the water-pouring ceremony to seek a blessing from revered elders during the annual Thai Songkran festival. This event is perhaps the most sacred for the Thai people and is attended by community leaders and venerable elders. Wat Sam Reun Monastery is also the site for a unique ceremony which involves lobbing packets of coins wrapped in kaffir lime leaves as a show of reverence for Phra Kru Rangsee Dharm Prapote, or Luang Por Rang, a famed Buddhist abbot of Phitsanulok Province. This ceremony is held every year on January 29th, and it is the only one of its kind in Thailand. The monks collect the packets to receive the donations and replace the coins with a piece of paper with a random number inside the kaffir lime leaf packet. Worshippers can then draw for a packet and exchange the number for a token of appreciation. Another popular tradition promotes community solidarity and trust, and which is also directly related to communal water resource management is the annual Loi Krathong festival. In November of each year, people would gather to seek forgiveness for past misdeeds from the river spirits.

There is also the “Khlong Pattana” (canal development) activity, which is the continuous development of smaller canals within the Subdistrict. This event is traditionally held in May, which is the beginning of the rainy season. The Nakhon Pa Mak villagers inspect each canal and reservoir to ensure that there are no obstructions in the floodway and to ensure that water can flow through easily. There is also a boat racing tradition in Grong Grong Canal. This festival is related to water management since it requires clearing out the water hyacinth that grows prodigiously and can clog canals or even small rivers. Therefore, this event also serves the function of maintenance of water resources, as epitomized by the community leader's statement:

“We must observe the condition of water before using it as part of the blessed event. We must also maintain the water level during the Loi Krathong festival in order to facilitate the floating of candle-lit containers.”

In the focus group discussion, a local official stated that one obstacle to communal water resource management is local politics. There is also the truism that communities can achieve more success by collective action than when they follow their selfish interests and act individually. However, the perennial problem is the “tragedy of the commons,” coined by the British economist William Forster LLoïd, in which a few people in a community overconsume a shared resource to gain a “free ride” to the extent that everyone suffers when the resource is depleted. The classical solution to this problem has been the formation of a state with the authority to control selfish interests so that everyone will be better off despite the limit to individual self-interest (Siamwalla, 1999). However, the focus group participants all agreed that Nakhon Pa Mak Subdistrict is unique in terms of trust among the community members and that members often exchange ideas and discuss of how to solve problems collectively.

In sum, tradition and culture is essential in water resource management as it helps maintains community solidarity and trust, which are the backbone of collective action for the common good. If done properly, all members of the community will feel as if they are part of an extended family. In addition, the community leader has a key role as an organizer of discussion for community members who want to solve problems together while engaging in a vigorous exchange of views. As a result, there is trust among the community members which carries over to overcoming other challenges which the community may face.

The Dimension of Norms

Regarding social norms, Nakhon Pa Mak Subdistrict has an agreement about water usage which is generally accepted in Villages 6, 7, and 13. For example, there are total of 11 gauges allocated to all localities for measuring water level and track trends in the water situation. This information is then used to create real-time maps of the areas with flood risk. One agreement is that if the water level falls below 1.5 m., all three of the above villages will strictly control water use in the dry season. This is because these three villages are located in the upstream basin of the Khlong Grong Greng Yai canal, which is the main waterway of the greater Nakhon Pa Mak Subdistrict, and their water resources are more abundant than those in the downstream villages. As a result, sacrifice and acceptance of norms are required to limit water usage in the upstream region to ensure that water is available for other villages during periods of drought. Meanwhile, other villages have adopted the water usage standard as agreed upon by the local Water Resource Management Committee.

Other norms in Nakhon Pa Mak include the permission for a second round of in-season rice and off-season rice. Community members must understand the rules of water usage and prioritize conservation of environment and biodiversity within the shared reservoir. Furthermore, communal water usage is monitored, and water-saving rules are enforced. If any structure blocks the waterway or interferes with the flow of water, the Water Management Committee may issue

a warning and hold a discussion to find a solution under the authority of the SAO. However, it should be noted that norm enforcement in Pa Mak Subdistrict is not exactly the exercise of power by the community authority, but rather a request for coordination, with some informal sanctions applied. For example, an individual's refusal to comply with community public norms could be discussed by the Committee, but there are usually no serious consequences since persuasion and majority consensus is considered to be a more durable approach. According to the participants in the focus group discussion, the local villagers appear to cooperate well in following the rules and in notifying local agencies or community leaders when a problem arises.

Moreover, most community members share a common vision in solving problems about communal water. As the members of the focus group discussion agreed:

“There must be both water and roads in order to enhance the well-being of rural people. While other areas might choose economic progress through expanded road and transportation, the Nakhon Pa Mak Tambon focuses on local water resource management as the path to prosperity.”

Regarding the maintenance of canals and water resources, villagers in Nakhon Pa Mak have been persuaded to contribute their land as the part of the canal. That approach is more effective than trying to establish a law (by eminent domain) to appropriate land for the canal without the willingness of the landowner. A representative from the SAO expressed the following:

“For example, when a canal which is 45 meters wide must include 10 meters of land from an adjacent rice farm, we could request usage of the land from the farm owner for the good of the entire community. When we dig the canal to get the soil to fill the road for transportation of people or agricultural produce, we could also request private land as needed. In other Subdistricts, sometimes the villagers want the canals and roads, but are not willing to donate part of their land to achieve that. So, the development process goes nowhere. However, in the case of Nakhon Pa Mak, when the SAO needs to use part of farmers' land to widen the road so that it is two-lane, we receive excellent cooperation from the landowners. Without their contribution of land, we could not do it.”

It is obvious that the community that manages water well must also have good social relationships, unity of purpose, and shared community norms. This was the consensus from the focus group discussion where all participants deemed that without such cooperation or without the respected norms based on mutual agreement, collective water resource management would

not be possible. Therefore, cooperation, readiness to provide support, and community policy are the essential factors that drive the success of communal water resource management.

The Dimension of Networks

A network is an element of social capital that can increase success for both the individual and the community. Good relationships can help a community to connect and coordinate while efficiently mobilizing resources from each organization for mutual benefit.

Information from the focus group discussion revealed that solving community problems of flood and drought led to the actual coordination network, which is embodied in the Nakhon Pa Mak Water Resource Management Committee. Currently the group is registered as “Nakhon Pa Mak Tambon Enterprise of Water Users for Agricultural Activities,” which is a network comprised of the chief executive of the SAO, the village headmen, and villagers from Villages 1 to 13. The Committee members have rules about their responsibilities, such as the maintenance of water resources, canals, streams, and reservoirs within Nakhon Pa Mak Subdistrict. In particular, the Committee is responsible for water resource management to mitigate flood and drought in the Subdistrict. The Committee must also monitor the water level in 11 communities where the gauges were installed to prepare for a possible flood situation, monitor water usage for agricultural activities, and track consumption. Finally, the Committee must maintain the quality of communal water and environment, which is essential for the further development of water resources.

Initially, the Nakhon Pa Mak Communal Water Resource Management Network arose from a gathering of SAO leaders, community leaders, and villagers in the form of an informal water resource management group. Mr. Tha Nakhon Thongraphai was the local key actor who encouraged the group to establish a water resource management network, which later evolved into the formal local *Water Resource Management Committee*. Following that, they registered as a community enterprise of agricultural water users in Nakhon Pa Mak. The community enterprise committee is made up of seven members who were chosen from among the elected representatives of the villages in Nakhon Pa Mak. The Nakhon Pa Mak Subdistrict Water Resource Network meets the 6th of every month in order to discuss water resource management and current problems. Leaders of each village are well-informed about their local situation. For example, they know the months when water will be scarce or which location should be developed as reservoir in dry season. This meeting is therefore a forum to present opinions and solutions to potential and actual problems.

The strength of Nakhon Pa Mak Subdistrict Administration stems from its community members. However, the network is not completely self-sufficient. Thus, the network has links with external factors such as the Bang Krathum District office, which provides support along with other SAO and provincial level entities. For example, the Phitsanulok Provincial Administrative

Organization (PAO) takes care of the annual marking of territory. The headquarters of the 3rd Division of the Thai Army (which is responsible for the northern region) is in Phitsanulok City, and the Division mobilizes labor for digging, dredging, and maintenance of water resources within Pa Mak Subdistrict.

Nevertheless, Bang Krathum District still lacks water development plans for specific areas, even though there is an overall plan for the district. Therefore, the networking requires the SAO and village headmen to authorize the opening of floodways and the mitigation of flood or drought problems, as well as the enumeration of disaster victims to forward the information to the district and provincial agencies.

Moreover, the network with external actors in other regions is expanding as other regions observe the progress of Nakhon Pa Mak in developing strategic water resource management. The Subdistrict contains the flood basin where water is collected prior to flowing into the Naan River. It is also having the lowest terrain in Bang Krathum district, which is the main reason the Utopakat Foundation decided to provide support for Nakhon Pa Mak water resource management. In addition, the network trains the local communities to grow plants which require small amounts of water to support the water usage plan. The network mentors' local youth to ensure they understand and adopt the values of water resource management and respect the natural water resources. Furthermore, JICA helped promote mobile agricultural areas so that villagers could have a sanctuary when natural disaster strikes.

It is evident that networks emerge according to the dimension of the operating area and the problem issues. Networks that focus on communal water resource management emerged within the Subdistrict and expanded towards connecting with external networks such as the provincial- and national-level networks. As a result, Nakhon Pa Mak Subdistrict has become more well-known through coordination with various networks, and this helps them to mobilize external support for water resource management and other development challenges.

Discussion

Because of climate change and global warming, the level of rainfall is fluctuating more wildly and presents a national risk in water resource usage. Other factors were found to affect water resource management, such as natural disasters or human action such in trespassing into the upstream forest and encroachment on the public water resource. There are also problems from the increased population and expansion of urban areas. Too many farmers still grow crops that are unsuitable to the soil or water conditions, while others build obstructions in floodways. All these factors have a negative effect on water resources.

Nakhon Pa Mak Subdistrict is an example of an amalgamation of villages that is mitigating the effects of climate change, natural disasters, and human-made disruptions by mobilizing residents to solve water-related problems. Apart from preparing evacuation routes and

sanctuaries when disaster strikes, the Subdistrict is modifying agricultural areas and installing water monitoring instruments to ensure preparedness and advance warning. The Subdistrict uses three-dimensional mapping that shows the geographical contours, location of households, and important places as the basis for analysis and evaluation of situations and prioritization of localities by degree of vulnerability. There is also the systematic planning of water resource management during the dry season, such as water usage rules for agricultural activities, pushing for dry-season reservoir preparation, and constant maintenance of communal water resources. These actions reflect the community's awareness of the need to be self-sufficient in water resource management. As a result, they continue to learn about various approaches and the latest ICT technology which can be applied in communal water resource management in the Subdistrict, as well as other areas of local development.

The important factors contributing to the success of water resource management in Nakhon Pa Mak Subdistrict are the social capital of trust, norms, and networks. Although the existing social capital might be intangible, it is valuable as "virtual capital," which can attract and sustain the coordination and cooperation of community members toward solving shared problems. Therefore, any community enterprise for prevention and management of water resource problems are more likely to be efficient and sustainable. This finding confirms the concept of Coleman (1988) that all three dimensions of social capital are related and mutually supportive. The social network is important to the social capital as the social relationship facilitates joint action and empowers the community in the process. Together with trust and relationships that unite community members who participate in traditional and cultural activities, the faith and values reinforce the social norms. Also important is the ability to connect and request coordination within and among the groups according to the capacity of the community.

The comparison of social capital with other Thai communities suggest that Nakhon Pa Mak was able to tap into the existing social capital to handle water management, even though they did not have an unusually high level of social capital. The difference is that water management is the top priority in Nakhon Pa Mak, and they are making better use of their social capital toward this priority compared to other Subdistricts in the province.

Regarding trust, it was found that residents of Nakhon Pa Mak Subdistrict shared mutual trust in their social relationship. They are united and have very few disputes. They talk with their neighbors and friends frequently about solving community problems. To that end, the community feels like an extended family. Members of Nakhon Pa Mak Subdistrict are also bonded through cultural and traditional activities such as the annual Songkran and Loi Krathong festivals, the unique kaffir lime merit-making event, the Khlong Pattana activity, and boat racing in Grong Greng Canal. Such traditions reinforce and solidify relationships and social trust among community members and that feeds into a desire to contribute to the public good. Uthai Adulyahasem and Anek Nakabutra (1998) pointed out that communities that want to be self-

reliant must nurture and embrace culture, tradition, ceremony, faith, and local wisdom in solving problems. Communities need to share a spiritual bond, acquire a sense of unity, and practice reciprocity. That way, the community can control and manage local problems across many dimensions while being relatively immune from negative external influences. Another finding is that community leaders play a critical role in organizing discussion among the members to allow full participation of anyone in the community. This corresponds to a study by Mitree Intria (2017) regarding the dimension of trust in social capital, that trust facilitates coordination and cooperation for mutual benefit, friendship, and structure of social relationships. Trust is therefore an important element of social capital that reinforces unity. Relationships are based on believing in and caring for one another.

Regarding norms, residents of Nakhon Pa Mak Subdistrict share the same vision of the importance of solving communal water resource problems together. Villagers are willing to sacrifice personal benefits for the best interest of the public in water resource management. The community members follow the same plans and practices, share opinions, and agree on the rules of water usage together, which reflects the norms of community in water resource management. The residents also act together toward the community's goal of self-sufficiency. Furthermore, the community leaders and executives of the SAO were effective leaders in motivating the committee members and local villagers to prioritize water resource management. Titaya Suvanajata (2001) stated that norms could be divided into two types. The first type is institutionalized, such as laws that punish violators. The second type is non-institutionalized, which is enforced in the form of folkways. In this type, social sanctions are applied, ranging from high to low level according to the severity of the offense. Those who commit wrongdoings will be punished by society, not the legal system. When considering the norms in constructing the shared agreements of Nakhon Pa Mak Subdistrict in water resource management, it is obvious that such norms are not as strict as laws, but rather the norms are mutually accepted by the villagers.

Regarding the dimension of networks, the most important network of Nakhon Pa Mak Subdistrict is the internal network in the form of the Water Resource Management Committee. The committee is an essential mechanism in the communal water resource management system. There are also the external networks such as the district and provincial networks, which can even coordinate with the national-level agencies in water resource management. These agencies include Utokapat Foundation, JICA, Hydro-Informatics Institute (Public Organization), and Phitsanulok Province branches of universities, among others. The external agencies provide support in knowledge, funding, and new technology. It is also noteworthy that the success of the Nakhon Pa Mak Subdistrict in networking with national-level agencies led to the participation from Subdistricts in the upstream areas such as Tha Tan and Mae Raga Subdistricts. As a result, the network of water resource management from Nakhon Pa Mak Subdistrict is beginning to expand and become more well-known. This success reflects the fact that all partners could be an

important mechanism towards sustainable development. However, it should be noted that the network emerged organically from the initiation of citizens who are aware of the problems and united to meet the challenge. Therefore, civil society is at the core of a viable network, while the government sector is only the background supporter that facilitates the establishment of the network. In stimulating the local people's awareness of problems in their community, civil society organizations act with higher autonomy in decision-making while the roles of the government sector are smaller compared to a network founded or initiated by the state (Hongchayangkun & Thiangchanya, 2020).

In terms of the Nakhon Pa Mak Subdistrict's social capital, it can be concluded that social capital produces community coordination, which encourages actors to participate in water management. As a result, coordination of water management becomes possible. Community residents are more public-conscious and respectful of norms based on trust in neighbors when they have social capital. These pre-existing levels of social capital are critical factors in effective community coordination. During the focus group discussion, community leaders stated that Nakhon Pa Mak's social capital allows for simple operations related to communal water resource management, especially when compared to other communities that lack trust and respect for social norms and lack both internal and external coordination mechanisms.

The social capital of Nakhon Pa Mak is high in the context of the community, which is a relatively small community in a rural area where villagers are close and frequently interact. According to Besser and Miller (2015), social capital is negatively related to community population size because private interaction can occur more frequently and conveniently on a smaller scale. As a result, small rural or urban communities tend to be stronger due to their foundation of social capital.

Given its social capital in support of norms, the case of Nakhon Pa Mak Subdistrict in solving communal water problems could be regarded as a model that can be replicated in other locations of similar size and conditions. The lessons from Nakhon Pa Mak can be applied to preparedness among the people in community-led water resource management, rather than waiting or requesting action from the government. Therefore, grassroots entities should be supported to nurture and maintain strong social capital, which provides critical immunity against natural disasters and as a building block for national development.

Recommendations

The government sector and related agencies in water resource management should support the mobilization of social capital to enable networking for communal water resource management. Social capital should be translated into concrete activities that build upon the existing bond of people to manage water resources at the local level or through the creation of a campaign which connects the local culture and tradition with water resource development.

The connection of upstream and downstream regions requires cooperation from all sectors. Government and related agencies should support setting up networks for the systematic and integrated development of water resource management. The committees that oversee such networks should be clearly and legally authorized to manage the basin region.

The public sector should prioritize the devolution of authority to the local sector in managing its own public land and water resource management during an emergency. There should be laws that support the authority of local agencies in management during a crisis or designation of public areas to support communal water resources management.

References

- Adulyahasem, U. & Nakabutra, A. (1998). *Strengthening the district from thinking to implementing*. Bangkok: Local Community Development Institute.
- Besser, T. & Miller, N. (2015). Latino/a immigration, social capital, and business civic engagement in rural prairie towns. In Halstead, J. & Deller, S. (Editor), *Social Capital at the Community Level*. (p. 174-189). Routledge.
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology*, 94, 95-120.
- Distanonta, A., Khongmalaia, O., Rassameethesb, R., & Distanontc, S. (2017). Collaborative triangle for effective community water resource management in Thailand. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 39(3), 374-380.
- Hongchayangkun, K., & Thiangchanya, P. (2020). *Network creation and management*. Retrieved from http://hsmi2.psu.ac.th/upload/forum/paper_1598_5f69ce9304e915f69ce.pdf
- Hydro Informatics Institute. (2560). *Handbook of community water resource management under The Royal Initiative with Science and Technology*. Bangkok: Hydro Informatics Institute. (in Thai)
- Intria, M. (2017). Social capital. *Narkbhutparitat Journal Nakhon Si Thammarat Rajabhat University*, 9(2), 14-25.
- Lammerink, M.P., Bolt, E., Jong, D. & Schouten, T. (1999). Community water management: strengthening community water management. *PLA Notes 1999*, 35. IIED London.
- Lin, N. (2000). Inequality in social capital. *Contemporary Sociology*, 29(6), 785-795.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2019). *A Study Report on The Impact of Changes in Population Structure and Policy Recommendations toward Develop the Country*. Bangkok: Amarin Printing and Publishing Public Company. (in Thai)
- Office of the National Water Resources. (2018). *Master Plan on Water Resources Management 20 Years (2018-2037)*. Retrieved from https://wr.pwa.co.th/data/_uploaded/file/Law/MasterPlan20years2561to2580.pdf (in Thai)
- Prime Minister's Delivery Unit. (2021). *In 2021, when the dry season is coming soon, the government has issued 9 measures to find water - alleviate suffering*. Retrieved from <https://www.pmdu.go.th/prepare-for-drought-2564/> (in Thai)

- Putnam, R. D. (1993). What makes democracy work? *National Civic Review*, 82(2), 101-107.
- Service Link, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2015) "*Pichet*" Visits the Nakhon Pa Mak Community, Phitsanulok, Citing It as A Model Area After Using STI to Manage Water from Repeated Flooding and Drought Problems. Retrieved from https://mcs.mhesi.go.th/eServiceslinks/index.php?option=com_content&view=article&id=552:2015-09-01-03-29-18&catid=7&Itemid=2
- Siamwalla, A., (1999). *The evolving roles of the public, local and private sectors*. ADB Theme Paper No.5. Manila: Asian Development Bank.
- Suvanajata, T. (2001). *Social Theory*. Bangkok: National Institute of Development Administration.
- Talaluck, P., Chinnasri, O., & Thongpunya, T. (2019). Social capital and inheritance of local wisdom Phetchaburi's art and craft of Look Wa group at Phetchaburi province. *Journal of Social Development*, 21(2), 28 - 44.
- Thai PBS News. (2556). *Nakhon Pa Mak Subdistrict: A model community for disaster response*. Retrieved from <https://news.thaipbs.or.th/content/168919> (in Thai)
- Treevanchai, S. (2003). *Social capital and the performances of savings groups: A case study in Songkhla*. Master thesis, Faculty of Economics, Thammasat University. (in Thai)
- Wongsiri, A. (2018). Linking social capital: Public participation and local administrative organization. *Humanities & Social Sciences*, 35(3), 153-175. (in Thai)

Development of Village Committees' Performance Indicators in Integrating Area-Based Collaboration for Fighting Drug Problems at the Village Level in Thailand

Noppon Akahat

School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University,
Thailand

Phanompatt Smitananda

School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University,
Thailand

Abstract

This research aimed to study the development of village committees' performance indicators to integrate spatial cooperation to overcome drug problems at the village level in Thailand. The authors employed a Delphi research approach with 18 experts and three rounds of data collection. Descriptive statistics used to analyze the data were standard deviation and range. The results showed that four measurements and 59 indicators were derived from the development of village committee performance indicators in overcoming drug problems at the village level. The measurements and indicators are categorized into 1) Administration – consisting of 20 indicators; 2) Drug Prevention in a village – consisting of 14 indicators; 3) Drug Suppression in a village – consisting of 12 indicators; and 4) Drug-related Rehabilitation in a village – consisting of 13 indicators.

Keywords

village committee, performance indicators, drugs

CORRESPONDING AUTHOR

Noppon Akahat, School of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University 9/9, Bangpud, Pak Kred, Nontha Buri 11120 Thailand. Email: Noppon.Aka@stou.ac.th
© College of Local Administration, Khon Kaen University. All rights reserved.

การพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการ ความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหา ยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน

นพพล อัครชาติ

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พนมพัทธ์ สมิตานนท์

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้าน ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 คน จำนวน 3 รอบ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ ผลการศึกษาพบว่า ผลการพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับชุมชนท้องถิ่น ส่งผลให้ได้ 4 มาตรการ 59 ตัวชี้วัด แบ่งเป็น 1) การบริหารจัดการ ประกอบด้วย 20 ตัวชี้วัด 2) การป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน ประกอบด้วย 14 ตัวชี้วัด 3) การปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน ประกอบด้วย 12 ตัวชี้วัด และ 4) การบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน ประกอบด้วย 13 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ

คณะกรรมการหมู่บ้าน, ตัวชี้วัดการปฏิบัติงาน, ยาเสพติด

บทนำ

การแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นปัญหาของประเทศมานานโดยความรุนแรงของปัญหาได้เปลี่ยนแปลงไปตามเศรษฐกิจ สังคม และการก้าวเข้าสู่ยุคของเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยและรวดเร็วมากขึ้น ล้วนเป็นปัจจัยเอื้อให้ปัญหาเสพติดทวีความรุนแรง โดยเฉพาะปัญหาในกลุ่มผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดที่เป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยสาเหตุหลายประการส่งผลกระทบต่อสังคม ชุมชน และตนเอง เช่น การสูญเสียโอกาสทางการศึกษา สุขภาพร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม การสูญเสียอิสรภาพเนื่องจากการกระทำผิด ความสัมพันธ์ในครอบครัวถูกทำลาย ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีมากขึ้น หรือผลกระทบต่อประเทศชาติคือ การสูญเสียด้านงบประมาณในการปราบปรามการจับกุมคุมขัง รวมทั้งการบำบัดฟื้นฟู ซึ่งนำมาสู่การสูญเสียที่สำคัญคือการสูญเสีย

ทรัพยากรบุคคลที่มีค่าอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2559)

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดจึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งพบว่ารัฐบาลหลาย ๆ คณะได้มีความพยายามและทุ่มเทงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ จำนวนมากเพื่อนำมาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งกระบวนการทำงานของภาครัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้วางระบบตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงระดับปลายน้ำแล้วก็ได้ แต่ทว่าก็ยังไม่สามารถทำให้ปัญหายาเสพติดหมดไปจากสังคมไทยได้ สำหรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน จากการสำรวจหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศทั้งหมด 81,962 แห่งในปี พ.ศ. 2562 พบข้อมูลสถิติที่บ่งชี้ว่าในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนกลับมามีปัญหายาเสพติดถึงเกือบร้อยละ 50 (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2562) ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพที่ชัดเจนว่าปัญหายาเสพติดยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญในสังคมไทย ทำให้ต่อมารัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาได้กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาเร่งด่วนและต้องดำเนินการควบคุมและลดระดับความรุนแรงของปัญหายาเสพติดให้ได้โดยเร็ว โดยได้ประกาศเป็นวาระแห่งชาติ ภายใต้ “แผนประชารัฐร่วมใจปลอดภัยยาเสพติด” ขึ้นในปี 2559 (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2559) ที่ให้ทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดให้ชุมชน/หมู่บ้านได้ดำเนินการตามมาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับ/ชุมชนหมู่บ้านเพื่อให้เป็นหมู่บ้านที่ปลอดภัยยาเสพติด

สำหรับแผนประชารัฐร่วมใจชุมชน/หมู่บ้านมั่นคงปลอดภัยยาเสพติดของรัฐบาลนั้น โดยรายละเอียดกิจกรรมและยุทธศาสตร์ของแผนฯ วางอยู่บนแนวคิดการบริหารจัดการแบบบูรณาการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นแนวคิดที่พัฒนาการมาจากยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามคำสั่งที่ 82/2552 ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ที่เรียกว่ายุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกัน ได้แก่ รั้วชายแดน รั้วชุมชน รั้วโรงเรียน รั้วครอบครัว และรั้วสังคม เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมตามแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนไม่ให้ยาเสพติดเข้ามามีพฤติกรรมเสี่ยงและเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2552, น. 7) แต่อย่างไรก็ตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวก็ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศหลาย ๆ เรื่องมักเป็นเรื่องใหญ่ที่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งต้องอาศัยหลายหน่วยงานในหลาย ๆ ภาคส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนด และเกิดการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองทรัพยากร ทำให้รัฐบาล คสช. เห็นความสำคัญในการที่จะทำให้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศบรรลุผลได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่เป็นหลัก เนื่องจากสภาพปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นมีความแตกต่างกันหลากหลายไปตามแต่ละบริบทของพื้นที่ อีกทั้งความต้องการของประชาชนก็แตกต่างกัน ดังนั้นการบริหารจัดการโดยยึดพื้นที่เป็นหลักจะสามารถตอบโจทย์ที่กล่าวได้เป็นอย่างดี และนำไปสู่การปรับปรุงแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ตามสถานการณ์และบริบทของพื้นที่ รวมทั้งการมีส่วนร่วมกับประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในฐานะเจ้าของพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมและสะท้อนความต้องการของตนในการบริหารจัดการได้ ดังนั้นหมู่บ้าน/ชุมชนต่าง ๆ จะต้องทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนแผนประชารัฐเพื่อสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนที่มั่นคงปลอดภัยจากยาเสพติดโดยทำงานร่วมมือกับภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2559)

สำหรับกลไกหนึ่งในการปฏิบัติการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสพติดในระดับหมู่บ้านตามแผนประชารัฐร่วมใจชุมชน/หมู่บ้านมั่นคงปลอดภัยยาเสพติดของรัฐบาลนั้น มุ่งไปที่คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ซึ่งได้มีการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2486 เพื่อเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาและช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดให้เกี่ยวข้องกับผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งนับแต่มีการจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านขึ้น บทบาทและความสำคัญของ กม. ในการเข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือการปฏิบัติงานของรัฐผ่านการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสพติดในระดับหมู่บ้านนั้นมีเพิ่มขึ้นมากเรื่อย ๆ ยิ่งเฉพาะในปี พ.ศ.2560 ที่รัฐบาล คสช. ได้ประกาศกำหนดให้ กม. เป็นเพียงองค์กรเดียวในฐานะองค์กรระดับมวลชน อาสาสมัคร หรือเครือข่าย ที่มีความชอบธรรมในการจัดตั้งขึ้นในระดับหมู่บ้าน ทั้งนี้รัฐบาลได้มีการประกาศคำสั่งให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งอาสาสมัคร มวลชน เครือข่าย หรือมวลชนที่เรียกชื่ออื่นใดที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งมี กม. ปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้ว มีภารกิจที่ต้องดำเนินการในหมู่บ้าน (ซึ่งในที่นี้หมายถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสพติดด้วย) ให้มอบหมายให้ กม. ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการ และในการดำเนินการจัดสรรงบประมาณและค่าใช้จ่ายในการอำนวยความสะดวกตามภารกิจของ กม. ซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดตามกรอบภารกิจของ กม.ที่ชัดเจน ครอบคลุมงานที่รับมอบหมาย ซึ่งต้องมีหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนด้วย (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.), 2560)

จากความสำคัญข้างต้น คณะผู้วิจัยเห็นว่าในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสพติดในพื้นที่นั้นไม่มีใครสามารถดำเนินการและจัดบริการได้ดีกว่าคนในหมู่บ้าน ซึ่งมี กม. เป็นกลไกการปฏิบัติงานที่สำคัญอยู่แล้ว แต่ยังคงขาดการบูรณาการความร่วมมือกับองค์กรภาคีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาโครงสร้างเครื่องมือ และการกำหนดกลยุทธ์และคุณค่าทางการจัดการร่วมกันภายใต้แนวทางการจัดการแบบเครือข่ายเชิงพื้นที่ (นพพล อัครชาติ, 2562) ซึ่งเป็นทิศทางและรูปแบบการจัดการภาครัฐที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาและตอบโจทยการบริหารที่เหมาะสมและทิศทางจัดการบริการสาธารณะในระดับพื้นที่นำไปสู่การสร้างคุณค่าความเป็นพลเมืองและประชาสังคมให้ช่วยผลักดันและน่านโยบายสาธารณะไปปฏิบัติในหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ คุ่มค่า และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ผ่านกระบวนการวิจัยและการวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดที่จะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับนโยบายการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาสุขภาพเสพติดในระดับหมู่บ้านได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาสุขภาพเสพติดในระดับหมู่บ้าน

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาสุขภาพเสพติดในระดับหมู่บ้าน คณะผู้วิจัยจึงได้สำรวจแนวคิดที่จะนำมาใช้เป็นฐานในการศึกษาในครั้งนี้คือ แนวคิดการบริหารจัดการแบบร่วมมือ ของ Ansell and Gash

(2008) ที่พบว่าการบริหารจัดการแบบร่วมมือกันต้องอาศัยภาวะผู้นำแบบอำนวยความสะดวกของตัวแสดงหลักที่ผลักดันให้เกิดความร่วมมือแล้วร่วมกันออกแบบสถาบันการทำงานจนเกิดเป็นกระบวนการร่วมมือและนำไปสู่ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ ซึ่งตัวแสดงหลักตามกลไกหนึ่งในการปฏิบัติการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้านตามแผนประชารัฐร่วมใจชุมชน/หมู่บ้านมั่นคงปลอดภัยยาเสพติดของรัฐบาล ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ซึ่งตามโครงสร้างมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน และมีการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 6 ฝ่ายแยกตามอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ 1) ฝ่ายอำนวยการ 2) ฝ่ายปกครองและรักษาความสงบ 3) ฝ่ายแผนพัฒนาหมู่บ้าน 4) ฝ่ายการส่งเสริมเศรษฐกิจหมู่บ้าน 5) ฝ่ายสังคมสิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข และ 6) ฝ่ายการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (นพพล อัครชาติ, 2562) ซึ่งแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในแต่ละฝ่ายดังกล่าวจะนำไปไว้วิเคราะห์ร่วมกับกิจกรรมตามแผนประชารัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติดสู่วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ของรัฐบาลซึ่งมี 4 มาตรการสร้างหมู่บ้านเข้มแข็งปลอดภัยยาเสพติด ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) การปราบปราม 3) การป้องกัน และ 4) การบำบัดรักษา (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2559) ดังนั้นกรอบในการศึกษาครั้งนี้จึงใช้แนวทางการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านใน 6 ฝ่ายบูรณาการกับ 4 มาตรการของสำนักงาน ป.ป.ส. ในการสร้างหมู่บ้านเข้มแข็งปลอดภัยยาเสพติดเพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้านแต่ละฝ่ายมีศักยภาพในการเป็นผู้นำแบบอำนวยความสะดวกเพื่อการปฏิบัติการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้านตามแผนประชารัฐร่วมใจชุมชน/หมู่บ้านมั่นคงปลอดภัยยาเสพติดของรัฐบาลได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ส่วนนี้เป็นผลจากการศึกษาในระยะเวลาที่ 2 ของการศึกษาวิจัยแบบผสมผสานวิธี ซึ่งในระยะแรกคณะผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาในพื้นที่ แล้วนำผลข้อมูลดังกล่าวมาออกแบบและพัฒนาเครื่องมือการวิจัยขึ้นเอง (Edmonds & Kennedy, 2017) เพื่อใช้ประเมินข้อคำถามต่าง ๆ โดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งกลายมาเป็นส่วนของผลการวิจัยที่จะนำเสนอในครั้งนี้ ซึ่งวิธีการวิจัยในส่วนนี้ได้ใช้วิธีการแบบเดลฟาย (Del-phi) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์ประเด็นที่เป็นเกณฑ์ประเมินการพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้านจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมภาษณ์ย่อยกับการใช้วิธีเชิงคุณภาพจากการเลือกศึกษาแบบกรณีศึกษาในหมู่บ้านที่มีผลการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่เข้าหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ตามเงื่อนไขที่คณะผู้วิจัยได้สำรวจขึ้นซึ่งประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ได้แก่ 1. บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลน้ำเกียน อำเภอกุญเชียง จังหวัดน่าน 2. บ้านหนองหว่า หมู่ 5 ตำบลโนนแดง อำเภอนอนศิลา จังหวัดขอนแก่น 3. บ้านหนองแหน หมู่ 7 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และ 4. บ้านบางวัน หมู่ 1 ตำบลบางวัน อำเภอกุญเชียง จังหวัดพังงา แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหาเบื้องต้นสรุปเป็นเอกสารประกอบการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในการประเมินผลในระยะต่อไป

ระยะที่ 2 การสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาฉันทามติ (Consensus) ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และความเห็นด้วยกับข้อตกลงในการเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแบบเดลฟาย โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) มีจำนวน 18 ราย (Macmillan, 1971) ประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและ

ปราบปรามยาเสพติดระดับจังหวัด 2 คนและระดับอำเภอ 2 คน กำนัน 4 คน ผู้ใหญ่บ้าน 4 คน กรรมการหมู่บ้าน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวิชาการ 2 คน ดำเนินการประเมินแบบสอบถามจำนวน 3 รอบ ในช่วงระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม – 15 สิงหาคม 2563 ดังนี้

1) การเคลฟาย รอบที่ 1 สร้างแนวคำถามแบบแบบผสมทั้งปลายปิดและปลายเปิดในแต่ละข้อคำถาม พร้อมกับเอกสารประกอบการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในการประเมินผลการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดได้ทั้งหมด 59 ประเด็นเกี่ยวข้องกับ 4 มาตรการของสำนักงาน ป.ป.ส. ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) การป้องกันยาเสพติด 3) การปราบปรามยาเสพติด และ 4) การบำบัดเยียวยา/ฟื้นฟู เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามและให้ข้อคิดเห็นอิสระในแต่ละประเด็น ในช่วงระหว่างวันที่ 1 – 30 พฤษภาคม 2563 แล้วนำผลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่าง ๆ มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยระหว่างคลอไท์ แล้วรายงานผลให้ผู้เชี่ยวชาญทราบผลในการดำเนินการเคลฟายรอบที่ 2 ต่อไป

2) การเคลฟาย รอบที่ 2 สร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตรวัด 5 ระดับ ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามและส่งกลับทางไปรษณีย์ในช่วงวันที่ 15 มิถุนายน – 30 มิถุนายน 2563 แสดงเป็นรายองค์ประกอบและตัวชี้วัด ชุดแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ 1) ข้อความที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัวชี้วัดแต่ละมาตรการ และ 2) ข้อเสนอแนะจากการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 เพื่อเสนอแนะความเหมาะสมในการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติด 59 ตัวชี้วัดซึ่งจัดตามความสอดคล้องระหว่างประเด็นโดยคณะผู้วิจัยแบ่งเป็น 4 มาตรการ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากรอบที่ 2 วิเคราะห์หาฉันทมติระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้วิเคราะห์ค่าทางสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยระหว่างคลอไท์ เพื่อหาความสอดคล้องระหว่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและนำมาปรับปรุงประเด็นในแต่ละมาตรการและแต่ละตัวชี้วัดและรายงานผลให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบในรอบที่ 3

3) การเคลฟาย รอบที่ 3 สร้างแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตรวัด 5 ระดับที่ได้จากการปรับปรุงประเด็นในแต่ละองค์ประกอบตัวชี้วัดของผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2 โดยใส่ผลย้อนกลับ (Feedback) ซึ่งแสดงผลการวัดฉันทมติเป็นสถิติของกลุ่มและคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบใหม่อีกครั้งในมาตรการทั้ง 4 ด้าน 59 ตัวชี้วัด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามผ่านทางไปรษณีย์ในช่วงวันที่ 15 กรกฎาคม – 15 สิงหาคม 2563 นำข้อมูลที่ได้จากรอบที่ 3 มาวิเคราะห์ฉันทมติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ทฤษฎีของรฟเซต และใช้วิเคราะห์ค่าทางสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยระหว่างคลอไท์หาความสอดคล้องระหว่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญร่วมกัน โดยพิจารณาค่าที่ได้ต้องมีค่าระหว่าง 0 – 1 หรือไม่เกิน 1 จึงจะเป็นค่าที่เหมาะสมมีความสอดคล้องที่จะนำไปใช้กำหนดตัวชี้วัดได้ (Gracht, 2012) ซึ่งในผลการศึกษานี้จะได้นำเสนอเฉพาะผลการวิเคราะห์ในการเคลฟายรอบที่ 3 นี้

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาตัวชี้วัดจากประเด็นในลักษณะต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้พัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้าน ซึ่งผลวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 คน ผ่านกระบวนการวิจัยแบบเคลฟาย (Del-

phi) สามารถสรุปมาตรการและตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้พัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาสุขภาพเสฟติดในระดับหมู่บ้าน ดังตารางที่สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยของตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาสุขภาพเสฟติดในระดับหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์
มาตรการที่ 1 การบริหารจัดการ			
1: กม. ควรมีองค์ประกอบของผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ประพฤตินเป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชน และไม่มีประวัติยุ่งเกี่ยวกับยาเสฟติดทุกประเภท	5.0	0.0	0.0
2: ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นประธาน กม. ต้องมีภาวะผู้นำสูง และเป็นผู้อำนวยการปฏิบัติการร่วมกับ กม. และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสฟติดในหมู่บ้าน	5.0	0.0	0.0
3: ควรมีการนำประสบการณ์การป้องกันและปราบปรามปัญหาเสฟติดของชุมชนในที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมาถอดบทเรียนและพัฒนาเป็นมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดของ กม.	5.0	0.0	0
4: กม. ควรร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนป้องกันและปราบปรามยาเสฟติดในหมู่บ้านของตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสฟติดของรัฐบาล	4.94	0.23	1
5: กม. ควรมีแนวทางการขับเคลื่อนแผน การประสานความร่วมมือและบริหารงบประมาณร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินงานตามแผนป้องกันและปราบปรามยาเสฟติดในหมู่บ้านของตนเองให้บรรลุผลสำเร็จ	4.88	0.32	1
6: กม. ควรจัดให้มีศูนย์บูรณาการการปราบปรามยาเสฟติดในหมู่บ้านเพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกการเชื่อมโยงข้อมูล การติดตามสถานการณ์การบูรณาการขับเคลื่อนนโยบายและแผนงาน โครงการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสฟติดในระดับหมู่บ้าน	4.94	0.23	1
7: กม. ควรจัดให้มีชุดปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสฟติดในหมู่บ้านของตนเอง เพื่อปฏิบัติการด้านการข่าว การติดตามสถานการณ์ และขับเคลื่อนกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสฟติดในระดับหมู่บ้านร่วมกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสฟติดในระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ)	4.94	0.23	1
8: ชุดปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสฟติดในหมู่บ้านควรได้รับการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานด้านบังคับใช้กฎหมาย และการณรงค์ให้ความรู้และช่วยเหลือผู้เสฟยาเสฟติดและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสร้างความไว้วางใจได้	4.94	0.23	1

ตารางที่ 1. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยของตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้าน (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไท์
9: ผู้ใหญ่บ้านควรมอบหมายหน้าที่และภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้กับ กม. เพื่อวางแผนและพัฒนากลไกในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการบังคับใช้มาตรการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านได้	4.94	0.23	1
10: กม. ควรกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหมู่บ้านของตนให้ “ปลอดยาเสพติด” ด้วยกระบวนการของชุมชนพึ่งตนเอง เพื่อยกระดับความเข้มแข็งและการพัฒนาหมู่บ้านให้มีความมั่นคงปลอดภัยจากยาเสพติดอย่างยั่งยืนตลอดไป	4.94	0.23	1
11: ควรจัดประชาคมหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละครั้งโดยกำหนดวันนัดหมายการประชุมล่วงหน้าชัดเจนสำหรับประชุมปรึกษาหารือกันและติดตามผลการดำเนินงานของ กม. ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน	4.94	0.23	1
12: ควรรายงานผลการปฏิบัติด้านยาเสพติดของ กม. ต่อศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับอำเภอ (ศอ.ป.ส.อ) เพื่อทราบผลการดำเนินงานและหาช่องทางสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมเป็นประจำ	4.94	0.23	1
13: กม. ควรมีการพัฒนาช่องทางให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้อย่างเหมาะสม	5.0	0.0	0
14: ควรกำหนดระบบช่วยเหลือและตอบแทนการปฏิบัติงานของ กม. ในการปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน จากส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและสวัสดิการที่เหมาะสมต่อผู้ปฏิบัติการในพื้นที่	5.0	0.0	0
15: กม. ควรจัดตั้งกองทุนกลางของหมู่บ้านเพื่อสามารถอำนวยการช่วยเหลือการปฏิบัติการด้านยาเสพติดของตนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.94	0.23	1
16: กม. ควรแต่งตั้งผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานในหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการด้านยาเสพติดเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา	4.94	0.23	1
17: กม. ควรแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่ม/ตัวแทนกลุ่มเยาวชนเข้ามาร่วมเป็นกรรมการหมู่บ้านเพื่อจะได้เสนอแนะความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนแผนงานและการปฏิบัติการด้านยาเสพติดในหมู่บ้านได้	4.88	0.32	1
18: กม. ควรแต่งตั้งหัวหน้าคุ้มบ้าน/โชนบ้าน ในฐานะกรรมการหมู่บ้านที่มาจากตัวแทนกลุ่ม/องค์กรในชุมชนเพื่อสอดส่องดูแลและให้ความเห็นในการปฏิบัติการด้านยาเสพติดและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านได้อย่างทั่วถึง	4.88	0.32	1

ตารางที่ 1. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยของตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้าน (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอโทล์
19: กม. ควรแต่งตั้งผู้นำทางศาสนา/เจ้าอาวาสวัด/ผู้นำทางความเชื่อของชาวชุมชน ร่วมเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำปรึกษาและเสนอแนะการดำเนินกิจกรรมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านร่วมกับ	4.88	0.32	1
20: กม. ควรพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนภารกิจในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านร่วมกับหน่วยงานอื่นที่มีในหมู่บ้าน ในรูปแบบเครือข่ายแบบ บวรส ได้แก่ หมู่บ้าน(บ) วัด(ว) โรงเรียน (ร) และส่วนราชการอื่น (ส) ขึ้น	4.88	0.32	1
มาตรการที่ 2 การป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน			
1: กม. ควรมีการกำหนดกฎกติกาหรือธรรมนูญของหมู่บ้านขึ้นเพื่อเป็นมาตรการหนึ่งในการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้านของตน	4.94	0.23	1
2: กม. ควรใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านในการรับรองและทบทวนการบังคับใช้มาตรการทางสังคมของชุมชนที่ตกลงร่วมกันเพื่อเป็นพื้นฐานของการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์	4.94	0.23	1
3: กม. ควรมีการแบ่งคุ้มบ้านหรือโซนบ้าน และจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มบ้านเพื่อจัดระบบการจัดการดูแลรักษาความสงบ และการสอดส่องพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านขึ้น	4.94	0.23	1
4: กม. ควรร่วมมือกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ป.ส.อ) ในการฝึกอบรมความรู้ในทางกฎหมายและแนวทางการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ สำหรับชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน	5.0	0.0	0
5: กม. ควรส่งเสริมให้นำทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ได้รับการยอมรับร่วมกันเพื่อมาถอดบทเรียนและประยุกต์เป็นมาตรการในการป้องกันปัญหาเสพติดของหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและสามารถรองรับความท้าทายต่าง ๆ ที่มากับโลกาภิวัตน์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ได้	4.88	0.32	1
6: กม. ควรส่งเสริมให้นำความเชื่อทางศาสนามาประยุกต์ใช้เป็นมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันไม่ให้สมาชิกคนใดในหมู่บ้านไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	4.88	0.32	1
7: กม. ควรใช้วิธีการสื่อสารผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั้งสื่อบุคคล เสี่ยงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้าน หรือการจัดอบรมให้ความรู้โดยวิทยากรที่มีประสบการณ์และความรู้ เพื่อรณรงค์ให้สมาชิกในชุมชนเกิดความตระหนักถึงพิษภัยและโทษของยาเสพติดและร่วมกันต่อต้านยาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้าน	4.88	0.32	1

ตารางที่ 1. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยของตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้าน (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทล์
8: กม. ควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมตามแผนการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมตามแผนงานป้องกันยาเสพติดที่กำหนดไว้ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ อาทิ การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เด็กเล็ก หรือการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาโดยโครงการครู D.A.R.E./โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน เป็นต้น	4.88	0.32	1
9: กม. ควรส่งเสริมการใช้พลังจิตอาสาจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ร่วมกันเพื่อให้สมาชิกชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี รักกลมเกลียวกันและเป็นการสร้างเกาะป้องกันยาเสพติดและอบายมุขในหมู่บ้านได้	4.88	0.32	1
10: กม. ควรส่งเสริมการบังคับใช้มาตรการจัดระเบียบสังคมในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อไม่ให้แหล่งมั่วสุมของเยาวชน หรือแหล่งอบายมุขประเภทต่าง ๆ เช่น บ่อนการพนันในหมู่บ้าน เป็นต้น	4.94	0.23	1
11: กม. ควรจัดตั้งกลุ่มสำหรับเยาวชนในหมู่บ้านขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูลและส่งเสริมให้เยาวชนทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันปัญหาเสพติด	4.94	0.23	1
12: คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการพัฒนากิจกรรม/โครงการสำหรับเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านเพื่อป้องกันการยุ่งเกี่ยวกับปัญหาเสพติด เช่น ธนาคารสะสมความดี ค่ายอบรมธรรมะสำหรับเยาวชน เป็นต้น	4.88	0.32	1
13: กม. ควรมีระบบการสอดส่องเฝ้าระวังเยาวชน หรือบุคคลในหมู่บ้านที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อไม่ให้ก่อพฤติกรรมและให้การดูแลเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นได้	4.88	0.32	1
14: กม. ควรส่งเสริมกิจกรรมหรือการดำเนินโครงการตามแผนป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชนแบบบูรณาการระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้าน วัด(หรือมัสยิด) โรงเรียนหรือส่วนราชการอื่นที่มี เพื่อมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมแบบเครือข่ายและการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้านให้ความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น มาตรการที่ 3 การปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน	4.94	0.23	1
1: กม. ควรจัดให้มีระบบการข่าวระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ที่สามารถระบุตัวผู้ค้า ผู้เสพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยสามารถรวบรวมประมวลข่าวสารจากข้อร้องเรียนเรื่องยาเสพติดจากประชาชน จากผู้เสพหรือผู้ติดที่เข้ารับการรักษาจากการประชุคมหมู่บ้าน รวมทั้งจาก แหล่งข่าวและชุดปฏิบัติการของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างน่าเชื่อถือและถูกต้อง	4.94	0.23	1

ตารางที่ 1. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยของตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาสุขภาพจิตในระดับหมู่บ้าน (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทร์
2: กม. ควรได้รับการพัฒนาช่องทางการติดต่อประสานกับศูนย์อำนวยความสะดวกและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศอ.ปส.อ) หรือหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ ที่สามารถเข้าถึงสะดวก รวดเร็ว มีมาตรฐานและปลอดภัยขึ้น	4.94	0.23	1
3: กม. ควรจัดให้มีชุดปฏิบัติการในหมู่บ้านเพื่อร่วมสนธิกำลังกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อตรวจตรา ตรวจสอบและจับกุมดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้ค้ายาเสพติด	4.88	0.32	1
4: กม. ควรมีระบบการประสานการสนับสนุนกำลังปฏิบัติการจากศูนย์อำนวยความสะดวกและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด/อำเภอ (ศอ.ปส.จ/อ) รวมทั้งชุดปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ตามสถานการณ์ปัญหาความรุนแรงที่ประสบของแต่ละพื้นที่	4.94	0.23	1
5: กม. ควรได้รับมอบหมายอำนาจตามกฎหมายในการเชิญบุคคลผู้สงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาให้ข้อมูลและปรับทัศนคติ หรือส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามระดับพฤติกรรม	4.88	0.32	1
6: กม. ควรจัดระบบกำลังอาสาสมัครจากประชาชนในหมู่บ้านเพื่อช่วยตรวจตรา เฝ้าระวังป้องกันมิให้มีการเสฟและค้ายาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน โดยคำนึงถึงความเสี่ยงและความปลอดภัยของประชาชนอาสาสมัครในการปฏิบัติกรด้วย	4.94	0.23	1
7: กม. ควรร่วมมือกับหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่เพื่อดำเนินการสุ่มตรวจปัสสาวะเพื่อค้นหาผู้เสพยาเสพติดในหมู่บ้าน โดยการสุ่มตรวจเป็นระยะ เช่น สามเดือนครั้ง หรือปีละ 3 ครั้ง	4.88	0.32	1
8: กม. ควรยึดหลักการประนีประนอมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเล็ก ๆ น้อย ๆ ระหว่างกันในชุมชนโดยประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีชุมชนจารีต และศีลธรรมอันดีในการปกครองดูแลกันภายในหมู่บ้าน	4.88	0.32	1
9: กม. ควรสนับสนุนให้ชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับการรักษาความสงบและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านให้ได้รับการฝึกอบรมหลักการปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดภายในชุมชนอย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยยึดหลักการรักษาความสามัคคีและความเอื้อเฟื้อกันภายในชุมชนเป็นพื้นฐานการปฏิบัติงานด้วย	4.94	0.23	1
10: กม. ควรมีกระบวนการรับรองการบังคับใช้มาตรฐานทางสังคมและบทลงโทษตามกติกาหรือธรรมนูญที่เป็นข้อตกลงของหมู่บ้านเพื่อมุ่งต่อการปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้านให้เห็นผลเชิงรูปธรรม	5.0	0.0	0

ตารางที่ 1. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยของตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้าน (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไทร์
11: กม. ควรมีมาตรการทางสังคมและศีลธรรมเชิงบังคับเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของสมาชิกในหมู่บ้าน เช่น ดัดลิสหิวสติการของกองทุนต่าง ๆ ที่ชุมชนมีการตั้งขึ้นหรือการไม่ตอบรับกิจกรรมของครอบครัวที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของคณะสงฆ์ของวัดในหมู่บ้าน	5.0	0.0	0
12: กม. ควรจัดให้มีการเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อทบทวนการใช้มาตรการทางสังคมและศีลธรรมที่เป็นข้อตกลงร่วมกันในการปราบปรามยาเสพติดของชุมชนอยู่เรื่อย ๆ เพื่อให้เกิดความทันสมัยต่อพฤติกรรมและสภาพบังคับต่าง ๆ ที่ประกาศใช้ร่วมกัน	5.0	0.0	0
มาตรการที่ 4 การบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน			
1: กม. ควรมอบหมายภารกิจด้านการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมเพื่อร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่ (รพ.สต.) ในการปฏิบัติการดูแลเฝ้าระวังผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.88	0.32	1
2: กม. ควรกำหนดสถานะความชัดเจนของสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายสังคม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม เพื่อสามารถบูรณาการอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการแก้ไขเยียวยาปัญหาสุขภาพและสังคมของผู้ป่วยจากยาเสพติดในหมู่บ้านได้อย่างเป็นระบบ	4.88	0.32	1
3: กม. ควรมีระบบการค้นหาผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้านเป็นประจำ ด้วยมาตรการต่าง ๆ เช่น การตรวจปัสสาวะผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง การจัดระเบียบสังคม การจัดทำประชาคมหรือข้อตกลงร่วมกัน	4.94	0.23	1
4: กม. ควรมีระบบชักชวนและจูงใจให้ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา โดยการปรับทัศนคติของผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดให้เห็นผลกระทบของการใช้ยาเสพติด รวมถึงการปรับทัศนคติของครอบครัว ผู้ปกครอง ชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อให้เกิดการยอมรับปัญหาเสพติดร่วมกัน	4.94	0.23	1
5: กม. ควรมีการใช้กระบวนการอบรมทางครอบครัว เพื่อนร่วมรุ่น หรือเพื่อนร่วมโรงเรียนในการเป็นคู่บัดดี้/คู่หูเพื่อสอดส่องดูแลและติดตามให้กำลังใจผู้ที่เคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	4.88	0.32	1
6: กม. ควรมีภารกิจดำเนินการติดตามและให้ความช่วยเหลือตามความประสงค์ของผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เข้ามามีส่วนจัดทำโครงการฟื้นฟูเยียวยาตามแนวทางการยึดสภาพปัญหาของพื้นที่เป็นหลัก เพื่อดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดในพื้นที่	4.94	0.23	1

ตารางที่ 1. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยของตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาสุขภาพจิตในระดับหมู่บ้าน (ต่อ)

ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น	\bar{X}	S.D.	ค่าพิสัยระหว่างคลอไท์ล์
7: กม. ควรได้รับการสนับสนุนให้มีการพัฒนาโครงการนวัตกรรมหรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในหมู่บ้านเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในพื้นที่	4.88	0.32	1
8: กม. ควรใช้หลักการให้อภัยและสร้างความเป็นมิตรที่ดีต่อกันภายในชุมชนในการฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	4.94	0.23	1
9: กม. ควรวางแผนสำหรับใช้เครื่องมือด้านกองทุนและสวัสดิการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อบูรณาการความช่วยเหลือในการฟื้นฟูเยียวยาผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	5.0	0.0	0
10: กม. ควรวางแผนและดำเนินการร่วมกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและตามระบบอัยาศัย (กศน.) เกษตรอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาอาชีพตามความสนใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	5.0	0.0	0
11: กม. ควรพัฒนาระบบการบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน /หรือกองทุนหมู่บ้านที่มีอยู่เพื่อใช้วางแผนในการส่งเสริมการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน	5.0	0.0	0
12: กม. ควรร่วมกับวัด/ศาสนสถานในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมในการพัฒนาจิตใจให้แก่ผู้ได้รับการบำบัดหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านให้ยกระดับสูงขึ้น	5.0	0.0	0
13: กม. ควรมีมาตรการประเมินคัดกรองผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน เพื่อประเมินสภาพการเสพ การติด และนำเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูให้เหมาะสมกับประวัติและพฤติกรรมของผู้เสพผู้ติด ดังนี้ (1) กลุ่มผู้เสพยาเสพติดควรส่งให้สถานพยาบาลในพื้นที่ เช่น รพ.สต. รับไปดำเนินการตามแนวทางการฟื้นฟู (2) กลุ่มผู้เสพ ควรส่งเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือให้สถานพยาบาลเพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที (3) กลุ่มติด ผู้ติดยาแรง หรือมีปัญหาทางจิต ควรส่งให้สถานพยาบาลที่มีศักยภาพในการรองรับปัญหา เช่น โรงพยาบาลเฉพาะทาง (โรงพยาบาลธัญญารักษ์ โรงพยาบาลจิตเวช) เพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที	5.0	0.0	0

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่ในการเอาชนะปัญหาสุขภาพจิต มี 4 มาตรการ ได้แก่ 1) มาตรการด้านการบริหารจัดการ 2) มาตรการด้านการป้องกันยาเสพติด 3) มาตรการด้านการปราบปรามยาเสพติด และ 4)

มาตรการด้านการบำบัดฟื้นฟูผู้ป่วยผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านสอดคล้องกับมาตรการของรัฐบาลซึ่งมี 4 มาตรการสร้างหมู่บ้านเข้มแข็งปลอดภัยยาเสพติด ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) การปราบปราม 3) การป้องกัน และ 4) การบำบัดรักษา (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2559) ซึ่งทุกมาตรการจะมีตัวชี้วัดในการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่ในการเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และแสดงให้เห็นบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในฐานะผู้อำนวยความสะดวกหลักในการดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ ในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่ในการเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้านตามแนวคิดการบริหารจัดการเชิงความร่วมมือของ Ansell and Gash (2008) ที่ได้ทำการศึกษาและพัฒนาตัวแบบการบริหารจัดการแบบร่วมมือในการบริหารภาครัฐในมิติใหม่ที่เน้นการทำงานเชิงรุกและการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขที่มีความซับซ้อน ไม่ใช่การแก้ไขปัญหาเพียงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว และใช้เพียงกลไกของภาครัฐเพียงอย่างเดียว ดังเช่นเดิมที่เคยถือปฏิบัติกันมา แต่การที่จะทำให้การป้องกันและปราบปรามปัญหาเสพติดในระดับชุมชนหมู่บ้านให้หมดสิ้นไปได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม และมีการปรับรูปแบบการปฏิบัติงานบนฐานคิดการทำงานแบบเครือข่าย (Networking) ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่นั้น ๆ โดยการยอมรับศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในแต่ละแห่งให้เป็นผู้อำนวยการหลัก จึงนำไปสู่การพัฒนาความร่วมมือในการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี เกิดการรับฟังข้อเสนอและความต้องการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดจากคนในพื้นที่ที่ปฏิบัติงานในแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อทำงานเชิงรุกร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร ครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และภาคประชาสังคมอื่น ๆ ที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ด้วย เช่น วัด หรือศาสนสถานในชุมชน เป็นต้น เพื่อวางแผนการทำงาน การวางมาตรการตามที่กำหนด การจัดทำโครงการและกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกัน รวมทั้งการหาแนวทางในการบำบัดฟื้นฟูผู้ป่วยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเสพติดในชุมชนร่วมกัน โดยสามารถนำตัวชี้วัดและมาตรการจากผลการศึกษาไปปรับใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานต่าง ๆ เข้ากับสภาพการทำงานและพื้นที่ต่าง ๆ โดยยึดความสำคัญคณะกรรมการหมู่บ้านในการเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนภารกิจ

การปฏิบัติงานเชิงรุกเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานในการบูรณาการความร่วมมือระหว่างกันให้ได้ประสิทธิภาพมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของเสมอ แสงสนธิ์ สุนทรีย์ ดวงทิพย์ และปจรรย์ ผลประเสริฐ (2559) ที่ได้ทำการศึกษายุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเยาวชนโดยชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ควรวางเป้าหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนร่วมกัน โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ให้มีภารกิจเพิ่มในการป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดในหมู่บ้านโดยมีหน้าที่ในการสำรวจผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด นำผู้ที่เสพยาเสพติดไปบำบัดรักษาและป้องกันไม่ให้ผู้ที่ติดยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดไปใช้ยาเสพติด สำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ได้มอบหมายให้แนะนำให้ผู้ที่อยู่ในวัยเสี่ยงเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยยาเสพติดให้เยาวชน จัดอบรมผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลบุตรหลานที่เป็นวัยรุ่นและจัดกิจกรรมให้กับเยาวชนในด้านการป้องกันยาเสพติด นอกจากนี้ตัวชี้วัดและมาตรการที่นำพัฒนาขึ้นยังสอดคล้องกับการวิจัยของนราศักดิ์ ปานบุตร (2554) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการสร้างรั้วชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดโดยความร่วมมือของแกน

นำไปชุมชนบ้านบ่อแปดร้อย เทศบาลตำบลในเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่าวิธีการที่จะนำมาใช้เป็นรั้วชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่เหมาะสมกับชุมชนและสามารถปฏิบัติได้ดังนี้ 1) ให้ข้อมูลด้านสถานการณ์ของยาเสพติดกับที่ประชุมหมู่บ้านโดยผู้ใหญ่บ้านและทุกคนร่วมกันติดตามการใช้สารเสพติดของบุคคลเสี่ยง 2) ติดตามเฝ้าระวังบุคคลภายนอกชุมชนที่ต้องสงสัยหรือมีพฤติกรรมอาจเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและให้ข้อมูลกับผู้นำชุมชน 3) ร่วมกันติดตามพฤติกรรมกลุ่มของเยาวชนเพื่อป้องกันไม่ให้ใช้สารเสพติด 4) สนับสนุนลานกีฬาและอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ในชุมชนทุกเพศทุกวัยและเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วดำเนินการ ดังนี้ ถ้าเป็นบุคคลภายในชุมชนบอกเตือนโดยคนในครอบครัว บุคคลที่นับถือ บุคคลที่สนิท หรือโดยกรรมการหมู่บ้าน แต่ถ้าเป็นบุคคลภายนอกควรแจ้งไปยังผู้ใหญ่บ้านเพื่อดำเนินการแจ้งข้อมูลบุคคลดังกล่าวต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ได้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. การขับเคลื่อนนโยบายและแผนงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับพื้นที่ของรัฐบาล ควรมอบอำนาจให้คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) สามารถดำเนินการตามมาตรการทั้ง 4 มาตรการ ได้แก่ 1) มาตรการด้านการบริหารจัดการ 2) มาตรการด้านการป้องกันยาเสพติด 3) มาตรการด้านการปราบปรามยาเสพติด และ 4) มาตรการด้านการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านซึ่งสอดคล้องกับมาตรการของรัฐบาล เพื่อสามารถนำไปสู่การพัฒนาสถาบันความร่วมมือเชิงพื้นที่ในการบูรณาการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การบูรณาการความร่วมมือในการเอาชนะปัญหาเสพติดในระดับพื้นที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกิจด้านต่าง ๆ ตามมาตรการที่คณะกรรมการหมู่บ้านจะต้องดำเนินการ ควรให้การสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร อุปกรณ์ และเทคนิควิชาการต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านให้สามารถบริหารจัดการแบบร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การปฏิบัติงานในการกิจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านนั้นต้องส่งเสริมความรู้ทางกฎหมาย และแนวทางการปฏิบัติการต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือตามความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการพัฒนาสมรรถนะและผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน. (17 กุมภาพันธ์ 2560). *ข้อเสนอการจัดระเบียบการบริหารจัดการหมู่บ้านโดยกลไกคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) เพื่อให้เกิดเอกภาพและบูรณาการตามแนวทางพระราชรัฐ*. (เอกสารอัดสำเนา)

นพพล อัครชาติ. (2562). *คณะกรรมการหมู่บ้านกับการส่งเสริมการบริการสาธารณะของรัฐ*. วิทยานิพนธ์

รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ มหาวิทยาลัยมหิดล.

นราศักดิ์ ปานบุตร. (2554). *การสร้างรั้วชุมชนในการป้องกันปัญหาเสพติดโดยความร่วมมือของ*

แกนนำในชุมชนบ้านบ่อแปดร้อย เทศบาลตำบลในเมือง อำเภอสุวรรณโค โลก จังหวัดสุโขทัย. สุโขทัย: สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 6.

เสมอ แสงสนธิ์ สุนทรี่ ดวงทิพย์ และปจวรีย์ ผลประเสริฐ. (2559). ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชน โดยชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร. *สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* 22(1), 107 – 118.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2552). *ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามคำสั่งที่ 82/2552 เรื่องยุทธศาสตร์และกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายรัฐบาล (ยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกัน)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2560). *แนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนประชารัฐสร้างหมู่บ้านชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2562). *สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด*. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.ncccd.go.th>.

ภาษาอังกฤษ

Ansell, C, & Gash, A. (2008). “Collaborative Governance in Theory and Practice” In *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(4), 543 – 571.

Creswell, J. H. (2014). *Research Design: Qualitative, Quantitative, & Mixed Methods Approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, California: Sage Publications.

Edmons, W.A., & Kennedy, T.D. (2017). *An applied guide to research designs: quantitative, qualitative, and mixed methods*. Thousand Oaks: Sage.

Gracht, H. A. (2012). Consensus measurement in del-phi studies review and implications for future quality assurance. *Technological Forecasting & Social Change*, 79(1), 1525 – 1536.

Macmillan, T. T. (1971). The Delphi technique. In *Paper presented at the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development*, May 3-5. CA: Monterey.

Translated References

Akachat, N. (2019). *The Village Committee and Public Service Promotion*. Dissertation of Public Administration in Public Policy and Public Management Program, Faculty of Graduate Studies, Mahidol University. (in Thai)

Department of Internal Security. (17 February 2017). *Administrative Organization Proposal to Manage Villages through the Village Committee Mechanism to Achieve Unity and Integration According to the Civil-State Guidelines*. (in Thai)

Office of the Narcotics Control Board. (2009). *Strategy of Prevention & Solving Drugs Problem According to the Command 82/2552 in Strategies and Mechanisms for Preventing and Solving Drug Problems According to Government Policy (Strategic 5 Defense Fences)*. Bangkok: Office of the Narcotics Control Board. (in Thai)

- Office of the Narcotics Control Board. (2017). *Operational Guidelines to Drive the Civil-State Plan for Building a Stable Community/ Village to Safe Drugs*. Bangkok: Office of the Narcotics Control Board. (in Thai)
- Office of the Narcotics Control Board. (2019). *Epidemic Situation of Drugs*. Retrieved from <http://www.nccd.go.th>. (in Thai)
- Panbutr, N. (2011). *Building Community Fences to Prevent Drug Problems through Cooperation of Leaders in Ban Bo Et Roi, Nai Mueng Municipality, Sawankhalok District, Sukhothai Province*. Sukhothai: Office of Narcotics Prevention and Suppression Region 6 (in Thai)
- Saengson, S., Douthip, S., & Phonprasert, P. (2016). Prevention and Remedial Strategies of Drug Problem in Youth by the Community in Kamphaeng Phet Province, *Sak Thong: Journal of Humanities and Social Sciences*, 22(1), 107 – 118. (in Thai)

Hazard-Specific Competency in Earthquake and Building Collapse for Local Administrative Organizations' Disaster Risk Reduction

Kanrawee Wichaipa

Department of Political Science,
Faculty of Social Sciences
Srinakharinwirot University, Thailand

Abstract

Disaster management is an important mission of local administrative organizations to prepare for disaster prevention and develop a capacity to respond and assist victims and reduce the impact of disasters, especially natural disasters such as earthquakes and building collapses. Local administrative organizations are the agencies that are closest to the people, so it is an important agency. This research had two objectives: 1) to study the disaster-specific performance of disaster prevention and mitigation workers in disaster risk reduction operations for earthquake and building collapse; and 2) to develop indicators of competence of employees working in disaster prevention and mitigation in earthquake and building collapse disaster risk reduction operations for local administrative organizations in Thailand. The author employed a qualitative research design with document analysis, in-depth interviews, group discussion, and content analysis. The research found that local administrative organizations should apply competency systems to manage and develop their human resources for disaster risk reduction. The disaster-specific competencies of earthquake-prone areas consisted of five levels of competence: 1) advising on houses and other buildings; 2) mapping and evacuation planning for people in the area; 3) search and rescue operations in earthquake situations; 4) situation assessment and coordination of information on earthquakes and building collapses; and 5) public communication in areas at risk of earthquakes and building collapses.

Keywords

hazard specific competency, local administration, earthquake, building collapse

CORRESPONDING AUTHOR

Kanrawee Wichaipa, Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University, 114 Khlong Toei Sub-district, Wattana District, Bangkok 10110 Thailand.

Email: w.kanrawee@gmail.com

© College of Local Administration, Khon Kaen University. All rights reserved.

การสร้างสมรรถนะเฉพาะภัยในการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่มสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กานต์วี วิชัยปะ

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร)

บทคัดย่อ

การจัดการภัยพิบัติเป็นภารกิจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องเตรียมความพร้อมในการป้องกันสาธารณภัยและพัฒนาขีดความสามารถในการเผชิญเหตุและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยและลดผลกระทบจากภัยพิบัติ โดยเฉพาะภัยธรรมชาติอย่างแผ่นดินไหวและอาคารถล่มที่สร้างความเสียหายให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนที่สุดจึงเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างมากการ งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะเฉพาะภัยของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภัยพิบัติในการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่ม และ 2) เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะเฉพาะภัยของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภัยพิบัติในการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่ม การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการวิจัยจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทำ ผลการวิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำเอากระบวนการมาใช้ในการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยสมรรถนะเฉพาะภัยของพื้นที่ที่มีความเสี่ยงแผ่นดินไหวประกอบด้วยสมรรถนะทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้ 1) การให้คำแนะนำด้านโครงสร้างบ้านและอาคาร 2) การจัดทำแผนที่และอพยพประชาชนในพื้นที่ 3) การปฏิบัติการณ์ค้นหาและกู้ชีพในสถานการณ์แผ่นดินไหว 4) การประเมินสถานการณ์และประสานข้อมูลสารสนเทศด้านแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม และ 5) การสื่อสารสาธารณะในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงด้านแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

คำสำคัญ

สมรรถนะเฉพาะภัย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, แผ่นดินไหว, อาคารถล่ม

บทนำ

ในการจัดการภัยพิบัติ แผ่นดินไหวเป็นภัยธรรมชาติที่มีก่อให้เกิดความเสียหายได้อย่างรุนแรง การศึกษาความรู้พื้นฐาน เรื่องแผ่นดินไหว ทำให้ทราบถึงธรรมชาติของ สาเหตุการเกิด ตลอดจนลักษณะ ความรุนแรงของภัยแผ่นดินไหว ที่สามารถส่งผลกระทบได้กว้างไกล โดยสถิติแผ่นดินไหวในอดีตและผล

การตรวจวัดด้วยเครือข่ายสถานีตรวจแผ่นดินไหวในปัจจุบัน ทำให้ทราบว่าประเทศไทยมิได้ปลอดภัยจากภัยแผ่นดินไหว การวางแผนมาตรการป้องกันและบรรเทาภัยทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่มีประสิทธิภาพ มีส่วนสนับสนุนความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ในด้านแผ่นดินไหวดำเนินโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมและจัดการภัยแผ่นดินไหวอย่าง เป็นระบบและมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น (กรมทรัพยากรธรณี, 2561) ดังนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาขีดความสามารถในการเผชิญเหตุและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยหลังจากสถานการณ์ภัยพิบัติ เนื่องจากการเผชิญเหตุและช่วยเหลือผู้ประสบภัยต้องมีผู้ที่มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน โดยการกำหนดสมรรถนะ การสร้างให้เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สามารถสร้างผลการปฏิบัติงานในงานที่ตนรับผิดชอบให้สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการปกป้องและบรรเทาสาธารณภัยตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 การจัดการภัยพิบัติจึงถือเป็นภารกิจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องเตรียมความพร้อมในการป้องกันสาธารณภัยและพัฒนาขีดความสามารถในการเผชิญเหตุและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยและลดผลกระทบจากภัยพิบัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนที่มีความสำคัญอย่างมากในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งนี้การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการภัยพิบัติจำเป็นต้องมีการพัฒนาขีดความสามารถในการเผชิญเหตุ การบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานในการเผชิญเหตุ จึงจำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานที่เฉพาะตัว

หากมองถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภัยพิบัติแล้วการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะทรัพยากรบุคคลเปรียบเสมือนสินทรัพย์ที่ทรงคุณค่า ที่สามารถสร้างให้การจัดการภัยพิบัติมีประสิทธิภาพได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีการพยายามที่จะแสวงหากลยุทธ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคล แนวคิดการบริหารทรัพยากรบุคคล โดยใช้สมรรถนะเป็นพื้นฐาน (Competency-based Human Resource Management) เป็นเครื่องมือในการบริหารทรัพยากรบุคคลที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้เนื่องจากสมรรถนะ (Competency) จะเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการบริหารทรัพยากรบุคคลด้านอื่น ๆ ทั้งการบริหารจัดการผู้มีความสามารถสูง การบริหารผลการปฏิบัติงานการพัฒนาความก้าวหน้าตามสายวิชาชีพ การนำสมรรถนะมาประยุกต์ใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคลนั้น จะช่วยให้องค์กรได้บุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลการปฏิบัติงานตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย (คณะกรรมการกำกับโครงการกำหนดสมรรถนะบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, 2555) ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะเป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการเผชิญเหตุของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งสมรรถนะ ในการศึกษาค้นคว้านี้หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากมีความรู้ (Knowledge) ในงานที่เหมาะสมที่จะทำงานนั้น ๆ ให้ได้ดี มีทักษะ (Skills) หรือความเชี่ยวชาญชำนาญในงานที่ปฏิบัติได้เป็นอย่างดี และมีทัศนคติคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) ที่เป็นแรงขับเคลื่อนภายในที่จะทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ทำให้บุคคลสร้างผลงานที่โดดเด่นในองค์กร ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ได้มีการจัดทำบัญชีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นขึ้น โดยมีการกำหนดสมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำผู้บริหาร สมรรถนะประจำสายงาน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2557) ไว้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ทว่าในการบริหาร

จัดการภัยพิบัติจำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะพิเศษในการจัดการภัยพิบัติ เพราะภัยพิบัติแต่ละภัย มีการใช้ความรู้และทักษะตลอดจนคุณลักษณะไม่เหมือนกัน จึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะเฉพาะภัย หรือ Hazard specific competency ขึ้นมา

ทั้งนี้ ในภัยจากแผ่นดินไหวนั้น จากการศึกษาข้อมูลและสถิติที่เผยแพร่ของกรมอุตุนิยมวิทยาพบว่า ประเทศไทยตั้งอยู่ในพื้นที่เขตเสี่ยงต่อแผ่นดินไหวต่ำ (Low seismic risk zone) ถึงเขตเสี่ยงต่อแผ่นดินไหวปานกลาง (Intermediate seismic risk zone) (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2560) แต่ เมื่อเกิดแผ่นดินไหวย่อมสามารถสร้างความเสียหายได้อย่างมาก ถ้าเกิดขึ้นบริเวณที่มีชุมชนมีประชาชนอยู่อาศัยหนาแน่นจะทำให้เกิดความสูญเสียมากมาย ความสั่นสะเทือนทำให้อาคารถล่มลงมาทับผู้คนที่อยู่อาศัย ทำให้เส้นทางคมนาคมเสียหายระบบสาธารณูปโภคเสียหาย อาจทำให้เขื่อนพังทำให้เกิดอุทกภัยอย่างฉับพลันไว้ แผ่นดินไหวที่มีขนาดตั้งแต่ 5.0 ริกเตอร์ขึ้นไป สามารถทำให้เกิดความเสียหายอาคารและสิ่งก่อสร้างถล่มได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะห่างจากจุดกำเนิดแผ่นดินไหวและสภาพทางธรณีวิทยาของที่ตั้งอาคารหรือสิ่งก่อสร้างผลกระทบของแผ่นดินไหวจะก่อให้เกิดความเสียหายในลักษณะต่างกัน ซึ่งประเทศไทยนั้นอาจจะได้รับความเสียหายจากกรณีการเกิดแผ่นดินไหว ที่ไม่ได้ขึ้นภายในประเทศแต่อาจได้รับผลกระทบมาแทนจนส่งผลกระทบต่อความเสียหายอาคาร บ้านเรือน (ฉัตรพันธ์ จินตนาภักดี, 2554) จึงจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และอาศัยความรู้เฉพาะในการช่วยเหลือและจัดการปัญหาเหล่านั้นอีกด้วย

ในบทความวิจัยนี้ผู้เขียน จึงได้ศึกษาความหมายของ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Knowledge, Skills, Attributes) ของบุคคลที่จำเป็นต้องมี เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพราะด้านการกำหนดสมรรถนะเฉพาะภัยจะทำให้ทราบถึงระดับสมรรถนะของตนเอง ว่าจะต้องพัฒนาสมรรถนะในเรื่องใด ทั้งช่วยให้ทราบกรอบพฤติกรรมมาตรฐานหรือพฤติกรรมที่คาดหวังให้แสดงพฤติกรรมในตำแหน่งของตนเองและสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดผลในการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจนและเป็นมาตรฐานในการมองในมิติของความเจริญก้าวหน้าในสายงาน เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะเฉพาะภัยของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภัยพิบัติในการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่มสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย
2. เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะเฉพาะภัยของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภัยพิบัติในการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่มสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

แนวคิดและทฤษฎี

เจตจำนงในการบริหารจัดการภัยพิบัติของประเทศไทยตามบริบทตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือเจตจำนงที่นำภารกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเข้าไปอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือว่าองค์กรปกครองที่อยู่ในพื้นที่ที่ใกล้ชิดกับประชาชนก็เพื่อที่จะให้ประชาชน ได้รับบริการสาธารณะจาก

รัฐได้อย่างรวดเร็วและทันท่วงที หนึ่งงานด้านการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยต้องเป็นการปฏิบัติงานที่แข่งขันกับเวลา ซึ่งมีชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นเดิมพัน ดังนั้นการมอบภารกิจให้กับหน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่เองเป็นหน่วยงานหลักและเป็นหน่วยงานสำคัญในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ดังนั้นสิ่งที่กระทำ ในขณะนี้แสดงถึงเจตจำนงว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน เป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการภัยพิบัติ และเป็นตัวแสดงหลัก เมื่อประสบกับภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ฉุกเฉิน โดยมีหน่วยงานส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง เป็นผู้สร้างกลไก และกรอบในการวางแผนนโยบาย จากข้างต้นจึงนำมาซึ่งแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

สมรรถนะเฉพาะภัย (Hazard specific competency)

การบริหารทรัพยากรมนุษย์มีการกล่าวถึงลักษณะเชิงพฤติกรรมในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มาโดยตลอด โดยแนวคิดการมุมมองเชิงพฤติกรรม เกิดขึ้นเมื่อรากฐานและมุมมองของการบริหารทรัพยากรมนุษย์เปลี่ยนไปมีความสนใจเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์เพิ่มมากขึ้นทำให้แนวคิดสมรรถนะ (Competency) เป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจและมีการพัฒนา มาอย่างต่อเนื่อง โดยนักวิชาการต่างประเทศอย่าง McClelland (1973) กล่าวว่า สมรรถนะมาจากการศึกษาบุคคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ ซึ่งสมรรถนะประกอบด้วยความรู้ ทักษะ อุปนิสัย บทบาททางสังคม การรับรู้ตนเอง และแรงจูงใจ สมรรถนะ ถือเป็นบุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคลสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้น สร้างผลการปฏิบัติงานที่ดี หรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ การจัดการภัยพิบัตินั้นนอกจากจะต้องมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานแล้วนั้น สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งนั่นก็คือการกำหนด ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะพิเศษ หรือ สมรรถนะ เนื่องจากในการจัดการกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนและมีชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นเดิมพันนั้น เจ้าหน้าที่ที่เผชิญสถานการณ์จะต้องมีการตอบสนองต่อภัยได้อย่างทันท่วงที นอกจากนั้นในการจัดการภัยพิบัตินั้น แต่ละภัยมีการใช้ความรู้และทักษะตลอดจนคุณลักษณะไม่เหมือนกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดสมรรถนะเฉพาะภัย หรือ (Hazard Specific Competency) โดยจากการศึกษาได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Knowledge, Skills, Attributes) ของบุคคลที่จำเป็นต่อมี เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ จึงมีความจำเป็นอย่างมากในการกำหนดเนื่องจากงานเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นลักษณะงานที่จำเป็นต้องอาศัยความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงานเฉพาะด้านการกำหนดสมรรถนะเฉพาะภัยจะทำให้เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทราบถึงระดับสมรรถนะของตนเอง และทราบถึงระดับสมรรถนะที่คาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ให้ความหมายของ สมรรถนะเฉพาะภัย หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ (Knowledge, Skills, Personal Attribute) ไว้ดังนี้ ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ที่พนักงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบได้อย่างถูกต้อง ความรู้นี้มักจะได้จากการศึกษา อบรม สัมมนา รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้มีความรู้ในด้านนั้น ๆ ทักษะ (Skills) หมายถึง ทักษะหรือความสามารถเฉพาะที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ และทำให้พนักงานทำงานให้มีผลงานออกมาดีและตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ทักษะนี้มักจะได้มาจากการฝึกฝน หรือกระทำซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่อง จนทำให้เกิดความชำนาญในสิ่งนั้น คุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) หมายถึง คุณลักษณะ ความคิด ทศนคติ ค่านิยม แรงจูงใจ และความต้องการส่วนตัวของบุคคล คุณลักษณะถือเป็นสิ่งที่ติดตัวมาของบุคคลนั้นและเปลี่ยนแปลงได้ไม่ถาวรนัก ซึ่งคุณลักษณะที่ไม่เหมาะสมกับหน้าที่มักจะ

ก่อให้เกิดปัญหาในการทำงาน และทำให้งานไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้น สมรรถนะเฉพาะภัย จึงเป็นการมองมิติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามในสายงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อที่จะทำให้สามารถ พัฒนาศักยภาพของตนเอง ตามสมรรถนะตามสายงานของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและ สมรรถนะเฉพาะภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวอาคารถล่ม

สมรรถนะ เป็นลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากมีความรู้ (Knowledge) ในงานที่เหมาะสม มีทักษะ (Skills) หรือความเชี่ยวชาญชำนาญในงานที่ปฏิบัติด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้เป็นอย่างดีและมีคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) ที่เป็นแรงขับเคลื่อนภายในที่จะทำให้งานนั้น ประสบความสำเร็จที่ทำให้บุคคลสร้างผลงานที่โดดเด่นในองค์กร โดยสมรรถนะจะช่วยในการ วางเป้าหมายในกระบวนการทำงานมาสู่การบริหารทรัพยากรบุคคลตามความเชี่ยวชาญชำนาญในงานที่ ปฏิบัติโดยบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพและความต่อเนื่อง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัย ความรู้ ทักษะ และความสามารถ

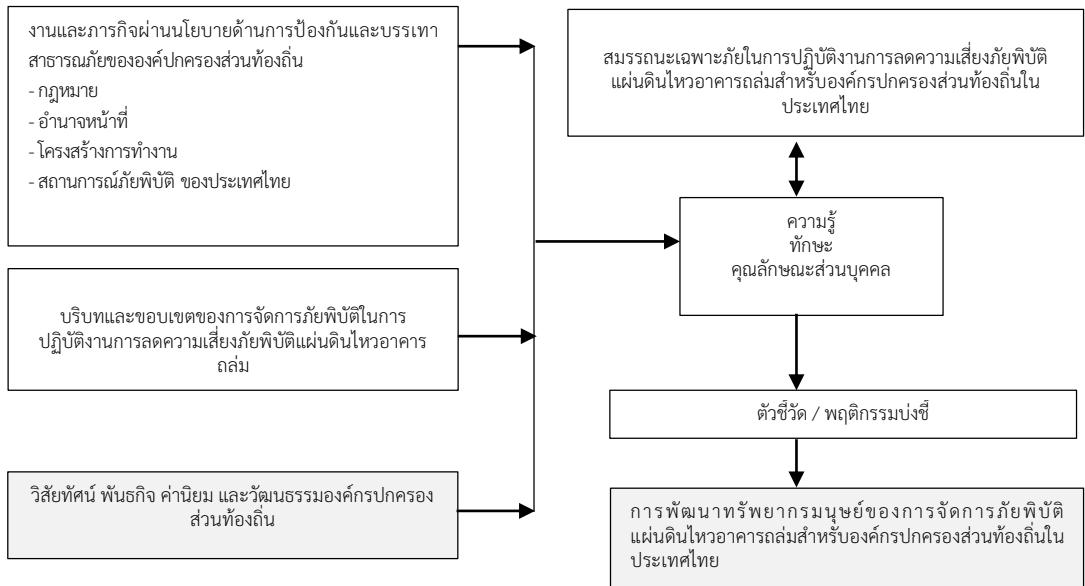
ระดับของสมรรถนะและตัวชี้วัด

ระดับสมรรถนะหรือ ระดับความสามารถถือเป็นการกำหนดระดับพฤติกรรมของบุคคลที่แสดง ให้เห็นถึงความสามารถหรือประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคลตามตำแหน่งบทบาทและความ รับผิดชอบเพื่อใช้เป็นมาตรฐานสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์กรในการจำแนกระดับ สมรรถนะนี้สามารถกำหนดรูปแบบได้หลายรูปแบบด้วยกัน (สำนักงานกพ 2547,15-18) ทั้งนี้องค์กรอาจ จำแนกระดับสมรรถนะ ออกเป็นได้หลายระดับ ดังนั้น องค์กรจึงต้องพิจารณาเลือกรูปแบบของการ จำแนกระดับสมรรถนะให้เหมาะสมกับลักษณะงานขององค์กรและวัตถุประสงค์ในการนำรูปแบบของ สมรรถนะไปใช้

ตัวชี้วัด (Indicator) เป็นเครื่องมือในการชี้วัดสถานะบางอย่างเพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพการ หรือภาวะการเปลี่ยนแปลงไป ที่เกิดขึ้นจาก การดำเนินการนั้น มักจะใช้คำที่นิยามความหมายนี้ว่า indicator ในภาษาไทยมีการใช้คำอย่างหลากหลาย พฤติกรรมบ่งชี้ (behavioral indicator) เป็นคำที่ใช้ใน การศึกษาครั้งนี้ตัวชี้วัดสมรรถนะเฉพาะภัย จะหมายถึง พฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความรู้ ทักษะและ คุณลักษณะส่วนบุคคลที่แสดงออกด้วยวิธีคิดและพฤติกรรมในการทำงานในการจัดการภัยพิบัติจาก แผ่นดินไหวอาคารถล่ม ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จนสามารถ ประสบความสำเร็จในงานตามมาตรฐานหรือสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ การศึกษาครั้งนี้จะศึกษา สมรรถนะเฉพาะภัยจากภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวอาคารถล่ม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้

ภาพที่ 1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผ่านการวิจัยจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทำ (Content Analysis)

วิธีการเก็บข้อมูล

งานวิจัยนี้มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท ได้แก่ การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) กล่าวคือ การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ประกอบด้วย สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview Research) เป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเชิงพื้นที่ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้มาซึ่ง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็นของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เมื่อต้องบริหารจัดการเมื่อเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม เพื่อรวมเป็นสมรรถนะเฉพาะภัย ในส่วนของการเก็บข้อมูลแบบข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีรูปแบบการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) จากหนังสือ วารสารทางวิชาการ บทความ รายงานการวิจัย ฐานข้อมูลออนไลน์ สิ่งพิมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และพื้นที่ในการศึกษา

ประชากรในการศึกษา คือ เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในประเทศไทย โดยเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่มในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1. เอกสาร เป็นการเก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย ระเบียบ และข้อกำหนดตลอดจน หนังสือและสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีตำแหน่ง เจ้าหน้าที่งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นพื้นที่เป้าหมาย เพื่อสัมภาษณ์ถึงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะบุคคลในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่มในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยและคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ของแต่ละพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษา การศึกษานำร่องที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย โดยจะเป็นการจัดอบรมตามสมรรถนะที่เหมาะสมกับพื้นที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัย

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละท้องถิ่นจะมีความแตกต่างหลากหลายการตามบริบทของพื้นที่ สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิประเทศ รวมถึงวัฒนธรรมในการบริหารจัดการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อพิจารณาถึงการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วนั้น จำเป็นจะต้องมีการคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายในเรื่องดังกล่าว คือ ในแต่ละพื้นที่ของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะมีความเสี่ยงและมีภัยที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน ทำให้พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะมีปฏิบัติหน้าที่ที่มีความแตกต่างและหลากหลายตามชนิดของภัย การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสมรรถนะเฉพาะภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม ดังนั้น แล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการวางแผนเฉพาะภัย เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการภัยพิบัติให้เหมาะสม

จากการวิจัยจากเอกสาร หนังสือ วารสารทางวิชาการ บทความ รายงานการวิจัย ฐานข้อมูลออนไลน์ สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และการศึกษาวิจัยสนาม ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเชิงพื้นที่สามารถอธิบาย ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องเผชิญเหตุภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่มได้ โดยมีความรู้ทั้งหมด 50 รายการ ทักษะ ทั้งหมด 37 รายการ และคุณลักษณะ ทั้งหมด 26 รายการ ทั้งหมดเป็นคุณสมบัติของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงแผ่นดินไหวอาคารถล่มในทางทฤษฎีนั้นการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแม้ว่าจะต้องการผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน แต่ในทางปฏิบัติด้วยข้อจำกัดของตำแหน่งงาน บริบททางการบริหารท้องถิ่น และงบประมาณรวมถึงทรัพยากรที่มี

อยู่อย่างจำกัดของภาครัฐไทย ทำให้ไม่สามารถค้นหาบุคคลที่มีความรู้ มีทักษะ และมีคุณลักษณะ ได้อย่างครบถ้วน จึงสนับสนุนแนวความคิดในการสร้างคณะทำงาน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม เพื่อสร้าง “คณะทำงาน” พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่ต้องการได้อย่างครบถ้วน

โดยสุดท้ายแล้ว ในการทำงานก็มีข้อจำกัดด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายด้าน เช่น ด้านตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อจำกัดในการแต่งตั้งตำแหน่งพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) บางพื้นที่ไม่สามารถแต่งตั้งพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ได้ เนื่องจากตำแหน่งในการบริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอย่างจำกัด ทำให้ภาระของงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยถูกผูกติดกับส่วนงาน เช่น สำนักงานปลัด ส่วนช่างโยธาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรการบริหารจัดการเผชิญเหตุ และการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากภัยพิบัติแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

จากการสังเคราะห์ที่ได้สมรรถนะทั้ง 5 รายการ โดยสังเคราะห์มาจากการนำรายการความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะภายในของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมารวบรวมกันและจัดหมวดหมู่ตามงานและหน้าที่ของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ เป็นการสังเคราะห์ผ่านบทบาทและอำนาจหน้าที่ของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย บทบาทของผู้ปฏิบัติงานในการเผชิญเหตุและบทบาทของผู้บริหารจัดการสถานการณ์ เมื่อได้ขอบเขตของการปฏิบัติงานตามสมรรถนะของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วระดับของสมรรถนะจะเป็นไปตามของตำแหน่งพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงนำเสนอพจนานุกรมสมรรถนะที่จะบรรยายถึงคุณลักษณะและคำอธิบายสมรรถนะ รวมไปถึงตัวชี้วัดสมรรถนะ คือ พฤติกรรม บ่งชี้แต่ละสมรรถนะของแต่ละระดับ โดยผู้วิจัยใช้ระดับของสมรรถนะทั้งหมด 5 ระดับ มีความสอดคล้องกับสายงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลำดับชั้น สายงาน 5 ระดับ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การให้คำแนะนำด้านโครงสร้างบ้านและอาคาร

สมรรถนะเฉพาะภัยนี้เป็นสมรรถนะที่กำหนดตามขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการจัดการให้คำแนะนำและลดความเสี่ยงของภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่มกล่าวคือ พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต้องสามารถเป็นที่ปรึกษากับบุคคลในพื้นที่ของตนเองในเรื่องของความปลอดภัยของอาคาร โดยเป็นการให้คำแนะนำเบื้องต้น เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม ดังนั้น จึงจำเป็นจะต้องมีความรู้พื้นฐานทางด้านช่างและสามารถให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่ได้ในการที่จะช่วยลดความเสี่ยง (ตารางที่ 1) ทั้งนี้ ข้อมูลได้ตารางที่ 1 สังเคราะห์มาจากบทบาทอำนาจหน้าที่ของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการเผชิญเหตุและบริหารจัดการภัย รวมถึงบริบทและขอบเขตของการจัดการภัยพิบัติในการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่ม รวมถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 1. พจนานุกรมสมรรถนะเฉพาะภัยการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

คำอธิบายสมรรถนะ	
ประเภทสมรรถนะ	สมรรถนะเฉพาะภัยการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม
ชื่อสมรรถนะ	การให้คำแนะนำด้านโครงสร้างบ้านและอาคาร
คำจำกัดความ	ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและให้คำแนะนำในการซ่อมแซมและเสริมสร้างความแข็งแรงของอาคารและบ้านเรือนของประชาชน เพื่อให้สามารถลดความเสี่ยงจากผลกระทบที่เกิดจากแผ่นดินไหว
ระดับ (Proficiency Level)	พฤติกรรมบ่งชี้ Behavior Indicator
ขั้นเรียนรู้ (Basic Level)	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างอาคารและการควบคุมการก่อสร้างอาคาร รวมถึงกฎหมายในการควบคุมอาคาร - มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการความเสี่ยงภัยพิบัติ โดยอาศัยชุมชนเป็นฐานตลอดจนสามารถสร้างแผน ในการตรวจสอบอาคาร และบ้านเรือนของประชาชนในพื้นที่ได้ - มีความรู้เรื่องเครื่องมือวัสดุในการก่อสร้าง ความรู้ด้านช่างโยธา - สามารถปฏิบัติงานเป็นคณะทำงานและประสานงานให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการเพิ่มศักยภาพ และลดความเสี่ยงที่เกิดจากภัยพิบัติ ด้วยความรู้ ความเชี่ยวชาญ จากช่างในท้องถิ่น - มีความรู้ในการซ่อมแซมอาคารและฟื้นฟูสิ่งปลูกสร้าง และสาธารณูปโภคในพื้นที่
ขั้นปฏิบัติ (Doing Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถวิเคราะห์ผลกระทบ และประเมินความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากภัยพิบัติ แผ่นดินไหวในอาคารถล่ม - มีความรู้และทักษะในการซ่อมบำรุง และใช้เครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อเสริมสร้างอาคารให้ปลอดภัยได้ - สามารถวางแผนในการกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงาน และกำหนดพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดแผ่นดินไหว และอาคารถล่ม - สามารถแนะนำประชาชน ในการเสริมสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ให้สามารถต้านแผ่นดินไหวได้ อย่างถูกต้อง - สามารถปฏิบัติการร่วมกับช่างท้องถิ่นในการให้คำแนะนำประชาชน เกี่ยวกับการปลูกและสร้างบ้านตามภูมิปัญญาที่มีความทนทานต่อแผ่นดินไหว - สามารถการซ่อมแซมอาคารและฟื้นฟูสิ่งปลูกสร้างและสาธารณูปโภคได้
ขั้นพัฒนา (Developing Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ด้วยวิธีการตามกฎหมายที่กำหนด - สามารถปฏิบัติงานในการให้คำแนะนำ ด้านโครงสร้างที่อยู่อาศัยของประชาชน ในพื้นที่ที่มีความปลอดภัย รวมถึงอาคารของหน่วยงานราชการและเอกชนในพื้นที่ - มีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการออกแบบการต้านแผ่นดินไหวของวิศวกร - สามารถปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่นมูลนิธิ หรือกลุ่มผู้ที่มีความเชี่ยวชาญงานโครงสร้างและอาคาร - สามารถให้คำแนะนำในการซ่อมแซมอาคารและฟื้นฟูสิ่งปลูกสร้างและสาธารณูปโภคได้

ตารางที่ 1. พจนานุกรมสมรรถนะเฉพาะภัยการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม (ต่อ)

คำอธิบายสมรรถนะ	
ประเภทสมรรถนะ	สมรรถนะเฉพาะภัยการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม
ชื่อสมรรถนะ	การให้คำแนะนำด้านโครงสร้างบ้านและอาคาร
ขั้นก้าวหน้า (Advanced Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ ด้านโครงสร้างอาคารและที่อยู่อาศัย ที่ปลอดภัยให้แก่ประชาชน และ และหน่วยงานในพื้นที่ได้ - มีความชำนาญ ในการประเมินความเสี่ยงของอาคารและสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ และสามารถระบุได้ว่า อาคารและสิ่งปลูกสร้างใด ที่มีความเสี่ยงต่อแผ่นดินไหว และไม่ปฏิบัติตามกฎหมายการควบคุมอาคาร - สามารถร่วมการปฏิบัติงานในการตรวจสอบโครงสร้างอาคารในพื้นที่ ให้เป็นไปตามกฎหมาย และสามารถแนะนำประชาชนในพื้นที่ให้ซ่อมแซมบ้านเรือน เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเกิดแผ่นดินไหว - สามารถจัดทำในการซ่อมแซมอาคารและฟื้นฟูสิ่งปลูกสร้างและสาธารณูปโภคได้
ขั้นผู้เชี่ยวชาญ (Expert Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างและออกแบบอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่ถูกต้อง ตามกฎหมายและสามารถต้านแผ่นดินไหวได้ - สามารถวางแผนในการตรวจและประเมินอาคาร และสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ของตนเอง และพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อให้สามารถรับมือกับการเกิดแผ่นดินไหวและผลกระทบที่เกิดจากแผ่นดินไหวได้ด้วยความละเอียดแม่นยำ - สามารถปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก ในการตรวจสอบอาคารและโครงสร้างที่เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย และเป็นไปตามการออกแบบของทางวิศวกรรมที่ต้านแผ่นดินไหว - สามารถให้คำแนะนำหน่วยงานภายนอก ในวางแผนการซ่อมแซมอาคารและฟื้นฟูสิ่งปลูกสร้าง และสาธารณูปโภคได้

การจัดทำแผนที่และอพยพประชาชนในพื้นที่

บทบาทหน้าที่ของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในฐานะการบริหารจัดการวิกฤตในเชิงปฏิบัติการ โดยเป็นการลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นหากมีภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวแล้วเกิดการถล่ม กล่าวคือ พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องการเตรียมการในการจัดทำแผนที่ชุมชนในพื้นที่ และการวางแผนในการอพยพประชาชนในพื้นที่ไปในที่ที่ปลอดภัย เมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม โดยจะต้องเป็นการปฏิบัติงานตามมาตรฐานสากล ซึ่งจะต้องเข้าใจระบบบัญชาการสถานการณ์ และประสานงานสนับสนุนเครื่องมือในกาปฏิบัติงาน โดยจะต้องสามารถจัดทำแผนที่ปลอดภัยสำหรับประชาชนในพื้นที่และเมื่อเกิดเหตุสามารถอพยพประชาชนในพื้นที่ได้อย่างปลอดภัย (ตารางที่ 2) ทั้งนี้ ข้อมูลได้ตารางที่ 2 สังเคราะห์มาจากบทบาทอำนาจหน้าที่ของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการเผชิญเหตุและบริหารจัดการภัย รวมถึงบริบทและขอบเขตของการจัดการภัยพิบัติในการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่ม รวมถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3. การปฏิบัติการค้นหาและกู้ชีพในสถานการณ์แผ่นดินไหว

ตารางที่ 2. พจนานุกรมการจัดทำแผนที่และอพยพประชาชนในพื้นที่

คำอธิบายสมรรถนะ	
ประเภทสมรรถนะ	สมรรถนะเฉพาะภัยการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่ม
ชื่อสมรรถนะ	การจัดทำแผนที่และอพยพประชาชนในพื้นที่
คำจำกัดความ	การเตรียมการในการจัดทำแผนที่ชุมชนในพื้นที่ และการวางแผนในการอพยพประชาชนในพื้นที่ไปในพื้นที่ที่ปลอดภัย เมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหวและอาคารถล่มโดยจะต้องเป็นการปฏิบัติงานตามมาตรฐานสากล โดยจะต้องเข้าใจระบบบัญชาการสถานการณ์ และประสานงานสนับสนุนเครื่องมือในกาปฏิบัติงาน โดยจะต้องสามารถจัดทำแผนที่ปลอดภัยสำหรับประชาชนในพื้นที่ และเมื่อเกิดเหตุสามารถอพยพประชาชนในพื้นที่ได้อย่างปลอดภัย
ระดับ (Proficiency Level)	พฤติกรรมบ่งชี้ Behavior Indicator
ขั้นเรียนรู้ (Basic Level)	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องแผนที่และการอ่านแผนที่รวมถึงการสร้างแผนที่ชุมชน - มีความรู้ความเข้าใจด้านการอพยพประชาชนไปสู่พื้นที่ปลอดภัย ในชุมชนและพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง - สามารถเข้าใจพื้นที่ที่ตนเองปฏิบัติงาน และเข้าใจลักษณะพิเศษเชิงพื้นที่ รวมถึงขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่ - มีความรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายและการปฐมพยาบาลในด้านการแพทย์ฉุกเฉิน - มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการความเสี่ยงภัยพิบัติ โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน และสามารถนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผนที่ปลอดภัยของชุมชน - มีความรู้และเข้าใจ การประสานความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก มีข้อมูลทรัพยากรในการจัดการ
ขั้นปฏิบัติ (Doing Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถสร้างแผนที่ ปลอดภัย และสามารถประเมินได้ว่าพื้นที่ปลอดภัยของชุมชนควรอยู่ที่ใด - สามารถประสานงานให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนอพยพ และแผนที่ของชุมชน - สามารถซ้อมแผนอพยพกับประชาชนและหน่วยงานในพื้นที่ได้ โดยไม่ขัดต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรม - สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ ในเรื่องการจัดทำแผนที่ชุมชน ให้กับผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ - สามารถสร้างบัญชีทรัพยากรในการจัดการรวมถึงบัญชีในการประสานงานเมื่อเกิดภัยพิบัติจากแผ่นดินไหว - เข้าใจระบบบัญชาการสถานการณ์ เมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม
ขั้นพัฒนา (Developing Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถถ่ายทอดแผนการอพยพให้กับประชาชนในพื้นที่ให้เข้าใจได้ - สามารถปฏิบัติการในการเป็นผู้นำในการซ้อมแผนอพยพในพื้นที่ได้ - สามารถถ่ายทอด วิธีปฏิบัติและการใช้แผนที่ชุมชน เพื่อให้ผู้นำชุมชน และหน่วยงานเรียนรู้ และเข้าใจพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม - สามารถจัดทำแผนประสานความร่วมมือ ในการอพยพประชาชนกับหน่วยงานต่างๆเมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหวและอาคารถล่มได้

ตารางที่ 2. พจนานุกรมการจัดทำแผนที่และอพยพประชาชนในพื้นที่ (ต่อ)

คำอธิบายสมรรถนะ	
ประเภทสมรรถนะ	สมรรถนะเฉพาะภัยการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่ม
ชื่อสมรรถนะ	การจัดทำแผนที่และอพยพประชาชนในพื้นที่
ขั้นก้าวหน้า (Advanced Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถปฏิบัติงาน เมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม ตามระบบบัญชาการสถานการณ์ - สามารถซ่อมแผนอพยพที่เป็นมาตรฐานสากลร่วมกับหน่วยงานภายนอกและหน่วยงานใกล้เคียงได้ - สร้างความร่วมมือและประสานความร่วมมือ ในการขอกำลังสนับสนุนและทรัพยากรจากการสนับสนุนของหน่วยงานภายนอกได้ - สามารถถ่ายทอดวิธีการทำแผนที่ชุมชนให้กับหน่วยงานภายนอก และหน่วยงานในพื้นที่ใกล้เคียงได้ - สามารถจัดทำแผนการอพยพที่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยไม่ขัดต่อวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม
ขั้นผู้เชี่ยวชาญ (Expert Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเป็นผู้นำในการซ่อมแผนอพยพกับประชาชนในพื้นที่ และหน่วยงานภายนอกพื้นที่ได้ตามมาตรฐานสากล - สามารถให้คำแนะนำในการทำแผนที่ชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำ - สามารถถ่ายทอดความรู้และวิธีการปฏิบัติงาน ตามระบบบัญชาการเหตุการณ์ ให้กับหน่วยงานภายนอกได้ - สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนอพยพที่เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ได้

บทบาทของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่โดยพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะต้องเป็นผู้ที่ตอบรับกับเหตุและเผชิญเหตุ ดังนั้น การปฏิบัติงานของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงต้องมีการเผชิญเหตุ ซึ่งต้องมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ค้นหาและกู้ชีพในสถานการณ์แผ่นดินไหวและอาคารถล่มตามมาตรฐานสากล ทำให้ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยตามระบบการแพทย์ (ตารางที่ 3) ทั้งนี้ ข้อมูลในตารางที่ 3 สังกะระเหิมมาจากบทบาทอำนาจหน้าที่ของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการเผชิญเหตุและบริหารจัดการภัย รวมถึงบริบทและขอบเขตของการจัดการภัยพิบัติในการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่ม รวมถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 3. พจนานุกรมการปฏิบัติการค้นหาและกู้ชีพในสถานการณ์แผ่นดินไหว

คำอธิบายสมรรถนะ	
ประเภทสมรรถนะ	สมรรถนะเฉพาะภัยการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่ม
ชื่อสมรรถนะ	การปฏิบัติค้นหาและกู้ชีพในสถานการณ์แผ่นดินไหว
คำจำกัดความ	ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ค้นหาและกู้ชีพในสถานการณ์แผ่นดินไหวและอาคารถล่มตามมาตรฐานสากล
ระดับ (Proficiency Level)	พฤติกรรมบ่งชี้ Behavior Indicator
ขั้นเรียนรู้ (Basic Level)	<ul style="list-style-type: none"> - การมีความรู้ความเข้าใจ ในการเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย หรือผู้ที่ไม่สามารถอพยพตนเองได้ - การมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติการ ในการค้นหาและกู้ชีพในสถานการณ์แผ่นดินไหวตามแผนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด - การมีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การดูแลผู้ประสบภัย การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การแพทย์ฉุกเฉิน

ตารางที่ 3. พจนานุกรมการปฏิบัติการค้นหาและกู้ชีพในสถานการณ์แผ่นดินไหว (ต่อ)

คำอธิบายสมรรถนะ	
ประเภทสมรรถนะ	สมรรถนะเฉพาะภัยการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่ม
ชื่อสมรรถนะ	การปฏิบัติค้นหาและกู้ชีพในสถานการณ์แผ่นดินไหว
	<ul style="list-style-type: none"> - การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ ในการกู้ชีพผู้ภัยและค้นหาผู้ประสบภัย เมื่อมีแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม - ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและอำนาจหน้าที่ ในการเผชิญเหตุแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม
ขั้นปฏิบัติ (Doing Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถปฏิบัติงาน ในการค้นหาและกู้ชีพผู้ภัยตามหลักสากลได้ด้วยการควบคุมและสั่งการที่เด็ดขาด ในการทำงานเป็นคณะทำงานตามกฎเกณฑ์และกฎหมายกำหนด - สามารถใช้เครื่องมือในการค้นหาและกู้ชีพ ผู้ประสบภัยได้ ตามหลักมาตรฐานสากล - สามารถร่วมการปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการกู้ชีพผู้ประสบภัย และสามารถประสานการปฏิบัติงานและรับส่งผู้ประสบภัยได้อย่างปลอดภัย - สามารถทำงานภายใต้ภาวะกดดันได้ สามารถควบคุมตนเองไม่ให้มีความตื่นตระหนก ในการปฏิบัติหน้าที่ได้
ขั้นพัฒนา (Developing Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถถ่ายทอดขั้นตอนการปฏิบัติงานการค้นหาผู้ภัยตามหลักสากล ให้แก่พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนได้ - สามารถฝึกซ้อมการค้นหาผู้ภัยกับหน่วยงานภายนอก ได้โดยมีกระบวนการที่ถูกต้องตามหลักสากล - สามารถรายงานสถานการณ์ เมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติแผ่นดินไหวและอาคารถล่มให้กับผู้บัญชาการสถานการณ์ได้ รวมถึงต้องมีการประเมินสถานการณ์ และรายงานต่อผู้บัญชาการสถานการณ์
ขั้นก้าวหน้า (Advanced Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการซ้อมการค้นหาการกู้ชีพ ในสถานการณ์แผ่นดินไหวที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบได้ - สามารถซ้อมแผนการปฏิบัติงานการค้นหาการกู้ชีพในสถานการณ์แผ่นดินไหวกับหน่วยงานภายนอกได้ - สามารถสร้างแผนฝึกซ้อมการค้นหาผู้ภัยกับหน่วยงานภายนอก รวมถึงสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงใช้ในแผนการปฏิบัติการค้นหาและกู้ชีพของหน่วยงานภายนอกได้
ขั้นผู้เชี่ยวชาญ (Expert Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถให้คำแนะนำในการจัดทำแผนการปฏิบัติการการค้นหาและการกู้ชีพผู้ภัยในสถานการณ์แผ่นดินไหวตามหลักสากล ให้กับหน่วยงานภายนอกได้ - สามารถร่วมกันบัญชาการสถานการณ์ เมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหวและอาคารถล่มร่วมกับหน่วยงานภายนอกและประสานความช่วยเหลือกับหน่วยงานภายนอก ไม่ว่าจะหน่วยงานในการค้นหา หรือหน่วยงานกู้ชีพ ในระบบสาธารณสุขได้ โดยต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ในการปฏิบัติงาน - สามารถเป็นผู้นำในการซ้อมแผนการค้นหาการกู้ชีพร่วมกับหน่วยงานภายนอกได้

การประเมินสถานการณ์และประสานข้อมูลสารสนเทศด้านแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

สมรรถนะนี้เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับความรู้เชิงเทคนิคเกี่ยวกับภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม จำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำมาดำเนินการประเมินสถานการณ์ ดังนั้น

พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงต้องมีการวางแผนและการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม โดยการประเมินสถานการณ์และประสานข้อมูลสารสนเทศด้านแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม เพื่อให้สามารถเตรียมการในการเผชิญเหตุจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม เพื่อช่วยลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากเหตุแผ่นดินไหวที่เกิดขึ้นได้ (ตารางที่ 4) ทั้งนี้ ข้อมูลในตารางที่ 4 สังเคราะห์มาจากบทบาทอำนาจหน้าที่ของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการเผชิญเหตุและบริหารจัดการภัย รวมถึงบริบทและขอบเขตของการจัดการภัยพิบัติในการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่ม รวมถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 4 พจนานุกรมการประเมินสถานการณ์และประสานข้อมูลสารสนเทศด้านแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

คำอธิบายสมรรถนะ	
ประเภทสมรรถนะ	สมรรถนะเฉพาะภัยการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่ม
ชื่อสมรรถนะ	การประเมินสถานการณ์และประสานข้อมูลสารสนเทศด้านแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม
คำจำกัดความ	การวางแผนและการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่มด้วยการประเมินสถานการณ์และประสานข้อมูลสารสนเทศด้านแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม เพื่อให้สามารถเตรียมการในการเผชิญเหตุแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม และลดผลกระทบ ที่จะเกิดขึ้นจากเหตุแผ่นดินไหว
ระดับ (Proficiency Level)	พฤติกรรมบ่งชี้ Behavior Indicator
ขั้นเรียนรู้ (Basic Level)	<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ระบบสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการแจ้งเตือนแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม - ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ แต่ความรู้ในการอ่านแผนที่ - ความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎและระเบียบ ในการประสานขอข้อมูลหน่วยงาน ที่มีข้อมูลเชิงเทคนิคเกี่ยวกับภัยพิบัติแผ่นดินไหว
ขั้นปฏิบัติ (Doing Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนำข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการแจ้งเตือนแผ่นดินไหว มาประเมินสถานการณ์ในพื้นที่ และสร้างแนวทางในการปฏิบัติ ที่เหมาะสมในพื้นที่ได้ - นำความรู้เกี่ยวกับการใช้แผนที่ มาวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น เมื่อเกิดภัยพิบัติจากแผ่นดินไหว - พร้อมทั้งจะรับข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงาน ที่มีความรู้เชิงเทคนิคเกี่ยวกับภัยพิบัติจากแผ่นดินไหว
ขั้นพัฒนา (Developing Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนำข้อมูลสารสนเทศที่เป็นข้อมูลเชิงเทคนิคเกี่ยวกับแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม มาประยุกต์ใช้ ในการประเมินสถานการณ์ และการจัดทำแผนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ - สามารถแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ระหว่างพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกันเอง เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ความเสี่ยงในพื้นที่ร่วมกัน

ตารางที่ 4 พจนานุกรมการประเมินสถานการณ์และประสานข้อมูลสารสนเทศด้านแผ่นดินไหวและอาคาร
ถล่ม (ต่อ)

คำอธิบายสมรรถนะ	
ประเภทสมรรถนะ	สมรรถนะเฉพาะภัยการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่ม
ชื่อสมรรถนะ	การประเมินสถานการณ์และประสานข้อมูลสารสนเทศด้านแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม
ขั้นก้าวหน้า (Advanced Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จากภัยพิบัติแผ่นดินไหวให้เหมาะสมกับพื้นที่ได้ - สามารถสร้างข้อมูลสารสนเทศ และถ่ายทอดให้กับประชาชนในพื้นที่ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการเผชิญเหตุแผ่นดินไหวและอาคารถล่มในพื้นที่ - สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศกับหน่วยงานข้างเคียง เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์การประยุกต์ใช้ในการเผชิญเหตุ
ขั้นผู้เชี่ยวชาญ (Expert Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถให้คำแนะนำในการเลือกข้อมูล สารสนเทศ มาประยุกต์ใช้ในการประเมินสถานการณ์เพื่อจัดทำแผน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากภัยพิบัติแผ่นดินไหว - สามารถสร้างข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ ต่อหน่วยงานภายนอกในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

การสื่อสารสาธารณะในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงด้านแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

สมรรถนะที่เกี่ยวกับการจัดการสื่อสารสาธารณะที่เกิดขึ้น เมื่อเกิดภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่มพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่เพียงแต่เป็นผู้ที่เผชิญเหตุ แต่ยังคงเป็นผู้ที่มีส่วนในการควบคุมสถานการณ์ในขณะนั้น จำเป็นจะต้องมีการสื่อสารระหว่างผู้บัญชาการสถานการณ์และพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย นั้นรวมไปถึงการสื่อสารให้กับประชาชนที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้ ทักษะ ที่ต้องมีนั่นก็คือ ทักษะและความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์และสื่อสารให้กับประชาชนในพื้นที่ ให้เข้าใจถึงความเสี่ยงด้านแผ่นดินไหวที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เตรียมการที่จะรับมือ รวมถึงการประชาสัมพันธ์และสื่อสารกับประชาชนเมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหว และการสื่อสารในสภาวะฉุกเฉิน (ตารางที่ 5) ทั้งนี้ ข้อมูลในตารางที่ 5 ส่งเคราะห์มาจากบทบาทอำนาจหน้าที่ของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการเผชิญเหตุและบริหารจัดการภัย รวมถึงบริบทและขอบเขตของการจัดการภัยพิบัติในการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่ม รวมถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 5. พจนานุกรมการสื่อสารสาธารณะในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงด้านแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

คำอธิบายสมรรถนะ	
ประเภทสมรรถนะ	สมรรถนะเฉพาะภัยการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่ม
ชื่อสมรรถนะ	การสื่อสารสาธารณะในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงด้านแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม
คำจำกัดความ	การประชาสัมพันธ์และสื่อสารให้กับประชาชนในพื้นที่เข้าใจถึง ความเสี่ยงด้าน แผ่นดินไหวที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เตรียมการที่จะรับมือรวมถึงการประชาสัมพันธ์และสื่อสารกับประชาชนเมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหว และการสื่อสารในสภาวะฉุกเฉิน
ระดับ (Proficiency Level)	พฤติกรรมบ่งชี้ Behavior Indicator
ขั้นเรียนรู้ (Basic Level)	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารสาธารณะ - มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับภัยแผ่นดินไหวและอาคารถล่มรวมถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากแผ่นดินไหวและการถล่ม
ขั้นปฏิบัติ (Doing Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถสื่อสารกับผู้นำชุมชนหรือฝ่ายประชาสัมพันธ์ ให้สร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงด้านแผ่นดินไหว และการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดแผ่นดินไหวในพื้นที่ - สามารถสื่อสารกับหน่วยงานในพื้นที่ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่เสี่ยงด้านแผ่นดินไหว และสามารถแนะนำ การปฏิบัติตนของหน่วยงานในพื้นที่ ให้ปลอดภัยจากผลกระทบที่เกิดจากแผ่นดินไหว - สามารถบันทึกข้อมูลเพื่อรายงานสถานการณ์ ต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์ และสามารถส่งสารให้กับฝ่ายประชาสัมพันธ์ ประชาสัมพันธ์สื่อสาร ให้กับประชาชนโดยประชาชนเข้าใจ และไม่ตื่นตระหนก
ขั้นพัฒนา (Developing Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถสื่อสารให้กับประชาชนในพื้นที่ เข้าใจถึงลักษณะของ ผลกระทบที่จะเกิดจากแผ่นดินไหว และการปฏิบัติตนเมื่อเกิดแผ่นดินไหวโดยไม่ให้ประชาชนตื่นตระหนก - สามารถสร้างความเข้าใจ ในการปฏิบัติตนเมื่อเกิดแผ่นดินไหว ให้กับประชาชนในพื้นที่ได้ - สามารถโน้มน้าวประชาชนในพื้นที่ ให้สามารถอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัย ได้อย่างปลอดภัย - สามารถรายงานสถานการณ์ กับฝ่ายประชาสัมพันธ์ในกองอำนาจการเฉพาะกิจได้ โดยตรง เพื่อให้ฝ่ายประชาสัมพันธ์สื่อสารกับประชาชน ได้เข้าใจและปฏิบัติตนได้ถูกต้องปลอดภัย
ขั้นก้าวหน้า (Advanced Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถสื่อสารให้กับประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงเข้าใจถึงลักษณะและผลกระทบที่เกิดจากแผ่นดินไหว เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ข้างเคียงและพื้นที่ของตนเองปฏิบัติตน ในการเตรียมการรับมือกับแผ่นดินไหวได้ - สามารถสื่อสารเมื่อเกิดแผ่นดินไหวกับประชาชนในพื้นที่ปฏิบัติตนด้วย ความไม่ตื่นตระหนกจนเกิดความโกลาหล ในพื้นที่ - สามารถจัดทำแผนในการสื่อสารสาธารณะ เมื่อเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่มได้ในพื้นที่ของตนเอง
ขั้นผู้เชี่ยวชาญ (Expert Level)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถให้คำแนะนำแก่หน่วยงานภายนอก ในการสื่อสารกับประชาชนเมื่อเกิดแผ่นดินไหว - สามารถให้คำแนะนำแก่หน่วยงานภายนอกและหน่วยงานข้างเคียง ในการปฏิบัติตนเมื่อเกิดแผ่นดินไหวและได้รับผลกระทบจากการเกิดแผ่นดินไหว - สามารถให้คำแนะนำในการจัดทำแผนในการสื่อสารสาธารณะ เมื่อเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่มแก่หน่วยงานภายนอกได้

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งสมรรถนะแต่ละสมรรถนะเป็น 5 ระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับระดับของสายงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในท้องถิ่นซึ่งมี 5 ระดับ เช่นกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้ พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2 คือ ชั้นเรียนรู้ (Basic Level) พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 3 คือ ชั้นปฏิบัติ (Doing Level) พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 4 คือ ชั้นพัฒนา (Developing Level) พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 5 คือ ชั้นก้าวหน้า (Advanced Level) พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 6 คือ ชั้นผู้เชี่ยวชาญ (Expert Level) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำตัวชี้วัดหรือพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะ ในรูปแบบของพจนานุกรมสมรรถนะ (competency Dictionary) โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1) การให้คำแนะนำด้านโครงสร้างบ้านและอาคาร 2) การจัดทำแผนที่และอพยพประชาชนในพื้นที่ 3) การปฏิบัติการณ์ค้นหาและกู้ชีพในสถานการณ์แผ่นดินไหว 4) การประเมินสถานการณ์และประสานข้อมูลสารสนเทศด้านแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม และ 5) การสื่อสารสาธารณะในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงด้านแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

จากการวิจัยในครั้งนี้ ได้มีการสร้างแนวทางและเครื่องมือในการบริหารทรัพยากรบุคคลด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ สมรรถนะเฉพาะภัยของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภัยพิบัติในการปฏิบัติงานการลดความเสี่ยงภัยพิบัติแผ่นดินไหวอาคารถล่มสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย จะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและทรงพลังหากเป็นการนำไปปฏิบัติได้โดยข้ามปัญหาและข้อจำกัดบางประการ รวมไปถึงความท้าทายในการสร้างกรอบความยั่งยืนของการพัฒนาบุคคลด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

นโยบายในการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในปัจจุบัน ควรมีการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมที่ตอบสนองต่อสมรรถนะตามสายงานและสมรรถนะเฉพาะภัย เพื่อที่จะสามารถพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เหมาะสมกับพื้นที่ และเหมาะสมกับความเสี่ยงที่จะเกิดภายในพื้นที่นั้น ๆ และควรกระจายความรับผิดชอบลงมาที่ท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อภัยพิบัติตามบริบทพื้นที่ของตนเอง เพราะ การประสานงานและดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่ทำหน้าที่เชิงนโยบายกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการวางแผนและแนวในการดำเนินงานในพื้นที่ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจะสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นการบริหารและพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำเป็นต้องให้อำนาจในการบริหารทรัพยากรบุคคลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างอิสระ โดยให้เลือกใช้สมรรถนะในตำแหน่งที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่างตำแหน่งพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการบริหารและพัฒนาพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

กระบวนการในการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย จะขึ้นอยู่กับสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ซึ่งการ

กำหนดสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นรูปแบบในการเลือกจากที่สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารบุคคลท้องถิ่นได้กำหนดขึ้น ทำให้ในบางกรณี เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการที่จะมีสมรรถนะที่เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง จะมีความเป็นไปได้ยากที่จะเสนอกรอบสมรรถนะของตนเอง ผู้วิจัยขอเสนอว่า การกระจายการสั่งการ เพราะการปฏิบัติงานอาจได้รับกระจายอำนาจมาจริงแต่ขาดการกระจายความรับผิดชอบและวิธีการ ลงมายังท้องถิ่น จึงควรลดทอนกระบวนการ เพื่อให้ตอบสนองต่อเหตุการณ์ได้ทันทั่วถึง และการเลือกสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเป็นการจัดทำสมรรถนะที่ตรงตามความเหมาะสมของภัยในพื้นที่นั้น เพื่อให้การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างเหมาะสมกับพื้นที่และสามารถปฏิบัติได้จริงในพื้นที่

ข้อเสนอแนะสำหรับพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ตำแหน่งพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อการสร้างมาตรฐานในการดำเนินงานของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศได้จากการเก็บข้อมูลตลอดกาลศึกษาของผู้วิจัยนั้น พบว่า แม้ว่าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ ความจริงใจ และจิตอาสา หากแต่ว่าสิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อต้องมาปฏิบัติงานกับพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบอุปสรรคปัญหาบ่อยครั้ง คือ การที่พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยยังไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและให้คำแนะนำกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งประชาชนยังได้ไม่ชัดเจนนัก นั้นทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนที่ต้องการความรู้ต้องไปหาความรู้และวิธีปฏิบัติจากช่องทางอื่น ซึ่งงานแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพและความเป็นมืออาชีพของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ตำแหน่งพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะต้องมีการปรับตัวในการอบรมและพัฒนาผ่านสถาบันพัฒนาบุคลากรป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สพบ. ปภ.) ที่จะต้องมีการทำงานเชิงรุกและทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรม หรือโครงการฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมกับภัยพิบัติและความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ แทนภารกิจในการจัดฝึกอบรมให้กับบุคลากรในกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและในกระทรวงมหาดไทยเพียงเท่านั้น สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำเป็นต้องเป็นสถาบันแห่งวิชาชีพที่จะพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นสถาบันในการพัฒนาวิชาชีพของประเทศไทย และจำเป็นต้องเป็นสถาบันหลักในการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วประเทศ ให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2548). *มาตรฐานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2557). *คู่มือสมรรถนะหลัก*. สืบค้นจาก https://www.huai prik.go.th/datacenter/doc_download/a_121118_144716.pdf

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2550). *คู่มือการปฏิบัติงาน เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย*. กรุงเทพฯ: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2557). *หนังสือคำศัพท์ด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ*. กรุงเทพฯ: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2557). *แผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่มกรุงเทพมหานคร*. นนทบุรี: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรประเทศไทย จำกัด.
- กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น. (2557). *แผนแม่บทป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม*. นนทบุรี: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรประเทศไทย จำกัด.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. (2560). *ลักษณะเฉพาะของรูปแบบไหวสะเทือนบริเวณชายแดนประเทศไทย-ลาว-พม่า สำนักเฝ้าระวังแผ่นดินไหว*. สืบค้นจาก <https://earthquake.tmd.go.th/documents/file/seismo-doc-1492664958.pdf>
- กรมทรัพยากรธรณี. (2559). *ความร้ายแรงของแผ่นดินไหว*. สืบค้นจาก http://www.dmr.go.th/n_more_news.php?filename=severity
- กรมทรัพยากรธรณี. (2561). *แผ่นดินไหวภัยใกล้ตัว*. สืบค้นจาก http://www.dmr.go.th/n_more_news.php?filename=close_eq
- คณะกรรมการกำกับโครงการการกำหนดสมรรถนะบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. (2555). *แนวทางการพัฒนาระบบสมรรถนะเพื่อพัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคล*. สืบค้นจาก <https://www.rmutp.ac.th/web2553/2011/01/>
- ฉัตรพันธ์ จินตนาภักดี. (2554). *แผ่นดินไหวในประเทศไทย*. สืบค้นจาก <http://www.chulapedia.chula.ac.th/index.php?title>
- ชมพูนุช รูปแก้ว. (2558). *รูปแบบสมรรถนะพนักงานบริการภาคพื้นบริษัทแบ็กส์ บริการภาคพื้น จำกัด. วารสารมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, 9(2), 174-179.*
- โชติ เนื่องนันท์. (2561). *แนวโน้มการเกิดแผ่นดินไหวในประเทศไทยและประเทศพม่า. วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ, 21(3), 168-173.*
- เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล. (2543). *Competency-based Human Resource Management. วารสารการบริหารคน, 4(21), 11-18.*
- เป็นหนึ่งในวานิชชัย และคณะ. (2548). *โครงการลดภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวในประเทศไทย (ระยะที่1)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- ธิดา กมลรุ่งเรือง. (2559). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยในเขตภาคตะวันออก. วารสารการบริหารปกครอง, 5(2), 125-142.*
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2557). *สมรรถนะสำคัญของผู้บริหารมืออาชีพ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 6(12), 165-179.*
- สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร. (2553). *คู่มือ Training Road Map สายงานเจ้าพนักงานปกครอง (งานปกครองและงานทะเบียน)*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2549). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency Based Learning*. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2550). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้วย Competency Based HRM*. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

- สำนักงานการเจ้าหน้าที่. (2558). *นักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปฏิบัติการ-เชี่ยวชาญ)*. สืบค้นจาก http://www.krabipao.go.th/std_job
- สำนักเฝ้าระวังแผ่นดินไหว กองเฝ้าระวังแผ่นดินไหว. (2559). *สถิติข้อมูลแผ่นดินไหวที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กองเฝ้าระวังแผ่นดินไหว.
- สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2561). *แผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม*. สืบค้นจาก <https://www.bangkokfire.com/data-knowledge/download/category/9-plan.html?download>
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง และพร้อมภาค บึงบัว. (2562). *ระบบพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ*. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 107(33), 208-219.

ภาษาอังกฤษ

- Bolt, B., A. (1993). *Earthquakes and Geological Discovery*. New York: W.H. Freeman.
- Pailoplee, S. (2012). Relationship between Modified Mercalli Intensity and peak ground acceleration in Myanmar. *Natural Science*, 4, 624-630.
- Pailoplee, S., (2013). Mapping Asperities along the Sagaing Fault Zone, Myanmar using bvalue Anomalies. *Journal of Earthquake and Tsunami*, 7(5), 12.

Translated References

- Bangkok Civil Service Development Institute. (2010). *Training Road Map Manual, Division of Administrative Officers*. (Administrative and registration work). Bangkok: Bangkok Civil Service Development Institute. (in Thai)
- Dechawattanapaisan, D. (2000). Competency-based Human Resource Management. *Journal of People Management*, 21, 11-18. (in Thai)
- Department of Local Administration Ministry of Interior. (2005). *Disaster Prevention and Mitigation Standards*. Bangkok: Department of Local Administration Promotion. (in Thai)
- Department of Local Government Promotion. (2014). *Guide to Core Competency*. Retrieved from https://www.huaiirik.go.th/datacenter/doc_download/a_121118_144716.pdf. (in Thai)
- Department of Disaster Prevention and Mitigation Ministry of Interior. (2007). *Operation Manual defense officer and Disaster relief*. Bangkok: Department of Disaster Prevention and Mitigation. (in Thai)
- Department of Disaster Prevention and Mitigation Ministry of Interior. (2014). *Vocabulary book on management Risk of disaster*. Bangkok: Department of Disaster Prevention and Mitigation. (in Thai)
- Department of Disaster Prevention and Mitigation. (2014). *Action Plan for Earthquake and Building Disaster Prevention and Mitigation The collapse of Bangkok*. Nonthaburi: Thailand Agricultural Cooperative Association. (in Thai)
- Division of Development and Promotion of Local Administration. (2014). *Disaster Prevention and Mitigation Master Plan from Earthquake and building collapse*. Nonthaburi: Thailand Agricultural Cooperative Association. (in Thai)

- Department of Mineral Resources. (2016). *The severity of the earthquake*. Retrieved from http://www.dmr.go.th/n_more_news.php?filename=severity. (in Thai)
- Department of Mineral Resources. (2018). *An earthquake near the body*. Retrieved from http://www.dmr.go.th/n_more_news.php?filename=close_eq. (in Thai)
- Earthquake Surveillance Bureau Earthquake Surveillance Division. (2016). *Statistics on earthquakes affecting Thailand*. Bangkok: Earthquake Surveillance Division. (in Thai)
- Jintanaphakdi, C. (2011). *Earthquake in Thailand*. Retrieved from <http://www.chulapedia.chula.ac.th/index.php?title>. (in Thai)
- Kamonrungrueng, T. (2016). Transformational Leadership of the Administrators of Thai Higher Education in The Eastern Region. *Governance Journal*, 5(2), 125-142. (in Thai)
- Meteorological Department. (2017). *Characteristics of Seismicity Patterns in the Thailand Laos-Myanmar Border Region Seismological Bureau*. Retrieved from <https://earthquake.tmd.go.th/documents/file/seismo-doc-1492664958.pdf>. (in Thai)
- Nuangnun, C. (2018). Earthquake Trends in Thailand and Myanmar. *Thaksin University Journal*, 21(3), 168-173. (in Thai)
- Natakuatoong, O., & Bungbua, P. (2019). The Competency Development System for Teachers and Educational Personnel Using Information Technology. *Suthipari Journal*, 107(33), 208-219. (in Thai)
- Office of the Civil Service Commission. (2015). *Disaster Prevention and Mitigation Officer (Operation-expertise)*. Retrieved from http://www.krabipao.go.th/std_job. (in Thai)
- Office of Disaster Prevention and Mitigation. (2018). *Earthquake Disaster Prevention and Mitigation Action Plan and buildings collapse*. Retrieved from <https://www.bangkokfire.com/data-knowledge/download/category/9-plan.html?download> (in Thai)
- Rupkaew, C. (2015). A Competency Model for Ground Service Personnel of the Bags Ground Service Company Limited. *EAU Heritage Journal Science and Technology*, 9(2), 174-179. (in Thai)
- Rassameethammachot, S. (2006). *Guidelines for human potential development through Competency Based Learning*. Amarin Printing and Publishing. (in Thai)
- Rassameethammachot, S. (2007) *Human Resource Management by Competency Based HRM*. Amarin Printing and Publishing. (in Thai)
- Surakitboraworn, S. (2014). Significant Competencies of Professional Administrators. *Journal of Sakon Nakhon Rajabhat University*, 6(12), 165-179. (in Thai)
- The committee overseeing the project on determining personnel competency of Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. (2012). *Guidelines for developing competency systems for human resource management development*. Retrieved from <https://www.rmutp.ac.th/web2553/2011/01/> (in Thai)
- Wanichchai, P., et al. (2005). *Earthquake Disaster Reduction Project in Thailand (Phase 1)*. Bangkok: Office of the Research Fund (TRF). (in Thai)

RESEARCH ARTICLE

Coping Mechanisms for the COVID-19 Pandemic of Khuan Pring Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Trang Province

Hasan Akrim Dongnadeng

Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus, Thailand

Nattipa Nimket

Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus, Thailand

Nattawadee Thiangtham

Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus, Thailand

Wanwipa Rongdach

Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus, Thailand

Wantida Rongdach

Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus, Thailand

Abstract

The ongoing COVID-19 pandemic has made a significant impact on the management of government agencies that are responsible for public protection. This research aimed to explore the COVID-19 management mechanisms of Khuan Pring Subdistrict Administrative Organization (SAO), Mueang District, Trang Province. The study was based on in-depth interviews with 56 key informants divided into three groups: an executive and a public health technical officer of the SAO, village health volunteers, and residents. The research revealed ten mechanisms in the management of COVID-19, comprising three key components: 1) leaders' potential illustrated by, focusing on a leader's adherence to the principle of public interest, reaching out to the people, and closely following up the situation for decision-making and problem-solving; 2) disaster management, including the preparation of standby personnel through meetings and training on for COVID-19 response, preparation of complete prevention tools, access control implementation, and information dissemination to the public through various channels; and 3) integration of cooperation in disaster response, stressing operation integration with relevant agencies, cooperation effort with local residents, and assistance coordination from the private sector. In order to enhance the management of the situation, this research recommends two-way communication, feedback reflection, and cooperation extension to local government organizations in neighboring areas and civil society organizations in coordinating assistance and exchanging procedures when dealing with the COVID-19 pandemic.

Keywords

Coping mechanisms, subdistrict administrative organization, COVID-19

CORRESPONDING AUTHOR

Hasan Akrim Dongnadeng, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus Muang, Trang 92000 Thailand. Email: arsun.do@psu.ac.th
© College of Local Administration, Khon Kaen University. All rights reserved.

กลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ขององค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

ฮาซันอักริม ดงนะเค็ง

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

นัฐธิภา นิมเกตุ

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

ณัฐวดี เทียงธรรม

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

วรรณวิภา รongเดช

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

วรรณธิดา รongเดช

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

บทคัดย่อ

สถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลประชาชน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ขององค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม รวม 56 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารและนักวิชาการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลรวม 2 คน เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 9 คน และประชาชนในพื้นที่ 45 คน ผลการวิจัยพบ 10 กลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ครอบคลุม 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านศักยภาพผู้นำ 3 กลไก ประกอบด้วย ผู้นำปฏิบัติงานยึดหลักประโยชน์ของประชาชน เน้นการเข้าถึงประชาชน ติดตามข่าวสารและสถานการณ์อย่างใกล้ชิดเพื่อประกอบการตัดสินใจแก้ไขปัญหา 2) ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ 4 กลไก ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมบุคลากรโดยการประชุมและอบรมเพื่อรับมือสถานการณ์โควิด-19 จัดเตรียมเครื่องมือการป้องกันอย่างครบถ้วน ดำเนินการควบคุมการเข้าออกพื้นที่ การแจ้งข่าวสารแก่ประชาชนผ่านหลากหลายช่องทาง 3) ด้านการบูรณาการความร่วมมือเพื่อเผชิญภัยพิบัติ 3 กลไก ประกอบด้วย การบูรณาการปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่ และการประสานความช่วยเหลือจากภาคเอกชน งานวิจัยนี้เสนอแนะให้เพิ่มการสื่อสารสองทาง มีการสะท้อนข้อมูลป้อนกลับ เพื่อพัฒนาการจัดการสถานการณ์รวมทั้งควรขยายความร่วมมือไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียงและองค์กรประชาสังคมเพื่อประสานความช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานในการรับมือกับสถานการณ์โควิด-19

คำสำคัญ

กลไกการจัดการ, องค์การบริหารส่วนตำบล, โควิด-19

บทนำ

เมื่อปลายปี 2562 เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อที่มีต้นกำเนิดจากมณฑลหูอัน ประเทศจีน ต่อมา องค์การอนามัยโลกได้ระบุเชื้อก่อโรคและตั้งชื่อไวรัสติดต่อชนิดนี้ใหม่ในปี 2563 ที่ทั่วโลกต่างรู้จักกันดีว่าโควิด-19 (COVID-19) องค์การอนามัยโลกได้ประกาศว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 นับเป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (อวาทิพย์ แว, 2563) ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยต้องรับมือกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยในประเทศไทยมีการตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 เพื่อกำหนดมาตรการบริหารจัดการควบคุมและดูแลการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสอย่างใกล้ชิด หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ในส่วนของภาครัฐได้รับผลกระทบที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือต้นทุนการใช้ทรัพยากรทางสาธารณสุขที่เกิดขึ้นจากการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของประชาชน (กระทรวงสาธารณสุข, 2563; Dutta & Fischer, 2021)

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ส่งผลให้หน่วยงานต่าง ๆ ต้องมีมาตรการป้องกันอย่างเข้มงวด รวมถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ และมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาด ดูแลคนในชุมชนให้ระวังภัยจากการติดเชื้อ (Wright, 2020) ในส่วนขององค์กรบริหารส่วนตำบลควนปริง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน รวมทั้งยังมีสถาบันการศึกษาทั้งในระดับทั้งระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่มีบุคลากรและนักศึกษาจำนวนมากและมาจากจากหลายพื้นที่ มีองค์กรทางศาสนาที่มีกิจกรรมหรือพิธีทางศาสนา เช่นการละหมาดวันศุกร์ที่เป็นการรวมตัวของคนเป็นจำนวนมาก การทำบุญและกิจกรรมต่าง ๆ ที่วัด รวมถึงมีหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ มีแรงงานต่างชาตินในพื้นที่เป็นจำนวนมาก มีหอพักบ้านเช่า มีตลาดขนาดใหญ่ที่เป็นแหล่งรวมของประชาชนและผู้ค้าที่หลากหลาย อีกทั้งประชาชน ซึ่งล้วนมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานการณ์โควิด-19 ในพื้นที่เป็นอย่างมาก อีกทั้งผลสืบเนื่องมาจากมาตรการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาด ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบและต่างตระหนักถึงความปลอดภัยและความเสี่ยงในการใช้ชีวิตมากขึ้น (ทักษิณ รักจริง , การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2564) จากประเด็นปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าท่ามกลางการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 องค์กรบริหารส่วนตำบลมีกลไกในการจัดการสถานการณ์โควิด-19 อย่างไร ผลจากการวิจัยนี้จะป็นประโยชน์กับองค์กรบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนในพื้นที่โดยได้รับรู้ถึงกลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 อันจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนรับทราบและสร้างความมั่นใจในการดำเนินชีวิตท่ามกลางการแพร่ระบาดของโควิด-19

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ขององค์กรบริหารส่วนตำบลควนปริง

แนวคิดและทฤษฎี

โควิด-19 ภัยพิบัติโลก

องค์กรและนักวิชาการต่างให้ความสนใจประเด็นสถานการณ์โควิด-19 ในฐานะที่เป็นภัยพิบัติโลก (Sheek-Hussein, Abu-Zidan, & Stip, 2021) โดยองค์กรสหประชาชาติได้ระบุว่าโควิด-19 เป็นภาวะฉุกเฉิน

ด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern: PHEIC) (Revert, 2020; กรมสุขภาพจิต, 2563) ซึ่งมีความหมายถึงสถานการณ์ฉุกเฉินด้านสาธารณสุขที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อประเทศต่าง ๆ เนื่องจากการแพร่ระบาดระหว่างประเทศ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายประเทศในการร่วมกันรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ทั้งนี้การพิจารณาว่าสถานการณ์ใดเป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ ต้องเป็นสถานการณ์ที่เข้าข่าย 2 ใน 4 เงื่อนไขต่อไปนี้ คือ 1) เป็นสถานการณ์ที่มีผลกระทบด้านสาธารณสุขที่รุนแรง 2) เป็นสถานการณ์ที่ผิดปกติหรือไม่คาดคิดมาก่อน 3) มีความเสี่ยงสูงที่จะแพร่ระบาดระหว่างประเทศ และ 4) มีความเสี่ยงสูงที่จะต้องจำกัดการเดินทางหรือการค้าระหว่างประเทศ (กรมสุขภาพจิต, 2563)

ตารางที่ 1. องค์ประกอบสำคัญของการจัดการภัยพิบัติ

องค์ประกอบสำคัญ	คำอธิบาย	แหล่งที่มา
ศักยภาพของผู้นำ	ผู้นำมีความเหมาะสมในการบริหารจัดการ มีทักษะในการปฏิบัติงานจัดการกับสถานการณ์ได้ มีความรู้เข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทุกด้าน	(บุญทวรรณ วิงวอน, 2557; บุญเรือน ทองทิพย์, 2563; บุษกร วัชรศรีโรจน์, 2548; พັນนี ตูเล๊ะ, 2561; วริษฐ์ ทองจู่ไร และ วิโรจน์ เจริญลักษณ์, 2558; Dzigbede, Gehl, & Willoughby, 2020)
การบริหารจัดการภัยพิบัติ	กระบวนการบริหารจัดการมีการวางแผน การจัดการอย่างเป็นระบบและทั่วถึง มีแนวทางในการแก้ไขปัญหากระบวนการให้ความรู้ความเข้าใจ คำแนะนำอย่างชัดเจนและแนวทางในการป้องกันตนเองรวมทั้งการมีสื่อประชาสัมพันธ์อย่างหลากหลาย	(บุญยวีร์ย เศรษฐวงศ์สกุล, โมตรี จันทรา และกริธา วีระพงศ์, 2557; กระทรวงสาธารณสุข, 2563; ทวีดา กมลเวช, 2554; สายฝน แสงหิรัญ ทองประเสริฐ, 2558; Pietig, 2021; World Health Organization Western Pacific Region, 2021)
การบูรณาการความร่วมมือเพื่อเผชิญภัยพิบัติ	การทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหา การบูรณาการยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ พันธกิจที่ชัดเจนลดขั้นตอนแก้ปัญหาเร่งด่วนที่เกิดขึ้น มีประสิทธิภาพประหยัด และเกิดผลสัมฤทธิ์	(วิชิตร์ แสงทองล้วน, 2561; คุณากร การชวี และคณะ, 2562; พงษ์ศักดิ์ นาดี, พัทธวีภา สุวรรณพรหม และรัตนภรณ์ อวิพันธ์, 2562; วรรัตน์ บุญเรืองจักร, สัญญา เคนาภูมิ, และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. 2559)

ที่มา: ผู้เขียนสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบสำคัญของการจัดการภัยพิบัติ

การศึกษาเกี่ยวกับกลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจถึงองค์ประกอบสำคัญของการจัดการภัยพิบัติ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 นับเป็นภัยพิบัติอย่างหนึ่งดังที่ทวีดา กมลเวช (2554) กล่าวว่า ภัยพิบัตินั้นเป็นภัยที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินโดยส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมทั้งในระยะสั้นและ

ระยะยาว เชื้อโควิด-19 เป็นโรคใหม่ที่ทำให้ภูมิคุ้มกันของร่างกายทำงานลำบาก เมื่อเชื้อกระจายวงกว้าง ความตึงเครียดจึงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและสังคมไทยยังมีความรู้เกี่ยวกับโควิด-19 น้อยมากทำให้กลายสภาพจากสาธารณสุขเป็นภัยพิบัติ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประมวลสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของการจัดการภัยพิบัติ เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัยนี้ ดังแสดงใน ตารางที่ 1

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลไกการบริหารจัดการสถานการณ์ภัยพิบัติต่าง ๆ โดยเฉพาะสถานการณ์โควิด-19 ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถสังเคราะห์กลไกการจัดการสถานการณ์จำแนกตามองค์ประกอบสำคัญของการจัดการภัยพิบัติ ได้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านศักยภาพของผู้นำ ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ และด้านการบูรณาการความร่วมมือเพื่อเผชิญภัยพิบัติ รายละเอียดดังนี้

ด้านศักยภาพผู้นำ

Dzigbede, Gehl, and Willoughby (2020) ศึกษาการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสหรัฐอเมริกา โดยเสนอเสนอแนะว่าในวิกฤติโควิด-19 ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความสามารถและความพร้อมในการแก้ไขสถานการณ์อย่างรวดเร็วและทันที่ สอดรับกับ Govindaraju (2020) ที่แนะนำว่าผู้นำองค์กรในวิกฤติโควิด-19 ต้องสร้างความเชื่อมั่นโดยปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเอาใจใส่ ต้องให้ความสำคัญกับประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก มีการสื่อสารอย่างชัดเจนเข้าใจง่าย และมีความต่อเนื่องในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงต้องมีความสามารถในการตัดสินใจอย่างเด็ดขาด เพื่อแก้ปัญหาอย่างทันที่ ที่เพิ่มความยืดหยุ่นในการทำงาน มีความคล่องแคล่วและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น นอกจากนี้ทักษะการ แสวงหาดี, พระเทพปริยัติเมธี, นัยนา เกิดวิชัย, และสุรพล สุยะพรหม (2563) กล่าวว่า ผู้นำต้องมีความเสียสละ มีความสามารถ เห็นประโยชน์แก่ส่วนรวม และมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพประชาชน เพิ่มเติมจากนี้ ธีรวัตร วุฒิพัฒนานนท์ และ สมบัติ กุสุมาวาลี (2561) ระบุว่านำควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความคิดและแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการทำตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ

Tran et al. (2020) ศึกษาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศเวียดนามในการจัดการกับสถานการณ์โควิด-19 โดยพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ในระดับปานกลาง ทั้งนี้พบว่า การให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อรับมือกับสถานการณ์โควิด-19 เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยที่หมั่นวิจัยเสนอแนะว่าหน่วยงานควรกำหนดแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน และกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการบริหารบุคลากรเพื่อรับมือกับสถานการณ์โควิด-19 นอกจากนี้ Peiris et al. (2021) และ Sheek-Hussein, Abu-Zidan, & Stip (2021) วิจัยพบว่า การเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์รวมถึงทรัพยากรอื่นๆ อย่างเพียงพอเหมาะสมและมีคุณภาพเป็นกลไกหนึ่งในการรับมือกับวิกฤติโควิด-19 เพิ่มเติมจากนี้ สุมาลี จุทอง (2563) ศึกษากระบวนการจัดการภัยพิบัติโรคระบาดโควิด-19 ของชุมชนในกรุงเทพมหานคร พบว่ามีการค้นหาผู้ติดเชื้อควบคุม ตรวจสอบ และตั้งจุดคัดกรองเพื่อจำกัดและลดการนำเชื้อเข้ามาในพื้นที่ นอกจากนี้หมั่นวิจัยอีกส่วนหนึ่งศึกษาพบว่า การสื่อสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวทางรับมือกับภัยพิบัติหรือวิกฤติที่เกิดขึ้นด้วย

ช่องทางที่หลายหลายไปยังประชาชนในพื้นที่เป็นแนวทางหนึ่งในการบริหารจัดการสถานการณ์วิกฤติ ช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและแนวทางการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน (สายฝน แสงหิรัญ ทองประเสริฐ, 2558; Farrington, 2020; Pietig, 2021; World Health Organization Western Pacific Region, 2021)

ด้านการบูรณาการความร่วมมือเพื่อเผชิญภัยพิบัติ

Farrington (2020) ศึกษาแนวทางในการจัดการสถานการณ์โควิด-19 เสนอแนะให้หน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการเกี่ยวกับสถานการณ์โควิด-19 ควรแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน ย่อมรับรู้และเข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถให้ความสนับสนุนและร่วมดำเนินการได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ มานิต วัฒนเสน (2559) เสนอแนะว่าประชาชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการทำงาน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตัวของประชาชนในชุมชนที่ห่วงใยชุมชนของตนเองเมื่อเกิดวิกฤติสำคัญ และทำให้หน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและได้บูรณาการความร่วมมือในการวางแผนปฏิบัติงานที่รัดกุมขึ้น เพิ่มเติมจากนี้ บุรฉัตร กันตะกะนิษฐ์ (2555) กล่าวว่า การสร้างความร่วมมือของประชาชนระหว่าง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐาน เป็นการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการวิจัย การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากนักวิจัยต้องการศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับกลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ขององค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง ดังที่ Atieno (2009), Patton (1990) และ Mathie and Camozzi (2005) ระบุตรงกันว่า การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้วิจัยค้นหาคำตอบในงานวิจัยได้อย่างลึกซึ้ง

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ที่มีความเกี่ยวข้องเพื่อให้ข้อมูลในการวิจัยโดยคัดเลือกด้วยวิธีการแบบเจาะจง ดังที่ Emmel (2013) กล่าวว่า การเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจงเป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สามารให้ข้อมูลแก่นักวิจัยได้อย่างลึกซึ้งได้ตรงจุดมุ่งหมายของนักวิจัย โดยผู้วิจัยจำแนกผู้ให้ข้อมูลของการวิจัยนี้ เป็น 3 กลุ่มรวม 56 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารและนักวิชาการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบล รวม 2 คน โดยเจาะจงเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน เนื่องจากเป็นผู้สั่งการในตำแหน่งสูงสุดของการบริหารจัดการองค์กรและนักวิชาการสาธารณสุข 1 คน เนื่องจากมีหน้าที่ในการดูแลเกี่ยวกับการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง

2) เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 9 หมู่บ้าน ๆ ละ 1 คน รวม 9 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ คือ ต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการให้บริการประชาชนเกี่ยวกับโควิด-19 ต้องมีประสบการณ์ในการให้บริการประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์โควิด-19 และต้องมีความสนใจในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย เหตุผลที่เลือกเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเนื่องจาก มีความใกล้ชิดกับประชาชนและทำงานประสานกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งทำให้มีข้อมูลรายละเอียดที่ชัดเจน และถูกต้องตรงประเด็นที่นักวิจัยต้องการศึกษา

3) กลุ่มประชาชนในพื้นที่ จำนวน 9 หมู่บ้าน ๆ ละ 5 คน รวม 45 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกประชาชน คือต้องเป็นผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป เนื่องจากเป็นผู้ที่มีวิจรรย์ญาณในการให้สัมภาษณ์ได้ด้วยตนเอง ไม่อยู่ในการควบคุมของผู้อื่น เป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลครบอย่างน้อย 3 ปี เพื่อจะได้เห็นภาพการได้รับการบริการที่ชัดเจน และต้องเป็นผู้ที่ยินยอมให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย โดยเหตุผลที่เลือกประชาชนเนื่องจากประชาชนเป็นผู้ที่ได้รับการหรือการดูแลจากองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 1 คน แบบสัมภาษณ์มี 2 ชุด ใช้สำหรับสัมภาษณ์ ผู้บริหารและนักวิชาการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 1 ชุด และใช้สำหรับสัมภาษณ์ประชาชน 1 ชุด โดยแต่ละชุดมีส่วนประกอบ 3 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปในประเด็นเกี่ยวกับ เพศ อายุ ศาสนา อาชีพ/ตำแหน่งงาน วุฒิการศึกษา 2) กลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ครอบคลุมประเด็น ศักยภาพของผู้นำ การบริหารจัดการภัยพิบัติ และการบูรณาการความร่วมมือเพื่อเผชิญภัยพิบัติ 3) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยแบบสัมภาษณ์ทั้ง 2 ชุดใช้ข้อความคำถามในลักษณะเดียวกันแต่ปรับเปลี่ยนสำนวนในการถามเนื่องจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่างกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยมีการนัดหมายล่วงหน้าตามวันเวลาที่ผู้สัมภาษณ์ได้นัดหมายไว้ ในขั้นตอนการสัมภาษณ์มีการลงนามใบพิทักษ์สิทธิและขออนุญาตบันทึกภาพและเสียงในระหว่างที่สัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ระยะเวลาสัมภาษณ์ประมาณ 40-60 นาที เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือน มีนาคม 2564

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) จัดหมวดหมู่คำตอบและสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังที่ โยธิน แสงวดี (การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 กันยายน 2563) ให้คำแนะนำว่า ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่นักวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัยและผู้ให้ข้อมูลหลักโดยตรง เรียกว่าการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นว่า การวิเคราะห์แก่นสาระสอดคล้องกับ Thomas and Harden (2008) ที่ระบุว่า การวิเคราะห์แก่นสาระ คือการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่มาจากแหล่งต้นตอของข้อมูล ไม่ใช่ข้อมูลที่ผ่านการเก็บรวบรวมของบุคคลอื่น ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยประยุกต์และผสมผสานวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของ Creswell (2014), Kumar (1989) และ Silverman (2013) นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยนี้ ตามกระบวนการดังนี้

1) ขั้นตอนการเตรียมการและจัดการข้อมูล หลังจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน ผู้วิจัยนำเอกสารที่จัดบันทึกการสัมภาษณ์ (Interview notes) มาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล หากมีข้อมูลที่ขาดตกไปจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเติมเต็มให้ครบถ้วนตามเนื้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยดำเนินการทันทีภายในระยะเวลาไม่เกิน 30 นาทีหลังการสัมภาษณ์ เพื่อป้องกันการตกหล่นของข้อมูล ทั้งนี้เนื่องจากยังเป็นช่วงเวลาที่ผู้วิจัยยังสามารถจดจำคำตอบของผู้ให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจน หลังจากนั้นจึงดำเนินการถอดบันทึกการสัมภาษณ์จากคลิปวิดีโอ โดยละเอียด จัดทำเป็นรายละเอียดคำให้การสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน และรวบรวมไว้ในเอกสารฉบับเดียวกัน (Described notes) ตามประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์

2) ขั้นตอนการอ่านข้อมูล โดยดำเนินการนำข้อมูลจากเอกสารจัดบันทึกการสัมภาษณ์ (Interview notes) และ รายละเอียดคำให้สัมภาษณ์ (Described notes) มาอ่านโดยละเอียด เพื่อเตรียมพร้อมผู้วิจัยให้เห็นภาพรวมของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างครบถ้วน รวมทั้งสามารถรับรู้ถึงความคิดและทิศทางของคำตอบที่ได้จากผู้ให้ข้อมูล โดยในระหว่างการอ่านข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยได้จัดบันทึกความคิดหรือใจความสำคัญที่ได้จากการอ่านข้อมูลดังกล่าว เพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนต่อไปคือการจัดหมวดหมู่คำตอบ

3) ขั้นตอนการจัดหมวดหมู่คำตอบในแต่ละข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์ โดยดำเนินการกับเอกสารรายละเอียดคำให้สัมภาษณ์ด้วยการเน้นข้อความสีเดียวกันในประเด็นที่เป็นหมวดหมู่คำตอบเดียวกัน เพื่อค้นหาแก่นสาระจากคำตอบของผู้ให้ข้อมูล แล้วตีความปรากฏการณ์ สัญลักษณ์ที่สื่อออกมาและสรุปผลการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยสร้างความเชื่อมั่นของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยหลักการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) โดยออกแบบการวิจัยด้วยการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ ผู้บริหารและนักวิชาการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และประชาชนในพื้นที่ เพื่อตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้ว่ามีความสอดคล้องตรงกันและมีความน่าเชื่อถือ

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า กลุ่มประชาชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 45-62 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและรองลงนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายและแม่บ้าน มีวุฒิการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ สำหรับกลุ่มผู้บริหารและนักวิชาการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง และกลุ่มเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 32-50 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและรองลงมานับถือศาสนาอิสลาม ปฏิบัติหน้าที่ ได้แก่ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

กลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ของ อบต.ควนปริง

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 กลุ่มหลัก ทั้งจากผู้บริหารและนักวิชาการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนในพื้นที่ สามารถสรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวกับกลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ขององค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2. กลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ของ อบต.ควนปริง

องค์ประกอบและประเด็นย่อย	กลไกการจัดการโควิด-19	
	ข้อมูลจากผู้บริหาร นักวิชาการสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข	ข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่
ศักยภาพผู้นำ		
<ul style="list-style-type: none"> การมุ่งเน้นประชาชน ทักษะความรู้ในการแก้ไขปัญหาของผู้นำ 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำงานยึดหลักประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง - เปิดโอกาสประชาชนเข้าถึงผู้นำได้ง่าย - ติดตามข่าวสารและสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 อย่างใกล้ชิด - ประกอบการตัดสินใจแก้ไขปัญหาย่างเต็มที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำปฏิบัติงานมุ่งเน้นประชาชนเป็นหลัก - เข้าใจและเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ รับฟังและคอยดูแลประชาชน - นายกมมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ไกลทำงานเป็นระบบ
การบริหารจัดการภัยพิบัติ		
การเตรียมพร้อม	<ul style="list-style-type: none"> - จัดประชุมเจ้าหน้าที่เตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์เพื่อป้องกันและดูแลช่วยเหลือประชาชน - จัดอบรมเจ้าหน้าที่อสม. บุคลากรอบต. ผู้นำชุมชน ในการผลิตเครื่องมือป้องกันและให้ความรู้การป้องกันตนเอง - เตรียมความพร้อมเครื่องมือในการป้องกันเชื้อ พร้อมลงพื้นที่ได้โดยทันทีเมื่อได้รับแจ้งหรือทราบเรื่องกรณีมีผู้ป่วย 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมเพื่อเตรียมพร้อมรับมือสถานการณ์ทั้งการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และการดูแลช่วยเหลือประชาชน
<ul style="list-style-type: none"> การดำเนินการเพื่อแก้ปัญหา 	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งจุดคัดกรองควบคุมการเข้าออกพื้นที่ - แจ้งให้คนในชุมชนทราบข่าวสารเกี่ยวกับการแพร่ระบาด รวมถึงแนวทางการป้องกันและการปฏิบัติตัว ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ แผ่นพับ สิ่งพิมพ์ ป้ายไวรัล และเสียงตามสาย 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการตั้งจุดคัดกรองควบคุมการเข้าออกชุมชน - มีการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดการควบคุมเชื้อโรค และมาตรการการป้องกัน ผ่านหลายช่องทาง เช่น เสียงตามสาย สื่อสังคมออนไลน์

ตารางที่ 2. กลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ของ อบต.ควนปริง (ต่อ)

องค์ประกอบและประเด็นย่อย	กลไกการจัดการโควิด-19	
	ข้อมูลจากผู้บริหาร นักวิชาการสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข	ข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่
ด้านการบูรณาการความร่วมมือเพื่อเผชิญภัยพิบัติ		
<ul style="list-style-type: none"> การบูรณาการปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความร่วมมือของอบต. ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง นักวิชาการสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในการร่วมกันวางแผนแก้ไขปัญหาดูแลคนในชุมชนให้ทั่วถึง - มีการร่วมมือกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และ สปสช. ในการขับเคลื่อนการป้องกันและดูแลรักษาโควิด-19 - มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ หากมีนักศึกษาและอาจารย์หรือบุคลากรมาจากพื้นที่เสี่ยงต้องมารายงานตัวที่อบต. เพื่อทำการบันทึกข้อมูล หากมีความเสี่ยงต้องทำการกักตัวและมีแพทย์ดูแลเพื่อติดต่อดูแลอาการโดยตรง 	<ul style="list-style-type: none"> - ภายในพื้นที่ที่มีการประสานงานกันอย่างเป็นระบบและมีการส่งต่อข้อมูลที่เกี่ยวข้องระหว่างเจ้าหน้าที่อสม. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<ul style="list-style-type: none"> การร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประสานความร่วมมือกับประชาชนให้ช่วยกันสอดส่องดูแลภายในพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - หากประชาชนพบเจอผู้ที่คาดว่ามาจากพื้นที่เสี่ยงก็จะเข้าไปแนะนำให้ไปลงชื่อที่องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อตรวจสอบว่ามีภาวะเสี่ยงที่จะต้องทำการกักตัวหรือไม่
<ul style="list-style-type: none"> การประสานความช่วยเหลือ 	<ul style="list-style-type: none"> - การประสานความช่วยเหลือจากภาคเอกชน ห้างร้านต่าง ๆ มอบอุปกรณ์การป้องกันเชื้อ 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาคเอกชน เช่น ห้างร้านนำอุปกรณ์การป้องกันมามอบให้

ที่มา: การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (2564) n=56

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้ศึกษากลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ขององค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบ 10 กลไก ครอบกลุ่ม 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านศักยภาพผู้นำ 2) ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ และ 3) ด้านการบูรณาการความร่วมมือเพื่อเผชิญภัยพิบัติ มีข้อค้นพบหลายประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลในรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านศักยภาพผู้นำ

ในด้านศักยภาพผู้นำ พบว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลควนปริงปฏิบัติงานโดยยึดหลักประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ และเน้นการเข้าถึงประชาชน ติดตามข่าวสารและสถานการณ์อย่างใกล้ชิดเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจแก้ไขปัญหาอย่างเต็มที่ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า “

นายกเป็นคนที่มีความสามารถ มองประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก และเป็นคนที่มองการณ์ไกลทำงานเป็นระบบ สามารถแก้ปัญหาให้ได้ทันทีอย่างเต็มที่” ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Govindaraju (2020) ที่แนะนำว่า ผู้นำองค์กรในวิกฤติโควิด-19 ต้องให้ความสำคัญกับประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก มีการสื่อสารอย่างชัดเจนเข้าใจง่ายและมีความต่อเนื่องในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงต้องมีความสามารถในการตัดสินใจอย่างเด็ดขาด เพื่อแก้ปัญหาอย่างทันที่ ทั้งนี้ Dzigbede, Gehl, and Willoughby (2020) เน้นย้ำว่าในวิกฤติโควิด-19 ผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาอย่างทันที่ทั้งที่ เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ ทัชชกร แสงทองดี, พระเทพปริยัติเมธี, นัยนา เกติวิชัย, และสุรพล สุยะพรหม (2563) ที่ชี้ว่า ผู้นำต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถ ความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักเน้นการพัฒนาศักยภาพเพื่อประชาชน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อีรวัตร์ วุฒิพัฒนานนท์ และสมบัติ กุสุมาวสี (2561) ที่พบเช่นกันว่า ผู้นำมีความคิดและมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและแสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำตามวิสัยทัศน์ที่ได้ตั้งไว้

ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ

ในด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ พบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลควนปรัง มีการเตรียมความพร้อมบุคลากรโดยการประชุมและอบรมเพื่อรับมือสถานการณ์โควิด-19 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tran et al. (2020) ที่ศึกษาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศเวียดนามในการจัดการกับสถานการณ์โควิด-19 พบว่า การอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อรับมือกับสถานการณ์โควิด-19 เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการรับมือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้ยังพบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลควนปรังมีการเตรียมพร้อมเครื่องมือการป้องกันต่าง ๆ ครบถ้วนพร้อมสำหรับการใช้งาน สอดคล้องกับนักวิจัยส่วนหนึ่งที่กล่าวถึงความจำเป็นในการจัดเตรียมทรัพยากรรวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ที่เพียงพอในการรับมือกับสถานการณ์วิกฤติ (Peiris et al., 2021; Sheek-Hussein, Abu-Zidan, & Stip, 2021) นอกจากนี้ยังพบว่า มีการตั้งจุดคัดกรองควบคุมการเข้าออก เพื่อป้องกันการแพร่ระบาด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี จุทอง (2563) ที่พบว่า กระบวนการจัดการภัยพิบัติโรคระบาดเน้นการค้นหาผู้ติดเชื้อ ตรวจสอบ และตั้งจุดคัดกรองเพื่อจำกัดการนำเชื้อเข้ามาในพื้นที่ ผลการวิจัยนี้ยังชี้ว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลควนปรังมีการแจ้งข่าวสารแก่ประชาชนผ่านหลากหลายช่องทาง ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า “มีการแจ้งข่าวสารแก่ประชาชนหลายช่องทางเช่นผ่านเสียงตามสาย สื่อสังคมออนไลน์ เกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดการควบคุมเชื้อโรค และมาตรการการป้องกัน” ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิจัยหลายคนที่ว่า การประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นให้ประชาชนทราบมีส่วนช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและแนวทางการให้ความช่วยเหลือ (สายฝน แสงทิรัญ ทองประเสริฐ, 2558; Farrington, 2020; Pietig, 2021; World Health Organization Western Pacific Region, 2021)

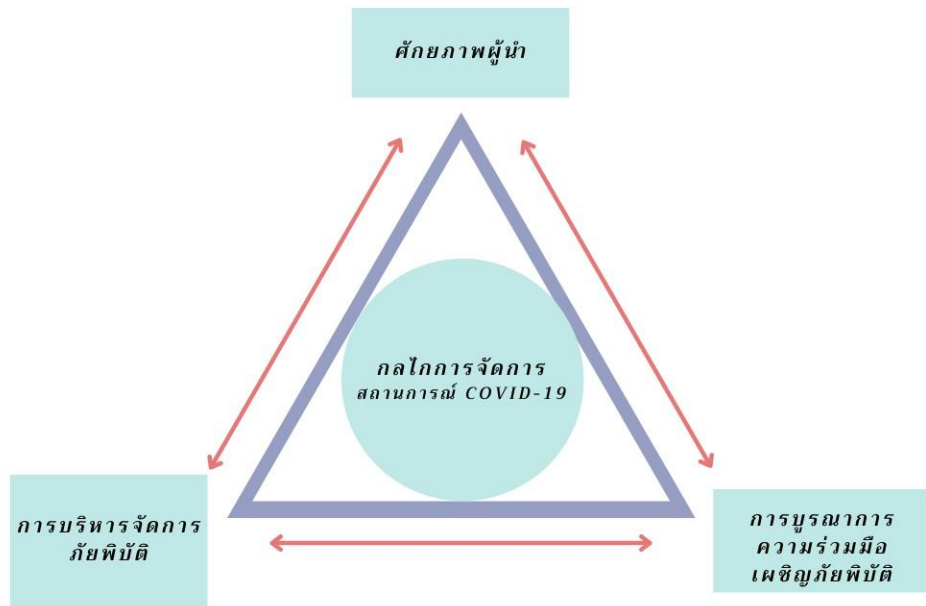
ด้านการบูรณาการความร่วมมือเพื่อเผชิญภัยพิบัติ

ในการบูรณาการความร่วมมือเพื่อเผชิญภัยพิบัตินั้น องค์กรบริหารส่วนตำบลควนปรัง มีการบูรณาการปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือของประชาชนและการประสานความร่วมมือกับภาคเอกชน โดยมุ่งแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ภายในพื้นที่ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประชาชนในพื้นที่ที่ว่า “ภายในพื้นที่มีการติดต่อประสานงานกันเป็นลูกโซ่เพื่อส่งต่อข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบระหว่างพวก เจ้าหน้าที่ เพื่อสอดส่องดูแล แล้วก็กำชับให้พวกเราให้ช่วยกันเป็นหูเป็นตา

ช่วยกันดูแลหากมีคนเข้ามาในพื้นที่ของเรา” ดังที่ Farrington (2020) ที่แนะนำหน่วยงานที่ดูแลจัดการเกี่ยวกับสถานการณ์โควิด-19 ให้แสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากประชาชนเป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนรับรู้และเข้าใจปัญหาและสามารถสนับสนุนและร่วมการดำเนินงานได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ฆานิต วัฒนเสน (2559) กล่าวว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการทำงานสะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตัวของประชาชนในชุมชนที่ห่วงใยชุมชนของตนเองเมื่อเกิดปัญหา และทำให้หน่วยงานของรัฐรวมทั้งหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและได้บูรณาการความร่วมมือในการวางแผนปฏิบัติงานที่รัดกุมขึ้น นอกจากนี้ บุรฉัตร กันตะกะนิษฐ์ (2555) ยังเน้นย้ำเกี่ยวกับการบูรณาการความร่วมมือว่าการสร้างความร่วมมือของประชาชนระหว่าง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้ประชาชนทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐาน เป็นการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติที่ดี

องค์ความรู้จากการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษากลไกการจัดการสถานการณ์โควิด-19 ขององค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง อำเภอมือ จังหวัดตรัง ได้องค์ความรู้จากงานวิจัยกล่าวคือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถจัดการสถานการณ์โควิด-19 โดยใช้หลักการ 3 เหลี่ยมการจัดการโควิด-19 (COVID-19 Coping Mechanisms Triangulation) โดยควรคำนึงถึงกลไกต่าง ๆ 10 กลไก ครอบคลุม 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านศักยภาพผู้นำ 3 กลไก ประกอบด้วย ผู้นำปฏิบัติงานยึดหลักประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ เน้นการเข้าถึงประชาชนโดยการลงพื้นที่และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย ติดตามข่าวสารและสถานการณ์อย่างใกล้ชิดเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจแก้ไขปัญหา 2) ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ 4 กลไก ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมบุคลากรโดยการประชุมและอบรมเพื่อรับมือสถานการณ์โควิด-19 จัดเตรียมเครื่องมือการป้องกันอย่างครบถ้วน ดำเนินการควบคุมการเข้าออกพื้นที่ การแจ้งข่าวสารแก่ประชาชนผ่านหลากหลายช่องทาง 3) ด้านการบูรณาการความร่วมมือเพื่อเผชิญภัยพิบัติ 3 กลไก ประกอบด้วย การบูรณาการปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง สำนักงานสาธารณสุขประจำจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง นักวิชาการสาธารณสุข เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และมหาวิทยาลัยหรือสถานศึกษาในพื้นที่ การร่วมมือกับประชาชนในการสอดส่องดูแลภายในพื้นที่ และการประสานความช่วยเหลือจากภาคเอกชน ห้างร้านในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอุปกรณ์การป้องกันเชื้อ ทั้งนี้การดำเนินการตามกลไกต่าง ๆ ทั้งสามด้านข้างต้นต้องสอดประสานกัน สามารถสรุปองค์ความรู้สามเหลี่ยมการจัดการโควิด-19 ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1. สามเหลี่ยมการจัดการโควิด-19 (COVID-19 Coping Mechanisms Triangulation)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิจัยด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ พบว่ามีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโควิด-19 ไปยังประชาชน อย่างไรก็ตามควรเพิ่มเติมประสิทธิภาพของการสื่อสารโดยการเพิ่มการสื่อสารสองทาง มีการสะท้อนข้อมูลป้อนกลับและนำไปพัฒนาการจัดการสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

2. ผลการวิจัยด้านการบูรณาการความร่วมมือเพื่อเผชิญภัยพิบัติ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง มีการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตามควรขยายความร่วมมือไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียง และองค์กรประชาสังคมในพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานในการรับมือกับสถานการณ์โควิด-19 รวมถึงการประสานความช่วยเหลือต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชน

ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นวิจัยที่ควรดำเนินการในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ศึกษาการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่เพื่อควบคุมป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19

2. ศึกษาแนวทางเยียวยาหรือลดผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมสุขภาพจิต. (2563). *ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ ที่ WHO เพิ่งประกาศ คืออะไร สำคัญอย่างไร*. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30178>
- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *แนวทางปฏิบัติด้านสาธารณสุข เพื่อการจัดการภาวะระบาดของโรคโควิด-19 ในข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1)*. สืบค้นจาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/g_other/g_other02.pdf
- คุณากร การชะวี, พิมพวัลย์ บุญมงคล, สร้อยบุญ ทรายทอง, รณภูมิ สามัคคีคารมย์, สมเกียรติ ศรีประสิทธิ์, และโรมัส กวาดามุข. (2562). การบูรณาการมิติเพศภาวะในการดูแลรักษาผู้ป่วยวัณโรค: ประสบการณ์จากบุคลากรด้านสุขภาพ. *วารสารพยาบาลศาสตร์*, 30(3), 54-65.
- ทวิดา กมลเวช. (2554). *คู่มือการจัดการภัยพิบัติท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ. สถาบันพระปกเกล้า.
- ทัชชกร แสงทองดี, พระเทพปริยัติเมธี, นัยนา เกิดวิชัย, และ สุรพล สุษะพรหม. (2563). รูปแบบการสร้างภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 3(3), 35-46.
- ธีรวัตร วุฒิปพัฒนานนท์ และสมบัติ กุสุมาลี. (2561). การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารในวาระธรรมสามก๊ก. *วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ*, 10(2), 111-142.
- บุญทวรรณ วิงวอน. (2557). ศักยภาพและรูปแบบผู้นำในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบองค์รวมผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลบึงยางคอก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 7(1), 8-26.
- บุญเรือน ทองทิพย์. (2563). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (Covid-19) กับศักยภาพของผู้นำต่อการพัฒนาองค์การแบบ New Normal. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(11), 434-447.
- บุญยวีร์ย์ เสวตวงศ์สกุล, ไมตรี จันทรา และกริธา วีระพงศ์. (2557). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต3. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 11(53), 187-196.
- บุรฉัตร กันตะกะนิษฐ์. (2555). *การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. รายงานการค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พงษ์ศักดิ์ นาค๊ะ, แพทย์วิภา สุวรรณพรหม และรัตนภรณ์ อาวิพันธ์. (2562). การบูรณาการบทบาทของเภสัชกรด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในระบบสุขภาพชุมชน. *วารสารเภสัชกรรมไทย*, 11(1), 62-75.
- พชนี ตูเล๊ะ. (2561). ศักยภาพผู้นำชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อความเข้มแข็งด้านคุณภาพชีวิตและสังคมในจังหวัดนราธิวาส. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(2), 74-86.
- มานิต วัฒนเสน. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการบริหารกิจการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 9(2), 90-107.
- วรารัตน์ บุญเรืองจักร, สัญญา เคณาภูมิ, และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2559). การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการรัฐกิจ. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 16(2), 203 -220.
- วิรัช ทองจุไร และวิโรจน์ เจริญลักษณ์. (2558). อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความยืดหยุ่นเชิงกลยุทธ์ ศักยภาพด้านกระบวนการจัดการความรู้อุบัติและความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลงต่อประสิทธิผลขององค์กร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 8(3), 793-810.

- วิจิตร แสงทองล้วน.(2561). *แนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัด*. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2564, จาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/8516p.html
- สายฝน แสงหิรัญ ทองประเสริฐ และชนิษฐา ชูสุข.(2558). การจัดการภัยพิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายองค์กรชุมชน. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 8(4), 112-123.
- สุชินชยันต์ เพ็ชรนิล. (2558). การให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขกับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของประชาชนเทศบาลตำบลปราสาททองอำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารจันทร์เกษมสาร*, 25(41), 135-144.
- สุมาลี จุทอง. (2563). *การจัดการภัยพิบัติโรคระบาดโควิด 19 ในพื้นที่ชุมชนริมคลองหัวหมากน้อยสำนักงานเขตบางกะปิ*. สืบค้น จาก http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2562_1597737114_6114832048.pdf
- อวาทิพย์ แว. (2563). COVID-19 กับการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในวันนี้. *วารสารสมาคมวิชาชีพสาธารณสุข*, 35(1), 24-29.

ภาษาอังกฤษ

- Atieno, O. P. (2009). An analysis of the strengths and limitation of qualitative and quantitative research paradigms. *Problems of Education in the 21st Century*, 13. 13-18.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Dutta, A., & Fischer, H. W. (2021). *The local governance of COVID-19: Disease prevention and social security in rural India*. *World Development*, 138, 1-11.
- Dzigbede, K. D., Gehl, S. B., & Willoughby, K. (2020). Disaster resiliency of U.S. local government: Insights to strengthen local response and recovery from COVID-19 pandemic. *Public Administration Review*, 80(4), 634-643.
- Emmel, N. (2013). *Sampling and choosing cases in qualitative research: A realist approach*. doi:10.4135/9781473913882.n10
- Farrington, M. (2020). *Community engagement during COVID-19: A guide for community-facing staff*. Retrieved from <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/gd-covid-19-oxfam-community-engagement-guide-270420-en.pdf>
- Govindaraju, M. (2020). How has the role of leadership changed with COVID-19 Retrieved May 8, 2021, from <https://www.numly.io/how-has-the-role-of-leadership-changed-with-covid-19/>
- Kumar, K. (1989). Conducting key informant interviews in developing countries (A.I.D.Report No.13). Retrieved from <http://www.alnap.org/pool/files/conducting-key-informant-interviews-kumar.pdf>
- Mathie, A., & Camozzi, A. (2005). *Qualitative research for tobacco control: A how-to introductory manual for researchers and development practitioners*. Retrieved from <https://prdidrc.azureedge.net/sites/default/files/openebooks/074-8/>
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Beverly Hills, CA: Sage.

- Peiris, D. et al. (2021). Strengthening primary health care in the COVID-19 era: a review of best practices to inform health system responses in low- and middle-income countries. *South-East Asia Journal of Public Health*, 10(3), 6-25.
- Pietig, M. (2020). *Communication is key to patient experience during and after COVID-19*. Retrieved from <https://electronichealthreporter.com/communication-is-key-to-patient-experience-during-and-after-covid/>
- Revert, S. (2020). *COVID-19, a natural disaster? Interview*. Retrieved from <https://www.sciencespo.fr/cei/en/content/covid-19-natural-disaster-interview>
- Sheek-Hussein, M., Abu-Zidan, F.M. & Stip, E. (2021). Disaster management of the psychological impact of the COVID-19 pandemic. *International Journal of Emergency Medicine*, 14(19). <https://doi.org/10.1186/s12245-021-00342-z>
- Silverman, D. (2013). *Doing qualitative research* (4th ed.). London: Sage.
- Thomas, J., & Harden, A. (2008). Methods for the thematic synthesis of qualitative research in systematic reviews. *BMC Medical Research Methodology*, 8, 45 1-10. doi: 10.1186/1471-2288-8-45
- Tran, et al. (2020). Coping of local authority and community on epidemic response in Vietnam: Implication for COVID-19 preparedness. *Safe Science*, 30, 1-5.
- World Health Organization Western Pacific Region. (2021). *Role of primary care in the COVID-19 response*. Retrieved from <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle>
- Wright, C. (2020). Local government fighting Covid-19. *The Commonwealth Journal of International Affairs*, 1-2. doi:10.1080/00358533.2020.1763017

Translated References

- Bunreangjak, W., Kenaphoom, S., & Kosonkittumporn, S. (2016). Integration Information Technology to Administration. *Dhammathas Academic Journal*, 16(2), 203 -220. (in Thai)
- Department of Mental Health. (2020). *What and how importance of Public Health Emergency of International Concern*. Retrieved from <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30178>. (in Thai)
- Jutong, S. (2019). *Disaster Management for COVID-19 in the Rimklong Hua Mark Noi community, Bangkapi, District*. Retrieved April 24, 2021, from http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2562_1597737114_6114832048.pdf. (in Thai)
- Kamonvej, T. (2010). *Local Disaster Management Guide*. Bangkok: King Prajadhipok's Institute. (in Thai)
- Kanchawee, K., Boonmongkol, P., Saithong, S., Samakkeekarom, R., Sornprasit, S., & Guadamuz, T. E. (2019). Integrated for Gender Mainstreaming in Tuberculosis Treatment: Experience form Health Care Providers. *Journal of Nursing Science Chulalongkorn University*, 30(3), 54-65. (in Thai)
- Kantakanit, B. (2012). *People's Preparedness to Earthquake Disaster in San Kamphaeng Municipality Area, San Kamphaeng District, Chiang Mai Province*. Independent Study Report for Master Degree of Science, Chiang Mai University. (in Thai)

- Ministry of Public Health. (2020). *Public Health Practice Guides for COVID-19 Management Epidemic in the Requirement Issued under Section 9 of the Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situation, B. E. 2548 (No.1)*. Retrieved from https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/g_other/g_other02.pdf. (in Thai)
- Nata, P., Suwannaprom, P., & Awiphan, R. (2019). Integrating pharmacist's role in health consumer protection into community health system. *Thai Journal of Pharmacy Practice*, 11(1), 61-75. (in Thai)
- Saengthongdee, T., Phratheppariyatimethi, Girdwichai, N., & Suyaprom, P. (2020), Leadership model based on Buddhist principle in Royal Police Cadet Academy. *The Journal of Research and Academics*, 3(3), 35-46. (in Thai)
- Sangthongloun, V. (2018). *The Collaboration among Central, Regional and Local Organization in the Province*. Retrieved from http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/8516p.html (in Thai)
- Sawetwongsakul, B., Chandra, M., & Werapong, K. (2014). Administrative Skill of School Administrators in Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3. *Graduate Studies Journal*, 11(53), 187-195. (in Thai)
- Thongjurai, V., & Jedsadalug, V. (2015). The influence of Transformation Leadership, Strategic flexibility, Capability of Knowledge Management Process and Ability of Chance Management Process to Organization Effectiveness. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 8 (3) , 7 9 3 - 8 1 0 . (in Thai)
- Thongprasert, S. S., & Choosuk, C. (2015). Disaster Management of Local Government Organizations and Community Organization Networks. *Local Administration Journal*, 8(4), 112-123. (in Thai)
- Thongtip, B. (2020). Coronavirus Disease 2019 (COVID-19), Problems and Leadership Potential for New Normal Organization Development. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*, 5(11), 434-447. (in Thai)
- Ware, A. (2020). COVID-19: Learning for Changing Health Behavior Today. *Journal of The Health Education Professional Association*, 35(1), 24-29. (in Thai)
- Wattanasen, M. (2016) . Citizen Participation in Public Affairs Management: Auditing of local administration organization. *Local Administration Journal*, 9(2), 90-107. (in Thai)
- Wingworn, B. (2014) . Potential and Leaderships Style in Reinforcing Holistic Community Strengths through Community Participatory Process at Pongyangkok Sub-district, Hangchat District, Lampang Province. *Journal of Social Academic*, 7(1), 8-26. (in Thai)
- Wuttipattananan, T., & Kusumavalee, S. (2018). Analyzing Leadership of Leaders in the Literature Romance of the Three Kingdoms. *Human Resource and Organization Development Journal*, 10(2), 110-144. (in Thai)

The Trend of Knowledge in Environmental Management for the Elderly in the Disruptive Era

Wisakha Phoochinda

National Institute of Development
Administration, Thailand

Paron Vongchan

National Institute of Development
Administration, Thailand

Kitipa Mapagdee

National Institute of Development
Administration, Thailand

Abstract

The purpose of this study was to analyze courses, curricula, and knowledge in environmental management for the elderly in Thailand and other countries in this disruptive era. The author reviewed related curricula, courses, and knowledge and collected primary data through interviews of relevant agencies, as well as a survey and focus group discussion to examine opinions of the elderly in ten provinces. The results show that the content of these sources currently does not pay much attention to environmental education management as a main subject. As a result, the elderly may not see the importance of the environment as they should. The body of knowledge on environmental management for the elderly in this disruptive era should involve the application of local wisdom in environmental management in the community, the development of knowledge transfer, and collaborative learning and their community across generations. There should be environmental management activities for the elderly and their community to build good relationships and promote a learning atmosphere. The learning style could be online as it is appropriate in this disruptive era.

Keywords

Elderly, environmental management, disruptive era

CORRESPONDING AUTHOR

Wisakha Phoochinda, National Institute of Development Administration, Bangkok 10240
Thailand. E-mail: kitipa.map@stu.nida.ac.th

© College of Local Administration, Khon Kaen University. All rights reserved.

ทิศทางองค์ความรู้ด้านการจัดการ สิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในยุค แห่งความพลิกผัน

วิชาชา ภูจินดา

คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ภารณ วงศ์จันทร์

คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

กิติภา มาภักดี

คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรอบรมผู้สูงอายุในการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อกำหนดทิศทางองค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในยุคแห่งความพลิกผัน ผู้วิจัยทบทวนหลักสูตรและองค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีในไทยและต่างประเทศ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สืบหาความคิดเห็นของผู้สูงอายุในพื้นที่ 10 จังหวัด รวมถึงจัดสนทนากลุ่มย่อยร่วมกับผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่าเนื้อหาหลักสูตรอบรมผู้สูงอายุในการจัดการสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นหลักแต่มักเป็นการสอดแทรกเนื้อหาในหลักสูตรอบรมที่มีอยู่ ทำให้ผู้สูงอายุไม่เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควร โดยองค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในยุคแห่งความพลิกผันควรประยุกต์องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนเข้าด้วยกัน เพิ่มทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ และเพิ่มการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุกับชุมชน หรือการเรียนรู้ระหว่างวัย จากการทำกิจกรรมร่วมกัน ถือเป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ในชุมชน และเป็นการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงจัดทำในรูปแบบสื่อการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา สอดรับกับการปรับตัวในยุคแห่งการพลิกผันนี้

คำสำคัญ

ผู้สูงอายุ, การจัดการสิ่งแวดล้อม, ยุคแห่งความพลิกผัน

บทนำ

การจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไม่สามารถจัดการด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพียงฝ่ายเดียว แต่ควรเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน ดังนั้น รัฐบาลจึงควรให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากประชาชนทุกคนมีส่วนในการทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของ

ประเทศทั้งสิ้น ซึ่งการให้ความรู้อาจเริ่มต้นในระดับท้องถิ่นก่อน เช่น ระดับชุมชน โดยพบว่า ในแต่ละชุมชนมีทั้ง เด็ก วัยรุ่น และผู้สูงอายุ โดยเฉพาะวัยผู้สูงอายุที่มีมากขึ้น ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุ (ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งในปี 2562 พบว่ามีจำนวน 11 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 17 ของประชากร 65.5 ล้านคน (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพชุมชน, ม.ป.ป.) โดยกระทรวงสาธารณสุขได้คาดการณ์ว่าในปี 2568 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่การเป็น สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) รวมถึงแผนการปฏิรูปประเทศได้กำหนดให้การพัฒนาเน้นการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม อีกทั้งยังพบว่าผู้สูงอายุไทยเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเป็นจำนวนมาก โดยเป็นสมาชิกของชมรมต่าง ๆ ถึง 7 ล้านคน และมีโรงเรียนผู้สูงอายุที่รับนักเรียนได้มากกว่า 64,000 คน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุรุ่นใหม่มีการศึกษาที่สูงขึ้นโดยพบว่าผู้สูงอายุวัยต้นที่ไม่ได้รับการศึกษามีเพียงร้อยละ 7 ในขณะที่จำนวนผู้สูงอายุวัยปลายที่ไม่ได้รับการศึกษาเลยมีร้อยละ 22 (วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561) สถิติดังกล่าวแสดงว่าผู้สูงอายุในประเทศไทยยังมีศักยภาพในการเรียนรู้และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ซึ่งผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้และประสบการณ์ เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า ดังนั้นหากมีการเพิ่มองค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ จะช่วยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุแสดงออกถึงบทบาทในการมีส่วนร่วมและดำเนินกิจกรรมในชุมชน โดยเฉพาะบทบาทด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน ที่มีการสร้างเครือข่ายและสร้างการเรียนรู้ในชุมชน การแสดงบทบาทของผู้สูงอายุดังกล่าวเป็นสิ่งที่ยืนยันว่าผู้สูงอายุมีศักยภาพในการทำกิจกรรมและดูแลตนเอง รวมทั้งครอบครัว และชุมชนได้เป็นอย่างดี ดีส่งผลให้เกิดความภูมิใจของผู้สูงอายุ (วิชาชา ภูจินดา และ ยลดา พงศ์สุภา, 2561)

ยุคแห่งความพลิกผัน (Disruptive era) เป็นช่วงเวลาในโลกมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างก้าวกระโดด เป็นยุคที่อินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีสื่อสารความเร็วสูง เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตสำหรับสรรพสิ่ง (Internet of Things) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence (AI)) มีความก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพอย่างมาก ส่งผลให้มีการเข้าถึงข้อมูลมหาศาล (Big Data) ที่มีอยู่ทั่วโลก มีการนำข้อมูลที่มีความหลากหลายมาวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจ และใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เกิดนวัตกรรมที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีรูปแบบใหม่ ซึ่งทำลายล้างรูปแบบเดิม ๆ ไปอย่างสิ้นเชิง ซึ่งอำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลและการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ส่งผลให้รูปแบบการเรียนรู้เปลี่ยนไปเป็นการเรียนรู้ที่ไร้พรมแดน ไม่มีข้อจำกัดด้านอายุ สถานที่ เวลา (พิชญ์สินี มะโน, 2562) ถือเป็นโอกาสที่ดีในการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการหลักสูตรและองค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุ เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคแห่งความพลิกผัน ในบทความนี้จึงศึกษาหลักสูตรอบรมผู้สูงอายุในการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมถึงการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้เป็นเครื่องมือจัดการองค์ความรู้ เพื่อสรุปเป็นทิศทางองค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในยุคแห่งความพลิกผัน นำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรอบรมผู้สูงอายุในการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อกำหนดทิศทางองค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในยุคแห่งความพลิกผัน

แนวคิดและทฤษฎี

การจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ

การจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ หมายถึง การที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน สามารถช่วยเหลือครอบครัวและสังคม และสามารถดูแลสิ่งแวดล้อมในบริเวณที่พักอาศัยและพื้นที่ภายในชุมชนได้ โดยจัดการดูแลของเสียหรือขยะอย่างถูกสุขลักษณะ รวมถึงการใช้ทรัพยากรน้ำและพลังงานได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมถึงพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้ศักยภาพให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอย่างสูงสุด เพื่อลดภาระต่อสังคมและเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป (วิสาข่า ภูจินดา, 2562)

การจัดการเรียนรู้ในยุคแห่งการพลิกผัน

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562) ได้เสนอแนวทางการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ คือ ผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการเรียนรู้แบบออนไลน์อย่างลงตัว ภายใต้แนวคิด หลักการการเรียนรู้จากการปฏิบัติแบบ Hands-On และ Minds-On การเรียนรู้จากการถอดบทเรียนประสบการณ์และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ในลักษณะการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalize learning) และนำความรู้ไปใช้สร้างสรรค์นวัตกรรมที่ผู้เรียนสนใจ โดยมีลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้เป็น Active Learning ที่ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาและตื่นตัว ผู้สอนเป็นโค้ชให้กับผู้เรียนด้วยการจูงใจ และชี้แนะให้ผู้เรียนใช้วิธีการเรียนรู้ของตนเอง ให้กำลังใจผู้เรียน กระตุ้นความเชื่อมั่น ในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเอง

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) (2563) เสนอแนวทางในการสร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ ปลูกฝังนิสัยการเรียนรู้ และการใช้โปรแกรมสำหรับค้นหาข้อมูล ซึ่งหากทุกคนเข้าถึงความรู้ออนไลน์ได้ทั่วถึงหรือเท่าเทียมก็พัฒนาการเรียนรู้และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต การสื่อสารออนไลน์จึงเป็นอาวุธสำคัญของสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคดิจิทัล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการสิ่งแวดล้อม

วิสาข่า ภูจินดา และ สิริสุตา หนูทิมทอง (2562) ศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ และประสิทธิผลของการจัดการสิ่งแวดล้อม พบว่า การดำเนินการของ อบต. มีการบังคับใช้กฎหมายหรือมาตรการ แผนงานที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ มีการดำเนินโครงการและกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น โครงการธนาคารขยะ โครงการรณรงค์การจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วม การเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชน สอดคล้องกับ การศึกษาปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนชนบทที่

มีผลกระทบต่อผู้สูงอายุ (วิสาข่า ภูจินดา และ ยลดา พงศ์สุภา, 2561) ที่พบว่าแต่ละพื้นที่ศึกษาได้กำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาในด้านสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งมีการดำเนินโครงการและกิจกรรมด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรมนั้น เกิดจากความร่วมมือ ความสามัคคีในทุกภาคส่วน รวมทั้งการสร้างภาคีเครือข่ายให้เกิดความเข้มแข็งในการดำเนินกิจกรรม

การเรียนรู้ระหว่างวัย

ฐิติกาญจน์ อัครกุล (2562) ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีที่ใช้ในหลักสูตรการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุและเด็ก โดยกล่าวว่าการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวัยเป็นแนวทางหนึ่งที่ต้องส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนทักษะและองค์ความรู้ระหว่างกัน และเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นระหว่างประชากรต่างวัยในระดับชุมชน โดยอ้างถึงในผลการศึกษาของ Fair and Delaplane และ Gall ต่างสนับสนุนว่านอกจากเด็กจะได้เรียนรู้พฤติกรรม ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การยอมรับในความแตกต่าง ความรู้เชิงวัฒนธรรมจากผู้สูงอายุแล้ว ยังช่วยลดทัศนคติเชิงลบที่มีต่อผู้สูงอายุ ในขณะที่ตัวผู้สูงอายุเองก็จะได้เรียนรู้ทักษะการใช้งานด้านเทคโนโลยีจากเด็ก และทำให้รู้สึกว่าคุณค่าต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญสำหรับการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน สอดคล้องกับ การศึกษาเรื่องการแบ่งปันความรู้ด้านการจัดการขยะชุมชนจากใจวัยเกษียณสู่วัยกระเตาะ ของวิสาข่า ภูจินดา (2563) ที่พบว่าการเล่นเกมนัดแยกขยะมูลฝอยระหว่างเด็กเรียนกับผู้สูงอายุ ช่วยให้เด็กนักเรียนและผู้สูงอายุ สามารถคัดแยกประเภทขยะได้ถูกต้อง ซึ่งการสร้างแรงจูงใจหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เป็นปัจจัยที่มีผลให้การจัดกิจกรรมประสบความสำเร็จ

การจัดการเรียนรู้ในยุคแห่งการพลิกผัน

พิชญ์สินี มะโน (2562) ศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในยุคแห่งการพลิกผันของดิจิทัล (Digital Disruption) ต่อการศึกษา พบว่า การจัดการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ทันในยุคนี้ โดยผู้สอนปรับเปลี่ยนวิธีการสอนจากการบรรยายมาเป็นการทำกิจกรรมร่วมกับผู้เรียน ร่วมกันค้นหาโจทย์ ซึ่งเป็นโจทย์ที่มีอยู่ในชีวิตจริง จากนั้นร่วมกันระดมปัญหาให้ชัดเจน แยกปัญหาเป็นส่วน ๆ และร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา หาวิธีการหรือแนวทางแก้ปัญหา ถือเป็น การให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันมากกว่าผลผลิตแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการปรับบทบาทผู้สอนให้เป็นโค้ช มีปัจจัยสำคัญคือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน การเสริมพลังการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนด้วยการกระตุ้นกระบวนการคิดที่หลากหลาย และสร้างความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ด้วยการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนหลักสูตรอบรมผู้สูงอายุในการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์องค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในยุคแห่งการพลิกผัน โดยการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร รายงานวิจัย และบทความทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และ

ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดอบรมและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ อาทิ ศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ “ดวงใจเนอร์สซิ่งโฮม” และหน่วยงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรมในหลักสูตรอบรม รวมถึงทำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้สูงอายุในพื้นที่ 10 จังหวัด จังหวัดละ 50 คน รวม 500 คน และจัดสนทนากลุ่มย่อยร่วมกับผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ พื้นที่ละไม่เกิน 30 คน เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาหลักสูตร

ผลการวิจัย

หลักสูตรอบรมผู้สูงอายุในการจัดการสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

หลักสูตรอบรมผู้สูงอายุในประเทศไทย ถูกจัดอยู่ในโรงเรียนผู้สูงอายุหรือชมรมผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ โดยภาพรวมของหลักสูตรอบรม สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

ด้านเนื้อหา

เนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ เช่น สุขภาพ การศึกษา อาชีพ นันทนาการ เป็นต้น ไม่มีเนื้อหาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ แต่จะเป็นในรูปแบบของการสอดแทรกเนื้อหาหรือกิจกรรมในหลักสูตรแทน อาทิ หลักสูตร “การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ 144 ชั่วโมง” ของสถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ (2558) มีเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการปลูกผักในครัวเรือนเพื่อการบริโภค เช่น การเพาะถั่วงอกคอนโด การเพาะเห็ดในตะกร้า รวมถึงการทำงานประดิษฐ์ เช่น การสานตะกร้า การทำผลิตภัณฑ์โปรยทาน เป็นต้น และเนื้อหาสิ่งแวดล้อมกับความสุขของชีวิต (การท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อม) หรือชุดความรู้ “การพัฒนาเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ” ของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ (2560) มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีรักษา/อนุรักษ์ สืบสาน ฟื้นฟู และถ่ายทอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วาตภัย ไฟป่า และแนวทางการจัดการเพื่อลดและป้องกันผลกระทบจากภัยพิบัติธรรมชาติต่อผู้สูงอายุ

ด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้แบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ (1) จัดการเรียนการสอนเป็นหลักสูตร หรือ รุ่น ซึ่ง มีเกณฑ์ให้สมัครเข้าร่วมหลักสูตร เช่น มีอายุ 55 ปีขึ้นไป และมีกรอบระยะเวลาของหลักสูตร เช่น 12 สัปดาห์ หรือเป็นเทอมการศึกษา หรือจัดกิจกรรมต่อเนื่องตลอดทั้งปี อาจเป็นการจัดอาทิตย์ละครั้ง หรือเดือนละ 2 ครั้ง โดยแต่ละที่ที่มีการให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น สุขภาพกายใจ การดำเนินชีวิต หรือเป็นเนื้อหาที่ผู้สูงอายุสนใจ มีการเชิญวิทยากรหรือติดต่อหน่วยงานอื่นมาช่วยในการให้ความรู้ หรือจัดกิจกรรมร่วมกัน (2) หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาดำเนินโครงการด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ เช่น โครงการธนาคารขยะ โครงการรณรงค์การจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วม การเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชน เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการดำเนินโครงการในช่วงเวลาสั้น ๆ

หลักสูตรอบรมผู้สูงอายุในการจัดการสิ่งแวดล้อมในต่างประเทศ

หลักสูตรอบรมผู้สูงอายุในการจัดการสิ่งแวดล้อมในต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การพัฒนาความสัมพันธ์ในชุมชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมืองทุกเพศทุกวัยในการทำกิจกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยมีตัวอย่างองค์กรด้านการพัฒนาผู้สูงอายุด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่

1) Environmental Alliance for Senior Involvement (EASI) เป็นองค์กรระดับชาติที่ร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน เพื่อให้โอกาสผู้สูงอายุเป็นอาสาสมัครด้านสิ่งแวดล้อมในการตรวจสอบและการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม โดยผู้สูงอายุจะได้รับการฝึกฝนให้ใช้ประสบการณ์ตลอดชีวิตและทักษะทางวิชาชีพในฐานะที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตน เช่น การตรวจสอบบริเวณริมแม่น้ำลำธาร และการระบุข้อความ “ห้ามทิ้งขยะลงในท่อระบายน้ำ” บริเวณฝาท่อระบายน้ำ ด้วยการจัดการความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและองค์กรเยาวชนในพื้นที่ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการเชิงบวกเพื่อรักษาปรับปรุงหรือเสริมสร้างสภาพแวดล้อม และการประเมินโครงการพัฒนาผู้สูงอายุด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม (EASI, 2018)

2) Intergenerational Outdoor School Program (Penn State University) เป็นหลักสูตรในการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและค่านิยมของบุคคลในแต่ละช่วงวัยในด้านการดูแลสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่โดดเด่น ได้แก่ การเดินสำรวจสถานที่ทางประวัติศาสตร์และการประชุมเพื่อพัฒนาพลเมือง ซึ่งจะทำให้อาสาสมัครผู้สูงอายุได้เพิ่มพูนความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมกับกลุ่มเยาวชน และกระตุ้นความรู้สึกในแง่บวกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการสรรหาและฝึกอบรมอาสาสมัครอาวุโสเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมผ่านองค์กรผู้สูงอายุต่าง ๆ (Intergenerational Outdoor School, 2016)

3) Family Friends Environmental Health Project (Temple University) เป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญเรื่องอนามัยสิ่งแวดล้อมกับเด็กพิเศษ (กลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องในการใช้ชีวิตประจำวัน) โดยอาสาสมัครผู้สูงอายุทำงานร่วมกับเยาวชนที่เป็นเด็กพิเศษ เรียนรู้เกี่ยวกับโรคหอบหืด พิษจากสารตะกั่ว และความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่พบบ่อยในบ้าน นอกจากนี้ยังมีการแสดงเซตหุ่นกระบอกขนาดเท่าตัวจริง เพื่อให้การเรียนรู้แก่ผู้อื่น หลักสูตรนี้แสดงให้เห็นถึงการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุกับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีความต้องการทางสังคมและอารมณ์เป็นพิเศษ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ระหว่าง 2 องค์กร คือ องค์กรที่ให้บริการผู้สูงอายุ (เพื่อช่วยรับสมัครผู้สูงอายุ) และองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม (เพื่อฝึกอบรมผู้เข้าร่วมในประเด็นอนามัยสิ่งแวดล้อม) (Family Friends Environmental Health Project, 2018)

4) Intergenerational Citizens Action Forums (Miami-Dade County Public Schools) เป็นหลักสูตรที่ให้เยาวชนวัยมัธยมปลายและอาสาสมัครผู้สูงอายุมารวมตัวกันเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นนโยบายสาธารณะในรูปแบบสภาองค์กรอิสระเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม โดยผู้สูงอายุทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับเยาวชน ช่วยจัดระเบียบและดำเนินการในรูปแบบ “ปฏิบัติการพลเมืองระหว่างวัย” มีเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรมสามารถนำไปปรับใช้กับการออกกฎหมายหรือการดำเนินการทางการเมืองในรูปแบบอื่น ๆ (Miami-Dade County Public Schools, 2017)

5) Habitat Intergenerational Program (HIP) (Habitat Education Center and Wildlife Sanctuary) เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างวัย การเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและจิตสำนึกในการดูแลสิ่งแวดล้อม กิจกรรมของ HIP จะนำผู้คนทุกวัยมาร่วมกันทำโครงการบริการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การช่วยฟื้นฟูสระน้ำและพื้นที่รอบ ๆ โดยการกำจัดสิ่งมีชีวิตที่รุกราน การสร้างที่อยู่สำหรับนก การพัฒนาสวนสมุนไพร การทำความสะอาดแหล่งน้ำ เป็นต้น ซึ่งในระหว่างการทำโครงการมีการสังเกตและบันทึกกระบวนการอย่างเป็นระบบ รวมถึงมีการประเมินผลหลังจากการทำโครงการเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลโครงการ และระบุทิศทางของหลักสูตรในอนาคตอีกด้วย (Habitat Education Center and Wildlife Sanctuary, 2018)

6) Garden Mosaics (Cornell University) เป็นโครงการให้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และการจัดการในชุมชน โดยเยาวชนในโครงการอายุ 10–18 ปี จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับพันธุ์พืชและการเกษตรจากเกษตรกรผู้สูงอายุ โดยหลักสูตรนี้เป็นแบบจำลองในการผสมผสานระหว่างความรู้ของผู้สูงอายุและหลักวิทยาศาสตร์ในหลักสูตรสำหรับเยาวชนในชุมชน ซึ่งเยาวชนจะได้เรียนรู้ผ่านดำเนินกิจกรรม 3 ประเภท ได้แก่ การทำความเข้าใจกับพื้นที่ การสำรวจพื้นที่ และโครงการปฏิบัติ ในแต่ละกิจกรรมจะทำการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้สูงอายุ จากนั้นเยาวชนและผู้สูงอายุจะโพสต์สิ่งที่ค้นพบลงในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในด้านการเกษตร และบทบาทของเกษตรกรในชุมชนต่อชุมชนอื่น ๆ ในประเทศ ทำให้เยาวชนผู้เข้าร่วมช่วยสร้างสมดุลระหว่างสิ่งที่ได้เรียนรู้จากผู้สูงอายุและหลักการทางวิทยาศาสตร์เพื่อสร้างเป็นหลักเกษตรกรรมสำหรับนำมาใช้ทำการเกษตรในพื้นที่ตนเอง (Cornell University, 2019)

7) Intergenerational Landed Learning (University of British Columbia, Canada) เป็นหลักสูตรที่แสดงให้เห็นว่าฟาร์มในพื้นที่ชนบทสามารถทำหน้าที่เป็นพื้นที่สำหรับการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมได้จากการรวมกลุ่มของนักเรียนและผู้สูงอายุในชุมชนซึ่งเป็นเกษตรกรที่เกษียณอายุแล้ว เพื่อสำรวจคุณค่าของความหวังใจ ความใส่ใจในสิ่งแวดล้อม และการใช้ประโยชน์ที่ดินผ่านการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ระหว่างวัย โดยนักเรียนเดินทางไปฟาร์มเพื่อพบปะและทำงานกับเกษตรกรซึ่งส่วนใหญ่เกษียณแล้ว จากนั้นนักเรียนทำการสัมภาษณ์เกษตรกรเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวของพวกเขาในฐานะเกษตรกร พวกเขาทำงานร่วมกันในฐานะ “Farm Friends” ในการทำกิจกรรมทางการเกษตรต่าง ๆ เช่น การวางแผนการเพาะปลูก การปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ในกระบะปลูกผัก เกษตรกรสูงอายุมีบทบาทในการเป็นแบบอย่าง ที่ปรึกษา อาจารย์ และโค้ชในการให้ความรู้และความหวังใจกับนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (University of British Columbia, 2016)

องค์ประกอบหลักสูตรอบรมผู้สูงอายุในการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

จากการวิเคราะห์หลักสูตรอบรมผู้สูงอายุในการจัดการสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศสรุปเป็นประเด็นดังตารางที่ 1 จากตารางจะเห็นได้ว่าหลักสูตรอบรมผู้สูงอายุของไทยที่มีในปัจจุบันยังไม่สะท้อน ความรู้ เจตคติ ค่านิยม ทักษะการมีส่วนร่วม และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุได้โดยตรง ขณะที่หลักสูตรของต่างประเทศสามารถทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้สูงอายุในการอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

ตารางที่ 1. องค์ประกอบหลักสูตรอบรมผู้สูงอายุในการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

	ประเทศไทย	ต่างประเทศ
รูปแบบการจัดการเรียนรู้	สอดแทรกเนื้อหาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเข้าไปในหลักสูตรทั่วไปที่มีอยู่ เช่น การท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อม การจัดการภัยพิบัติธรรมชาติ เป็นต้น มีโครงการด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ เช่น โครงการรณรงค์การจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วม เป็นต้น	- มีเนื้อหาการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ โดยเน้นการจัดกิจกรรม หรือโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการศึกษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ของ EASI
เนื้อหา	ส่วนใหญ่เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากประสบการณ์ตรง เช่น การสานตระกร้า ซึ่งประเด็นด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนยังมีน้อย	ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาและการจัดการสิ่งแวดล้อม ในชุมชน เช่น กิจกรรมของ HIP ที่ให้คนทุกวัยมาร่วมกันทำโครงการบริการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การช่วยฟื้นฟูสระน้ำ และพื้นที่รอบ ๆ โดยการกำจัดสิ่งมีชีวิตที่รุกราน
กระบวนการเรียนรู้	การเรียนรู้ และทำกิจกรรมระหว่างผู้อบรมกับผู้สูงอายุ หรือ ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกันเอง	การเรียนรู้ และทำกิจกรรมระหว่างวัย เช่น โครงการ Garden Mosaics เยาวชนอายุ 10-18 ปี จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับพันธุ์พืชและการเกษตรจากเกษตรกรผู้สูงอายุ
หน่วยงานจัดหลักสูตรอบรม	โรงเรียนผู้สูงอายุ หรือ ชมรมผู้สูงอายุ หน่วยงานอื่น ๆ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. หรือภาคเอกชน	องค์กรด้านการสิ่งแวดล้อม เช่น EASI หรือ สถาบันการศึกษา เช่น Penn State University, Temple University, Miami-Dade County Public Schools เป็นต้น

การพัฒนาเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรมในหลักสูตรอบรมจากข้อมูลปฐมภูมิ

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงทำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้สูงอายุ และจัดสนทนากลุ่มย่อยร่วมกับผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ สรุปลงเป็นประเด็นได้ดังนี้

ความต้องการพัฒนาหลักสูตร

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการจัดการสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันให้ได้อย่างเหมาะสม จึงควรมีเนื้อหาในเรื่องความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมที่ถูกวิธี โดยคาดหวังว่า จะมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทัศนคติที่ดี สามารถปฏิบัติ และนำไปเผยแพร่ในชุมชนได้

เนื้อหาของหลักสูตร

หลักสูตรประกอบด้วยเนื้อหา (1) การจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุเริ่มต้นได้ที่บ้าน โดยเน้นไปในเรื่องความสะอาดภายในบ้านและบริเวณรอบ ๆ บ้าน แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในลักษณะผลกระทบลูกโซ่ไปสู่ด้านอื่น ๆ (2) การจัดการภัยพิบัติควรเน้นที่การรับมือกับภัยใกล้ตัวหรือภาวะฉุกเฉินที่มีโอกาสเผชิญ เช่น การหลีกเลี่ยงตนเองจากความร้อน (Heat Stroke) การป้องกันตนเองจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 การป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 และ (3) การถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยการใช้เทคนิคในการเป็นวิทยากรกระบวนการ (facilitator) การเป็นนักเล่าเรื่อง (story telling) และควรมีกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ เช่น กิจกรรม Show & Share เพื่อให้ได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกันเอง ซึ่งหัวใจสำคัญในถ่ายทอดองค์ความรู้ คือ การสร้างความพร้อมให้กับผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุเชื่อมั่นคุณค่าในตนเอง มีพลังและพร้อมที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ตนเองมีแก่ผู้อื่น

รูปแบบการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ควรเป็นการผสมผสานระหว่างภาคทฤษฎีกับปฏิบัติไม่ควรแยกออกจากกันชัดเจนเพราะเนื้อหามีความสอดคล้องกัน โดยการจัดการเรียนรู้ควรมีความชัดเจนว่าเน้นการเรียนรู้ระหว่างวัย (Intergenerational learning) หรือการเรียนรู้เฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นการจัดอบรมระยะสั้นหรือระยะยาว หรือมีการนำไปผนวกเข้ากับหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุที่มีอยู่แล้ว และเมื่อผ่านการอบรมแล้วระดับการศึกษาที่ได้รับเป็นระดับปริญญาสอนในมหาวิทยาลัย วุฒิบัตร โรงเรียนผู้สูงอายุ หรือเป็นคำชื่นชมที่มอบให้กับผู้สำเร็จหลักสูตร ทั้งนี้ควรมีการจัดเตรียมหลักสูตรในการอบรมแบบออนไลน์ด้วย

ทิศทางองค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในยุคแห่งการพลิกผัน

ทิศทางองค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในยุคแห่งการพลิกผัน แบ่งออกเป็นด้านเนื้อหา และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในส่วนของเนื้อหาควรประยุกต์ใช้องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนเข้าด้วยกัน โดยพิจารณาบริบทในแต่ละพื้นที่ เช่น พื้นที่ที่มีการเกษตร เลือกใช้ภูมิปัญญาด้านเกษตรอินทรีย์มาช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อาทิ การทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพจากเศษผักผลไม้แทนการใช้สารเคมี และเพิ่มองค์ความรู้ด้านการเป็นวิทยากรกระบวนการ และการเป็นนักเล่าเรื่อง เพื่อให้ผู้สูงอายุทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ชุมชน

ในส่วนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมถึงกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นการผสมผสานภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเข้าด้วยกัน เพิ่มกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุกับชุมชน หรือกระบวนการเรียนรู้ระหว่างวัย จากการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยสร้างการมีส่วนร่วมตั้งแต่การศึกษาประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่มีในชุมชน การหาสาเหตุของปัญหา การกำหนดแนวทางแก้ไข อาทิ กิจกรรม HIP ที่ให้คนทุกวัยในชุมชนมาร่วมกันทำโครงการบริการด้านสิ่งแวดล้อม ถือเป็น การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างวัย และเป็นการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน

ทั้งนี้ ควรนำองค์ความรู้ที่ได้ทั้งด้านเนื้อหา และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้มาสร้างให้เป็นหลักสูตรด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ และมีการจัดทำในรูปแบบสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ด้วย เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา สอดรับกับการปรับตัวในยุคแห่งการพลิกผันนี้

สรุปและอภิปรายผล

แนวโน้มทิศทางการองค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในยุคแห่งการพลิกผัน ควรนำสาระจากการทบทวนวรรณกรรมหลักสูตรของประเทศไทยและต่างประเทศมาปรับและประยุกต์ใช้ในการสร้างองค์ความรู้ที่แตกต่างไปจากเดิม โดยหลักสูตรในประเทศไทยเน้นด้านการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การพัฒนาทักษะองค์ความรู้ด้วยการส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น และการสร้างคุณค่าให้กับผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและมองเห็นคุณค่าของตนเอง ส่วนเนื้อหาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นการสอดแทรกเนื้อหาในหลักสูตรอบรมสำหรับผู้สูงอายุทั่วไป ไม่มีหลักสูตรเฉพาะ ทำให้ผู้สูงอายุขาดความเชื่อมโยงกระบวนการการเรียนรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมกับวิถีชีวิต ขาดความตระหนักและอาจไม่เห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควร ในขณะที่หลักสูตรของต่างประเทศ มีหลักสูตรด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเฉพาะ โดยเน้นการเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน หรือความสัมพันธ์ระหว่างวัยในการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับแบ่งออกเป็นด้านเนื้อหา และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในส่วนของเนื้อหา ควรประยุกต์องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนเข้าด้วยกัน โดยพิจารณาบริบทในแต่ละพื้นที่ร่วมด้วย และเพิ่มองค์ความรู้ด้านการเป็นวิทยากรกระบวนการ และการเป็นนักเล่าเรื่อง เพื่อให้ผู้สูงอายุทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ชุมชน ในส่วนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมถึงกระบวนการเรียนรู้ ทำการปรับปรุงโดยเน้นการผสมผสานภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเข้าด้วยกัน เพิ่มกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุกับชุมชน หรือกระบวนการเรียนรู้ระหว่างวัย จากการทำกิจกรรมร่วมกัน ถือเป็น การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ในชุมชน และเป็นการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งมีสอดคล้องกับการศึกษาของ พิชญ์สินี มะโน (2562) และวิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562) ในการให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และมีความสอดคล้องกับการศึกษาของจิตติกาญจน์ อัครกุล (2562) และวิสาชา ภูจินดา (2563) ในเรื่องของ การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวัยเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทักษะและองค์ความรู้ระหว่างกันซึ่งช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวัย

ทั้งนี้ควรนำองค์ความรู้ใหม่ทั้งด้านเนื้อหา และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้มาสร้างให้เป็นหลักสูตรด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ รวมทั้งจัดทำในรูปแบบสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ด้วย เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา สอดรับกับการปรับตัวในยุคแห่งการพลิกผันนี้

ข้อเสนอแนะ

การปรับใช้องค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุในยุคแห่งการพลิกผันในประเทศไทย ควรปรับให้มีหลักสูตรด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เพิ่มการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุกับชุมชน และเพิ่มทักษะการเป็นวิทยากรเพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ชุมชน รวมถึงจัดทำในรูปแบบของสื่อการเรียนออนไลน์ เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- จิตติกาญจน์ อัครกุล. (2562). หนังสือทศวรรษทฤษฎีที่ใช้ในหลักสูตรการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุและเด็ก. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 47(1), 63-83.
- พิชญ์สินี มะโน. (2562). ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในยุค DIGITAL DISRUPTION ต่อการศึกษา. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 18(1), 1-6.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2560). *โรงเรียนผู้สูงอายุ: ชุดความรู้ การพัฒนาเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ*. สืบค้นจาก <https://thaitgri.org/?wpdmpo=คู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ>
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2562). *การจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2561). *รายงานการศึกษาโครงการการเปลี่ยนแปลงทางประชากร และความอยู่ดีมีสุขในบริบทสังคมสูงวัย : ผู้สูงอายุ*. สืบค้นจาก www.cps.chula.ac.th/cps2022/upload/research/file_85_3628.pdf
- วิสาขา ภูจินดา และยลดา พงศ์สุภา. (2561). รูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชนชนบท. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 13(1), 81-87.
- วิสาขา ภูจินดา และสิริสุดา หนูทิมทอง. (2562). การจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 12(1), 38-54.
- วิสาขา ภูจินดา. (2562). *โครงการบริการวิชาการแก่สังคมกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนทั่วไปสู่การเป็น Thailand 4.0 การอบรมผู้สูงอายุในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิต 4.0*. กรุงเทพฯ: บริษัท ออลอินวัน พรินติ้ง จำกัด.
- สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้. (2558). *หลักสูตรการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับ ผู้ สูง อายู 1 4 4 ชั่วโมง*. สืบค้นจาก <http://www.lertchaimaster.com/doc/elderlypeople2559.pdf>
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2563). *สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคดิจิทัล. เดอะ โนวเลจ*, 3(12), 4-5.

ภาษาอังกฤษ

- Cornell University. (2019). *Garden Mosaics - Cornell University*. Retrieved October 20, 2020, from <http://www2.dnr.cornell.edu/ext/youth/garden/index.htm>.

- EASI. (2018). *EASI's Programs*. Retrieved from <https://www.easi.org/programs/program1.html>.
- Family Friends Environmental Health Project. (2018). *FRIENDS Children's Environmental Health Center*. Retrieved from https://cfpub.epa.gov/ncer_abstracts/index.cfm/fuseaction/display.highlight/abstract/1775.
- Habitat Education Center and Wildlife Sanctuary. (2018). *Habitat Intergenerational Program (HIP)*. Retrieved from <https://www.massaudubon.org/get-outdoors/wildlife-sanctuaries/habitat/get-involved/hip-at-habitat>.
- Intergenerational Outdoor School. (2016). *The benefits of intergenerational practice*. Retrieved from generationsworkingtogether.org.
- Miami-Dade County Public Schools. (2017). *Intergenerational Citizens Action Forums*. Retrieved from <https://normabutlerbossard.net/wp-content/uploads/2017/08/SW-Parent-Student-Handbook-2017-2018.pdf>.
- University of British Columbia. (2016). *Intergenerational Landed Learning*. Retrieved from <https://landedlearning.educ.ubc.ca/about/>

Translate References

- Assatarakul, T. (2019). A Decade of Theories on Elderly-Children Intergenerational Learning Programs. *Journal of Education Studies*, 47(1), 63-83. (in Thai)
- College of Population Studies, Chulalongkorn University (2018). *Study Report on Demographic Analysis and Well-being in the Context of Aging Society: The Elderly*. Retrieved from http://www.cps.chula.ac.th/cps2022/upload/research/file_85_3628.pdf (in Thai)
- Foundation of Thai Gerontology Research and Development institute (TGRI). (2017). *School for the Elderly: Knowledge for developing into potential Elderly Citizen*. Retrieved from <https://thaitgri.org/?wpdmpro=คู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ> (in Thai)
- Mano, P. (2019). The Impact of Digital Disruption to the Education. *Journal of Industrial Education*, 18(1), 1-6. (in Thai)
- Office of Knowledge Management and Development (Public Organization). (2020). Life Long Learning in Digital Age, *The Knowledge*, 3(12), 4-6. (in Thai)
- Phoochinda, W. & Noothimthong, S. (2019). Environmental Management for Elderly by Sub - district Local Administration Organization. *Local Administration Journal*, 12(1), 38-54. (in Thai)
- Phoochinda, W. & Pongsupa, Y. (2018). Appropriate Environmental Management by Aging people in Suburb Areas. *The Public Health Journal of Burapha University*, 13(1), 81-87. (in Thai)
- Phoochinda, W. (2019). *Academic service: Project for Society in Activities for Develop the Potential of Public towards becoming Thailand 4.0: Training the Elderly in Environmental Management for Quality of Life in Thailand 4.0*. Bangkok: All in one Printing. (in Thai)
- Southern Regional Institute for Non-Formal and Informal Education. (2015). *Lifelong Education Program for the Elderly: Course 144 hours*. Retrieved from <http://www.lertchaimaster.com/doc/elderlypeople2559.pdf> (in Thai)

Wonyai, W. & Patphol, M. (2019). Learning Management in the *Disruptive Innovation* Era. Bangkok: Innovative Leaders Centre of Curriculum and Learning. (in Thai)

Editorial Criteria

The criteria for publication of research and review manuscripts in LAJ are that they have:

- Novelty primarily in terms of empirical findings but LAJ welcomes theoretical discussions;
- Groundbreaking or rigorous methodology and research design; or
- Discovery of administrative innovation that would potentially benefit the society.

In addition, manuscripts should have the following qualifications:

- Writing quality.
- Presentation quality. Theoretical frameworks and empirical findings should be clear, adequate, and well-structured.
- The submission has not been previously published, nor under condition for publication elsewhere.

Research and Review Articles

A research or review manuscript should be no longer than 15 A4-pages (approximately 5,000-6,000 words) and should have the following components:

- Title page
 - Manuscript title
 - Names, positions, and affiliations of all authors. The corresponding author should provide contact information, especially email address.
 - Abstract. Please write a concise abstract (approximately 250 words) and provide three to five keywords.
- Main text
 - Introduction
 - Objective
 - Theory and/or prior studies
 - Hypothesis (optional)
 - Conceptual framework
 - Methods
 - Findings
 - Conclusion and discussion
 - Acknowledgement (optional)
 - References

Book Reviews

A book review should be no longer than 10 pages (approximately 3,500-4,000 words). A book review should include the book's basic information—i.e. title, location, publisher, year of publication, and total page number.

Reference

References should be prepared according to the Publication Manual of the American Psychological Association (6th edition). References in a language other than English should also be translated to English. Translated references should be grouped and placed in a separate reference list dubbed "Translated References". For each translated reference, a designation "(In Language)" should be added at the end.

Submission

LAJ operates an online submission system that allows authors to submit manuscripts online and track their progress via a web interface. All manuscripts must be submitted via the online submission system at www.localadminjournal.com. Manuscript style, templates, and submission guidelines are also available on the LAJ website.

Publication Charges

There are no submission fees, publication fees, or page charges for LAJ.

Copyright Notice

The copyright of all articles published in the Local Administration Journal is owned by the College of Local Administration, Khon Kaen University.

Local Administration Journal

วารสารการบริหารท้องถิ่น

RESEARCH ARTICLES

The Role of Improved O&OD Methodology in Promoting Social Economy in Tanzania: A Solution to Sustainable Community Social Development Projects? 213

Rogers Rugeiyamu

Understanding Social Capital Context in Water Resource Management: 233

A Case Study of Nakhon Pa Mak Subdistrict, Bang Krathum District, Phitsanulok Province

Jitsupa Kitipadung and Watunyu Jaiborisudhi

Development of Village Committees' Performance Indicators in Integrating Area-Based Collaboration for Fighting Drug Problems at the Village Level in Thailand 251

Noppon Akahat and Phanompatt Smitananda

Hazard-Specific Competency in Earthquake and Building Collapse for Local Administrative Organizations' 269

Disaster Risk Reduction

Kanrawee Wichaipa

Coping Mechanisms for the COVID-19 Pandemic of Khuan Pring Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Trang Province 291

Hasan Akrim Dongnadeng, Nattipa Nimket, Nattawadee

Thiangtham, Wanwipa Rongdach, and Wantida Rongdach

The Trend of Knowledge in Environmental Management for the Elderly in the Disruptive Era 309

Wisakha Phoochinda, Paron Vongchan, and Kitipa Mapagdee

**COLA
KKU**

College of Local Administration, Khon Kaen University
123 Mittraphap Road, Khon Kaen 40002 Thailand
cola.laj@gmail.com www.localadminjournal.com